

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE

**Povinné platby
advokátov**

NOVÁ RUBRIKA

**Reforma občianskeho
procesného práva**

**Princípy a východiská
nových kódexov
civilného procesu**

Poňatie škody

v Princípoch európskeho
deliktneho práva

Zákon o obmedzení platieb v hotovosti

ako prostriedok na elimi-
náciu daňových únikov

Je **mechanická
aplikácia tarifnej
odmeny** pri priznávaní
náhrady trov právneho
zastúpenia v súlade
so zákonom?

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Povinné používanie elektronickej registračnej pokladnice sa bude vzťahovať aj na advokátov
- 4 **DISKUSIA**
Ústavný súd SR opäť na tému:
prednostné vs. exekučné záložné právo
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 6 Poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi z pohľadu advokáta
JUDr. Martin Friedrich

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 **REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA**
Princípy a východiská nových kódexov civilného procesu. O dogmách, paradigmách a trochu o právnej filozofii doc. JUDr. Marek Števček, PhD.
- 23 Poňatie škody v Princípoch európskeho deliktneho práva
JUDr. Ing. Elena Divko
- 30 Zákon o obmedzení platieb v hotovosti ako prostriedok na elimináciu daňových únikov
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 40 Je mechanická aplikácia tarifnej odmeny pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia v súlade so zákonom?
Mgr. Martin Magál LL.M., Mgr. Róbert Vícen
- 50 **JUDIKATÚRA**
K oslobodeniu právnickej osoby od súdnych poplatkov

ADVOKÁCIA**SAK**

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Do pozornosti advokátom a koncipientom
- 53 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Neoprávnené ponúkание a poskytovanie právnych služieb mimo výkonu advokátskeho povolania
- 58 Slávnosť pri príležitosti 20. výročia
Bulletinu slovenskej advokácie
- 61 VI. ročník memoriálu Milana Hanzela
- 62 Ako sme si kedysi boli vzdialení a ako sme si dnes blízki
JUDr. Anton Blaha
- 64 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
- ZAHRANIČIE**
- 66 Prevzatie zastupovania vo veci,
v ktorej klienta zastupuje už iný advokát
- 68 Bulletin advokácie prináša...
- 70 Správa z októbrového zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAÚJÍMAVOSTI**LITERATÚRA**

- 71 Dokazování v přípravném řízení
Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar
- 72 Dobrý člověk už nežije

**Milé kolegyně,
milí kolegovia,**

rok 2014 uplynul v našom osobnom a najmä pracovnom živote neuveriteľne rýchlo. Na prelome rokov zvykneme bilancovať a zamyslieť sa nad úlohami a povinnosťami, ktoré nás čakajú v nasledujúcom.

Život našej samosprávnej organizácie bol v roku 2014 naplnený radom splnených povinností a množstvom podujatí, ktoré prispeli k zlepšeniu obrazu a stavu advokácie do vnútra i navonok. Zorganizovali sme Okrúhly stôl na tému etiky výkonu právnického povolania za účasti vrcholných predstaviteľov štátnych orgánov a iných samosprávnych organizácií. Výsledkom je posun pri tvorbe a prijímaní etických kódexov napr. v prostredí justície, či prokuratúry.

V odchádzajúcom roku sme sa venovali aj posilňovaniu hrdosti na povolanie advokát. Naša snaha vyústila do vytvorenia putovnej výstavy Advokácia včera a dnes. Snažíme sa kolegom, médiám i širokej verejnosti poskytnúť obraz o vzniku a vývoji našej profesie na Slovensku. Poznanie historických reálií posilňuje naše sebedovetie a zlepšuje vnímanie najmä zo strany klientov. V rámci publikačnej činnosti komora vydala ďalšie knižné dielo o advokátskom živote Janka Jesenského. V posledných mesiacoch sme sa veľmi aktívne zaoberali otázkami dopadov na výkon slobodného povolania advokátov v súvislosti s prijatými zmenami zákona o elektronickej registračnej pokladniciach, ktoré sa týkajú všetkých právnických povolání, vrátane advokácie. Som presvedčený, že v rámci existujúcich možností sa nám podarilo tieto dopady čo najviac zmierniť. Na s. 2 prinášame rozhovor s riaditeľkou sekcie legislatívy ministerstva financií, v ktorom nám všetkým bližšie ozrejmuje podstatu prijatých zmien v tejto oblasti.

V nadchádzajúcom roku 2015 si pripomenieme 25. výročie obnovenia nezávislej advokácie na Slovensku. Pri tejto príležitosti pripravujeme dôstojné podujatie spojené s ocenením našich kolegov, ktorí celoživotným dielom prispeli k dobrému menu nášho stavu. V posledných dňoch roka vyšla Zbierka disciplinárnych rozhodnutí SAK z rokov 2012 až 2014. Som presvedčený, že v roku 2015 sa nám podarí vydať Komentár k vyhláske č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (Advokátska tarifa).

V predchádzajúcich riadkoch som zhrnul len najdôležitejšie počiny komory či už z hľadiska retrospektívy alebo perspektívy. Verte mi, úlohu každodenných alebo koncepčných je oveľa viac a ďakujem všetkým kolegom, rovnako pracovníkom kancelárie komory za ich záujem o činnosť komory, ako aj za vynaložené úsilie pri naplnení našich cieľov.

Milé kolegyně, vážení kolegovia,
prajem Vám do nadchádzajúceho roka zdravie, spokojnosť v pracovnom i osobnom živote, invenciu a dobré názory pri riešení vašich káuz. Dovoľte mi vyjadriť presvedčenie, že vedenie komory bude stále prinášať rozhodnutia len na prospech všetkých advokátov.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
predseda Slovenskej advokátskej komory

K fotografii na obálke

Z oslavy 20. výročia bulletinu. Viac na s. 58.

ROZHOVOR

Povinné používanie elektronickej registračnej pokladnice sa bude vzťahovať aj na advokátov

Národná rada SR schválila 30. októbra 2014 novelu zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice v znení neskorších predpisov, ktorou sa zaviedla možnosť používania virtuálnej registračnej pokladnice. O tom, čo to znamená pre advokátov sme sa rozprávali s **JUDr. Vierou Gajdošovou**, generálnou riaditeľkou sekcie legislatívnej a majetkovoprávnej, ktorá riadi útvar, ktorý spolupracuje pri vypracovávaní návrhov právnych predpisov v gescii Ministerstva financií SR.

■ Aká bola motivácia Ministerstva financií SR pre navrhované zmeny v zákone o dani z príjmov?

Ministerstvo financií sa dlhodobo zameriava na boj proti daňovým únikom. Doteraz boli legislatívne zmeny zamerané predovšetkým na daň z pridanej hodnoty, v tomto roku sme našu pozornosť zamerali na daň z príjmov. Navrhované zmeny zákona o dani z príjmov sú veľmi adresne nastavené do tých oblastí, kde sme buď v porovnaní so zahraničím mali oveľa

liberálnejší postoj alebo dochádzalo v týchto oblastiach k zneužívaniu zákona a k daňovým únikom.

Novela zákona odstránila možnosť znižovania základu dane prostredníctvom položiek osobnej potreby daňovníka v neprimeranej výške vrátane uplatnenia daňových odpisov z tzv. luxusných áut (ak si podnikateľ na luxusné auto „zarobí“, môže si daňové odpisy uplatniť v plnej výške). Zreálnu sa pri vybraných druhoch majetku uplatnenie daňových odpisov v čase primeranom dobe použiteľnosti daného majetku (konkrétne nevýrobné budovy). Predmetné zmeny sa nedotýkajú podnikateľov, ktorí aj doteraz vykazovali základ dane neznižovaný o položky osobnej potreby. Rovnako sa nemení systém odpisovania a daňovníci si môžu zahrnúť do daňových výdavkov celú vstupnú cenu, avšak inak časovo rozdelenú.

■ Aké opatrenia na odstránenie administratívnej náročnosti pre daňové subjekty navrhlo Ministerstvo financií SR?

K najväčším opatreniam odstraňujúcim administratívnu náročnosť patrí nesporne zjednodušenie výpočtu a spôsobu platenia preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb. Nemalou úpravou smerujúcou k zníženiu administratívnej náročnosti bolo aj zavedenie možnosti výberu uplatnenia paušálnych výdavkov vo výške 80 percent pri majetku, ktorý má aj charakter osobnej potreby, kde sa zavádza akási daňová amnestia, podľa ktorej správca dane nebude skúmať, či daňovník aj skutočne využíva takýto majetok na 80 percent ako obchodný majetok alebo nie.

K neposledným opatreniam patrí aj zjednodušenie vedenia evidencie prijatých tržieb na elektronickej registračnej pokladnici (ERP) alebo virtuálnej registračnej pokladnici (VRP).

V budúcnosti sa počítá aj so zjednodušením tlačív pre podávanie daňových priznaní, čo by malo prispieť k zníženiu administratívnej náročnosti.

■ **Sú v návrhu špecifiká týkajúce sa advokátov, jednak vo vzťahu k advokátom vykonávajúcim povolanie ako samostatne zárobkovo činné osoby a jednak vo vzťahu k advokátom vykonávajúcim advokáciu prostredníctvom obchodnej spoločnosti, predovšetkým ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným?**

V novele zákona o dani z príjmov nie sú zadefinované špecifické úpravy vzťahujúce sa k činnosti advokátov bez ohľadu na skutočnosť, v akom vzťahu túto činnosť vykonávajú.

Jedinou úpravou, ktorá sa týka poskytovania advokátskych služieb v rámci právneho poradenstva je na strane objednávateľa týchto služieb, a to v tom smere, že úhrady za právne poradenstvo si môžu objednávatelia dať do daňových výdavkov až po zaplatení.

Podľa ostatnej novely zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systave finančných orgánov (ďalej len „noveľa zákona o ERP“) sa rozširuje okruh povinných používateľov elektronickej registračnej pokladnice, okrem iných, aj o poskytovateľov právnych činností. Teda povinné používanie elektronickej registračnej pokladnice sa bude vzťahovať aj na advokátov.

■ **Aký bol cieľ úpravy, ktorou sa zaviedla všeobecná povinnosť na používanie elektronickej registračnej pokladnice?**

Cieľom schválených opatrení týkajúcich sa povinného používania elektronickej registračnej pokladnice má byť maximálna eliminácia krátenia prijatých tržieb. Motiváciou boli pretrvávajúce problémy pri prijímaní hotovostných platieb, keď tak verejnosť, ako aj kontrolné daňové orgány zaznamenávali nevydávanie tzv. pokladničných dokladov (bločkov) a reagovalo sa na podnety občanov, ktorí upozorňovali na nezákonné postupy niektorých podnikateľských subjektov pri prijímaní hotovostných úhrad.

■ **Novelou zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice v znení neskorších predpisov ste zaviedli možnosť používania virtuálnej registračnej pokladnice. Čo to znamená pre daňové subjekty a konkrétne pre advokátov?**

Podľa novely zákona o ERP, virtuálna registračná pokladnica (VRP) je prostredie zriadené Finančným riaditeľstvom SR na jeho webovom sídle, on-line prepojené s inými informačnými systémami finančnej správy. Na jej používanie je potrebné internetové pripojenie koncového zariadenia a tlačiareň na vytlačenie pokladničného dokladu. Používať bude možné len virtuálnu registračnú pokladnicu, ktorá je zriadená na webovom sídle finančného riaditeľstva, pričom na jedno predajné miesto môže byť vytvorený len jeden prístup do virtuálnej registračnej pokladnice.

Virtuálna registračná pokladnica bude podnikateľom k dispozícii bezplatne ako aplikácia, ktorá bude komunikovať prostredníctvom koncového zariadenia, ktorým je elektronické zariadenie, umožňujúce prístup do prostredia virtuálnej registračnej pokladnice a tlač pokladničných dokladov, iných dokladov a výstupov z virtuálnej registračnej pokladnice. Kon-

covým zariadením je napríklad počítač, notebook, tablet, mobilný telefón, ktoré sú pripojiteľné na tlačiareň. Pri používaní virtuálnej registračnej pokladnice bude môcť podnikateľ využívať svoje súčasné vybavenie, t. j. počítač, tablet, resp. mobilný telefón.

Podnikateľské subjekty (teda aj advokáti) sa budú môcť rozhodnúť, akú registračnú pokladnicu si vyberú, buď klasickú elektronickú registračnú pokladnicu alebo novú virtuálnu registračnú pokladnicu, podľa toho, ktorý typ im bude viac vyhovovať. V tomto smere budú musieť ešte pri virtuálnej registračnej pokladnici zohľadniť, koľko pokladničných dokladov za mesiac vydajú. Zo zákona existuje obmedzenie na používanie virtuálnej registračnej pokladnice, a to, že podnikateľ môže používať virtuálnu registračnú pokladnicu, len ak počet vyhotovených pokladničných dokladov za všetky jeho predajné miesta spolu za mesiac neprekročí počet 1 000.

Používanie elektronickej registračnej pokladnice alebo virtuálnej registračnej pokladnice platí pre všetkých podnikateľov rovnako, a preto pre advokátov neexistujú žiadne osobitné pravidlá.

Pre používanie virtuálnej registračnej pokladnice bude na web stránke finančného riaditeľstva k dispozícii príslušný manuál.

■ **Aký bude rozdiel medzi doterajším používaním pokladničných dokladov a virtuálnou registračnou pokladnicou?**

Ak ide o porovnanie pokladničných dokladov vyhotovených elektronickou registračnou pokladnicou a virtuálnou registračnou pokladnicou, oba typy budú vyhotovovať rovnaké pokladničné doklady, ktoré sa po vyhotovení odovzdávajú zákazníkovi (klientovi). Údaje pokladničného dokladu sú ustanovené v § 8 zákona o používaní ERP.

Pokiaľ ide o porovnanie používania elektronickej registračnej pokladnice a virtuálnej registračnej pokladnice bude vo svojej podstate rovnaké, t. j. oba typy budú slúžiť na evidenciu prijatých tržieb. Hlavným rozdielom medzi nimi je, že pri použití virtuálnej registračnej pokladnice nebude musieť podnikateľ kupovať samotnú pokladnicu a bude pracovať on-line systémom.

■ **Týka sa používanie elektronickej registračnej pokladnice, resp. virtuálnej registračnej pokladnice všetkých prijatých platieb, keďže advokáti sú často len platobným miestom a prijatá finančná hotovosť je určená pre tretiu osobu?**

Na úvod treba povedať, že podnikatelia, ktorí poskytujú právne činnosti sa budú môcť rozhodnúť, či budú od budúceho roka využívať klasickú elektronickú registračnú pokladnicu alebo virtuálnu registračnú pokladnicu.

Podľa novely zákona o ERP, ktorú Národná rada SR schválila 30. októbra 2014, sa od 1. januára 2015 do zoznamu služieb, na ktoré sa vzťahuje povinnosť evidencie tržieb v elektronickej registračnej pokladnici zaradili aj právne činnosti. Podnikateľ – advokát, teda bude mať povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu od 1. apríla 2015. Bude mať tri mesiace na to, aby si elektronickú registračnú pokladnicu kúpil, vybral si servisnú organizáciu, požiadal o pridelenie daňového kódu pokladnice a elektronickú registračnú pokladnicu.

cu uviedol do prevádzky. Namiesto elektronickej registračnej pokladnice bude môcť od 1. apríla 2015 používať aj virtuálnu registračnú pokladnicu.

Oba typy pokladnice (ERP aj VRP) musí podnikateľ používať na evidenciu prijatých tržieb, ktoré získa v hotovosti alebo inými prostriedkami nahrádzajúcimi hotovosť (platobné karty, platobné poukážky) za poskytnutie svojich služieb (právne činnosti), t. j. odmeny, ktorá je jeho zdaniteľným príjmom.

Po zaevidovaní tržby v elektronickej registračnej pokladnici alebo vo virtuálnej registračnej pokladnici musí podnikateľ vydať zákazníkovi (klientovi) pokladničný doklad.

Pre úplnosť treba uviesť, že na bezhotovostné prijímanie platieb (platby vykonané bankovým prevodom v banke, prostredníctvom internetbankingu alebo šekom na účet podnikateľa) sa povinnosť používania elektronickej registračnej pokladnice alebo virtuálnej registračnej pokladnice nevzťahuje.

■ Kedy plánujete spustenie virtuálnej registračnej pokladnice?

Možnosť používania virtuálnej registračnej pokladnice ustanovuje novela zákona o ERP na 1. apríla 2015. Po tomto termíne bude možné za podmienok ustanovených touto novelou zákona používať na evidenciu tržieb virtuálnu registračnú pokladnicu, ak pôjde o podnikateľa, ktorý nemal povinnosť

evidovať tržby podľa zákona o používaní ERP pred 1. 1. 2015. Do tejto skupiny podnikateľov patria aj advokáti.

Ostatní podnikatelia, t. j. tí, ktorí do 31. 3. 2015 začali predávať tovar, alebo poskytovať služby uvedené v prílohe č. 1 zákona o používaní ERP v znení pred 1. 1. 2015, budú môcť začať používať virtuálnu registračnú pokladnicu až od 1. 1. 2016.

■ Aké budú konkrétne technické podmienky na používanie virtuálnej registračnej pokladnice?

Podmienky používania sú ustanovené novelou zákona o ERP. Pokiaľ ide o ďalšie povinnosti, ktoré je potrebné uplatňovať pri používaní virtuálnej registračnej pokladnice, tieto sú rovnaké, ako pri používaní elektronickej registračnej pokladnice, len s tým rozdielom, že pri používaní virtuálnej registračnej pokladnice sa napr. nepoužíva kniha pokladnice a nie je povinnosť vyhotovovať intervalové uzávierky.

Bližšie informácie týkajúce sa pripojenia virtuálnej registračnej pokladnice budú k dispozícii na web stránkach finančného riaditeľstva, preto ich odporúčam sledovať na webovom sídle finančného riaditeľstva.

V súčasnosti sú zatiaľ zverejnené na webovom sídle ministerstva financií praktické príklady k novele zákona o ERP, a to konkrétne na web stránke <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=8581>.

DISKUSIA

Ústavný súd SR opäť na tému: prednostné vs. exekučné záložné právo

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie sa viedla v roku 2011 plodná a inšpiratívna diskusia na tému vedenia exekúcie na záloh bez súhlasu prednostného záložného veriteľa. Do pozornosti čitateľa možno odporučiť príspevky DEMČÁK, S.: Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa (BSA 6/2011 s 10 a nasl.), MOLNÁR, P.: Ad: Exekúcia predajom nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa (BSA 7–8/2011 s 6 a nasl.), DEMČÁK, S.: Ešte raz k exekúcii predajom nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa (BSA 11/2011 s 9 a nasl.).

Tejto problematike boli venované príspevky uvedených autorov aj v roku 2013 – MOLNÁR, P.: Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného (BSA 10/2013 s 35 a nasl.) a DEMČÁK, S.: Ad: Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného (BSA 11/2013 s. 7 a nasl.).

Polemika zjavne neutícha. Jej podstatou je interpretácia dvoch obsahovo totožných ustanovení slovenského právneho poriadku, a to § 151h ods. 6 OZ „Konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo ak záložný veriteľ s výkonom

rozhodnutia alebo s exekúciou súhlasí.“ a § 61a ods. 2 EP „Exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo ak záložný veriteľ s exekúciou súhlasí.“

Za bežných okolností teda zmluvné záložné právo, zriadené na majetku povinného, neumožňuje viesť exekúciu na záloh bez súhlasu záložného veriteľa. Zákonnú výnimku predstavuje iba situácia, kedy je oprávneným v exekúcii samotný záložný veriteľ. Otázne je, či zákon v uvedenom znení vyžaduje predchádzajúci súhlas záložného veriteľa aj na zriadenie exekučného záložného práva, a teda či už v tomto štádiu exekučného konania ide o „vedenie exekúcie na záloh“. So zodpovedaním načrtnutej otázky súvisí aj ďalšia aplikačná konštrukcia, podľa ktorej sa v prípade zriadenia exekučného záložného práva (druhého alebo ďalšieho v poradí) oprávnený v exekúcii stáva záložným veriteľom v zmysle citovaného § 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP, čo mu súčasne umožňuje viesť exekúciu na záloh.

V prospech vedenia exekúcie uvedeným spôsobom, bez súhlasu prednostného záložného veriteľa, sa vyjadril Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 30. 9. 2010 sp. zn. I. ÚS 324/2010 (nepublikované v ZbNaU), ktorým ako zjavne neopodstatnenú odmietol sťažnosť záložného veriteľa proti uzneseniu exekučného súdu (OS BA III, č. k. 48 Er 2542/2007-31), ktorým boli zamietnuté jeho námietky proti udeleniu príklepu a bol schválený príklep udelený exekútorom vydražiteľovi.

Opozitný názor, podľa ktorého predstavuje tento postup neakceptovateľné obchádzanie zákona, prezentoval Ústavný súd SR v nálezoch zo dňa 13. 12. 2006 sp. zn. PL. ÚS 20/05 (ZbNaU č. 8/2006) a zo dňa 23. 4. 2008 sp. zn. III. ÚS 20/08 (ZbNaU č. 26/2008), pričom ako protiprávne neprípustil už zriadenie exekučného záložného práva bez súhlasu záložného veriteľa. V tejto súvislosti možno odkázať na spomínanú diskusiu Molnár/Demčák.

K téme sa aktuálne opätovne vyjadril aj Ústavný súd SR v náleze zo dňa 1. 7. 2014 sp. zn. III. ÚS 51/2014, ktorým zrušil uznesenie exekučného súdu (OS BA II, č. k. 39 Er 505/2010-160) o zamietnutí návrhu povinného na zastavenie exekúcie. Povinný pritom vo svojom návrhu na zastavenie exekúcie pôvodne neúspešne argumentoval tým, že záložný veriteľ neudelil súhlas so zriadením exekučného záložného práva, resp. s vedením exekúcie na záloh vo vlastníctve povinného. Ústavný súd SR v tomto kasačnom náleze o. i. konštatoval, že si je vedomý opačného právneho názoru vyjadreného v uznesení I. ÚS 324/2010, avšak pridrižiava sa argumentácie formulovanej v nálezoch PL. ÚS 20/05 a III. ÚS 20/08.

Sťažnosťou napadnuté uznesenie exekučného súdu teda neobstalo z hľadiska kontroly ústavnosti a bolo zrušené s odôvodnením, že „(...) exekučný súd je v konaní o návrhu na zastavenie exekúcie založenom na tvrdenom porušení § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka a § 61a ods. 2 Exekučného poriadku súdnym exekútorom povinný skúmať, či súhlas vyžadovaný oboma uvedenými zákonnými ustanoveniami bol záložným veriteľom daný. Nedostatok tohto súhlasu nemožno ospravedlniť argumentáciou, podľa ktorej zriadenie exekučného záložného práva nie je spôsobom vykonania exekúcie. Aj § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka, ba i § 61a ods. 2 Exekučného poriadku

bez akýchkoľvek pochybností hovoria o vedení exekúcie na záloh, teda o celom procese smerujúcom k nútenému vymoženiu judikovanej pohľadávky, nielen o konkrétnom procesnom úkone ako súčasti tohto procesu. Preto formalistický argument okresného súdu, že zriadenie exekučného záložného práva nie je spôsobom vykonania exekúcie, nemožno akceptovať.“

Aktuálne teda v prospech zriadenia exekučného záložného práva a vedenia exekúcie na záloh bez súhlasu záložného veriteľa svedčí jedno uznesenie Ústavného súdu SR o odmietnutí zjavne neopodstatnenej sťažnosti (I. ÚS 324/2010). Proti aprobavaniu tohto postupu sa Ústavný súd SR vyjadril v troch nálezoch (PL. ÚS 20/05, III. ÚS 20/08 a III. ÚS 51/2014), pričom identické stanovisko zastáva v niektorých prípadoch aj odborná literatúra, napr. ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 166–167 (k tomu bližšie: diskusia Molnár/Demčák).

Odhliadnuc od konkrétnych okolností prípadu možno vnímať danú problematiku v dvoch osobitných rovinách. Jednou z nich je do určitej miery neželaný (aj keď v odôvodnených prípadoch prirodzený) prvok nejednotnosti v rozhodovacej praxi Ústavného súdu SR, ku ktorému sa tento súd vyjadril napríklad v plenárnom uznesení zo dňa 17. 6. 2009 sp. zn. PL. ÚS 11/09: „Princíp viazanosti doterajšou judikatúrou patrí k jedným z kľúčových princípov, ktorým sa musí pri výkone svojej rozhodovacej činnosti riadiť ústavný súd. Ak totiž ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie odôvodnene požaduje od iných orgánov verejnej moci, aby rešpektovali a uplatňovali právne názory vyjadrené v jeho judikatúre, tak je predovšetkým on sám viazaný svojou doterajšou judikatúrou. Táto požiadavka tvorí neoddeliteľnú súčasť ústavného princípu právnej istoty.“

Druhú rovinu predstavujú úvahy odbornej verejnosti o prípadných legislatívnych zmenách. Najmä medzi exekútorami je pomerne intenzívne diskutované eventuálne doplnenie Exekučného poriadku o osobitné ustanovenie, v zmysle ktorého by zriadenie exekučného záložného práva *expressis verbis* nebolo považované za vedenie exekúcie. Posúdenie správnosti a vhodnosti takéhoto riešenia ostáva naďalej otvorené. Rozhodne však pritom nemožno ignorovať judikatúru Ústavného súdu SR k danej téme a z nej vyplývajúce závery. ■

Advokátska koncipientka hľadá zamestnanie

Mgr. Zuzana Hakošová

Michalovce

+421 907 688 613

e-mail: zuzanahakosova@centrum.sk

Absolventka Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Získala prax na Okresnom súde v Prešove a v MALPRA, s. r. o. Ovláda angličtinu (mierne pokročilá), programy Word, Excel, Internet Explorer, má vodičský preukaz skupiny B. Je komunikatívna, zodpovedná a flexibilná. Má záujem o zamestnanie vo východoslovenskom regióne.

DISKUSIA

Poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi z pohľadu advokáta

Cieľom príspevku je poukázať na niektoré praktické aspekty poskytovania právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi z pohľadu advokáta. Autor sa zameriava najmä na dve problematické oblasti: prvou je nesprávne vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu Centrom právnej pomoci, druhou je nesprávne právne posúdenie veci Centrom právnej pomoci, v ktorej má advokát zastupovať klienta. Autor sa v článku pokúša navrhnúť možné riešenia oboch problematických situácií, najmä s ohľadom na disciplinárnu zodpovednosť advokáta. Autor navrhuje konkrétne legislatívne úpravy, prostredníctvom ktorých by bolo tieto problematické situácie v spolupráci s Centrom právnej pomoci efektívne vyriešiť v prospech klienta aj advokáta.

V Bulletine slovenskej advokácie (ďalej len „BSA“) č. 6/2014 som sa v článku *Ad: Odmeňovanie advokátov pri poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi* zaoberal najmä nedostatkami zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „zákon 327/2005 Z. z.“) vo vzťahu k odmeňovaniu advokátov. Rád by som nadviazal na načrtnutú problematiku poskytovania právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi z pohľadu advokáta, so zámerom poukázať na niektoré praktické problémy, s ktorými som sa ako advokát stretol pri poskytovaní právnych služieb týmto klientom. Prvým problémom, na ktorý by som rád poukázal, je prevzatie a príprava právneho zastúpenia, druhým posudzovanie zrejmej bezúspešnosti sporu z pohľadu Centra právnej pomoci (ďalej len „Centrum“) a advokáta, a posledným je odlišné právne posúdenie veci klienta zo strany Centra a zo strany advokáta. Keďže vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu a právne posúdenie veci, v ktorej má byť osoba v materiálnej núdzi poskytnutá právna pomoc posudzuje advokát a Centrum samostatne, stáva sa, i keď nie často, že advokát a Centrum sa nezhodnú. Cieľom tohto článku je poukázať na príčinu oboch problémov a pokúsiť sa načrtnúť možné riešenia, najmä s ohľadom na po-vinnosti a disciplinárnu zodpovednosť advokáta.

Proces ustanovovania advokáta

Centrum pri posudzovaní žiadosti o poskytnutie právnej pomoci v konaní posudzuje jednak majetkové pomery žiadateľa, hodnotu sporu, ktorá musí prevýšiť hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčís-

liť v peniazoch, a zároveň skutkové okolnosti, ktoré žiadateľ uvádza na podporu ním uplatňovaného nároku tak, aby došlo k vylúčeniu zrejmej bezúspešnosti sporu (§ 6 a nasl. zákona 327/2005 Z. z.). V prípade, ak žiadateľ splní všetky podmienky, Centrum mu rozhodnutím prideliť advokáta, mediátora, alebo sa rozhodne zastupovať žiadateľa samo.

Na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa zákona 327/2005 Z. z. sa vzťahuje Správny poriadok, čo má za následok, že rozhodnutie Centra o priznaní právnej pomoci musí obsahovať odôvodnenie. V tomto odôvodnení Centrum v krátkosti zhrnie skutkový stav tvrdený žiadateľom a zároveň v stručnosti uvedie aj svoju právnu argumentáciu, na základe ktorej vylúčil zrejmu bezúspešnosť sporu.

Proti rozhodnutiu, ktorým sa priznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, nie je možné podať opravný prostriedok. V prípade zamietnutia žiadosti má žiadateľ možnosť podať riadny opravný prostriedok prostredníctvom Centra odvolanie na príslušný krajský súd.

Vylúčenie riadneho opravného prostriedku proti pozitívnemu rozhodnutiu bolo do zákona 327/2005 Z. z. vnesené prostredníctvom novely (zákon č. 495/2013 Z. z.) s účinnosťou od 1. januára 2014 a tento krok zákonodarcu treba z pohľadu advokáta hodnotiť kladne. Do 31. decembra 2013 totiž Centrum advokátom odmietalo priznať odmenu za úkony právnej služby uskutočnené advokátom pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok na poskytnutie právnej pomoci. V praxi to znamenalo, že Centrum advokátom neuhradilo odmenu najmä za prípravu a prevzatie právneho zastúpenia, pretože i napriek tomu, že osoba v materiálnej núdzi uzavrela s advokátom zmluvu o poskytovaní právnych služieb a udelila advokátovi plnomocnenstvo pred

uplynutím 15 - dňovej lehoty na podanie odvolania, táto skutočnosť sama o sebe nezakladala procesnú fikciu vzdania sa odvolania voči rozhodnutiu.

Po priznaní nároku na právnu pomoc a ustanovení advokáta má žiadateľ tri mesiace, aby od právoplatnosti rozhodnutia udelil advokátovi plnú moc a uzavrel s ním zmluvu o poskytovaní právnych služieb, v opačnom prípade zaniká *ex lege* žiadateľovi priznaný nárok na právnu pomoc a Centrum právnu pomoc žiadateľovi odníme (§ 14 ods. 1 písm. c) zákona 327/2005 Z. z.). To platí za predpokladu, že advokát nebol vo veci nečinný. Dovolím si v tejto súvislosti advokátom odporučiť postup, kedy sa nebudú spoliehať len na rozhodnutie Centra a k nemu pripojenú výzvu pre žiadateľa, aby sa kontaktoval s ustanoveným advokátom, ale aby ustanovení advokáti iniciatívne a bezodkladne po doručení rozhodnutia o ustanovení písomne vyzvali žiadateľa na osobné stretnutie za účelom prípravy a prevzatia právneho zastúpenia s poučením, že ak tak klient neurobí, zanikne mu nárok na poskytnutú právnu pomoc a žiadateľ nebude mať nárok na určenie iného advokáta (§ 12 ods. 2 zákona 327/2005 Z. z.).

Prevzatie a príprava právneho zastúpenia

Špecifikom v zmysle § 20 ods. 2 zákona 586/2003 Z. z. zákon o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „ZoA“) je tá skutočnosť, že **advokát v prípade ustanovenia nie je oprávnený odmietnuť poskytovanie právnych služieb**. Prirodzene, povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb v zmysle § 21 ZoA a jeho právo odstúpiť od zmluvy o poskytovaní právnych služieb podľa § 22 ZoA tým nie sú dotknuté.

V zmysle čl. IV Uznesenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 26/10/2011 z 10. novembra 2011, ktorým sa upravuje zastupovanie osôb v materiálnej núdzi podľa zákona č. 327/2003 Z. (ďalej len „Uznesenie“), Advokát je povinný prevziať ustanovenie centrom maximálne v štyroch prípadoch ročne.

Na základe Uznesenia má právo advokát odmietnuť zastupovanie osôb v materiálnej núdzi nad rámec povinnosti uloženej Uznesením. Dovolím si však polemizovať s tým, o aké ustanovenie ZoA sa advokát voči Centru oprie, ak mu oznámi odmietnutie poskytovania právnych služieb. ZoA v § 20 ods. 2 ani v inom svojom ustanovení neobsahuje splnomocňovacie ustanovenie, v zmysle ktorého by bola limitovaná povinnosť ustanoveného advokáta prevziať právne zastupovanie klienta v zmysle interného predpisu SAK. Rovnako ani v zákone 327/2005 Z. z. sa nenachádza ustanovenie, prostredníctvom ktorého by limitovanie poskytovanej právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi bolo zverené orgánom SAK.

Podľa § 75 ods. 1 ZoA predpisy komory, uznesenia konferencie advokátov a uznesenia predsedníctva komory prijaté v súlade s týmto zákonom sú pre advokátov, advokátskych

koncipientov, euroadvokátov, zahraničných advokátov a medzinárodných advokátov záväzné.

Advokát, ktorý sa rozhodne odmietnuť poskytnutie právnych služieb na základe piateho rozhodnutia Centra o ustanovení za právneho zástupcu osobe v materiálnej núdzi sa nedopustí disciplinárneho previnenia, no na druhej strane nie je vyriešená otázka, na základe akého zákonného ustanovenia má právo advokát odvolať sa na Uznesenie a odmietnuť poskytnutie právnych služieb. Inými slovami, o aké zákonné ustanovenie sa má oprieť advokát vo vzťahu k Centru, ak chce odmietnuť poskytnutie právnych služieb klientovi v materiálnej núdzi.

Uznesenie sa vo svojom recitáli odvoláva, okrem iného, na § 71 ods. 1 písm. b) ZoA, na základe ktorého predsedníctvo SAK rozhoduje o všetkých veciach podľa tohto zákona, ak o nich nerozhodujú iné orgány komory. Mám za to, že § 20 ods. 2 ZoA je príliš kategorické na to, aby SAK malo právomoc v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) ZoA ísť nad rámec jednoznačne stanovenej povinnosti ustanoveného advokáta prevziať právne zastúpenie vždy, okrem taxatívne uvedených prípadov v § 21 ZoA. Domnievam sa, že SAK nemala a nemá v zmysle ustanovení ZoA alebo zákona 327/2005 Z. z. právomoc limitovať počet prípadov, v ktorých je advokát povinný prevziať právne zastúpenie v Centrom ustanovených veciach z dôvodu, že interné predpisy SAK nemôžu bez osobitného splnomocnenia obmedziť jednoznačne stanovené zákonné povinnosti.

Pokiaľ sa advokáti rozhodli odmietnuť ustanovenie, predpokladám, že ako dôvod odmietnutia bol uvedený § 21 písm. e) ZoA (pracovná zaťaženosť alebo dlhodobá neprítomnosť) v spojení s textom Uznesenia. Pokladám za potrebné poukázať na rozhodnutie Predsedníctva SAK z 15. októbra 2010, sp. zn. P-47/10:2769/2009, druhá veta, podľa ktorého: „Advokát môže využiť možnosť odmietnuť ustanovenie *ex offio*, pokiaľ nemôže toto poverenie prijať tak, aby mohol svoje povinnosti vykonávať v súlade so zákonom o advokácii, nemôže však sám bez súčinnosti s klientom rozhodovať o tom, že nevyužije právny prostriedok na ochranu klienta a to ani v prípade, ak by bol vnútorne presvedčený o tom, že tento nebude mať úspech.“¹ I keď sa to z odôvodnenia tohto rozhodnutia nedozvieme, predpokladám, že predsedníctvo ako zákonný dôvod na odmietnutie prevzatia *ex offio* zastúpenia malo na mysli § 21 písm. e) ZoA. Čo je však dôležitejšie, advokát nesmie zneužívať § 21 písm. e) ZoA a zbavovať sa nepohodlných káuz alebo klientov.

Povinnosť odmietnuť poskytnutie právnych služieb treba chápať ako nástroj určený na ochranu práv a právom chránených záujmov klienta a nie ako prostriedok na presadzovanie individuálnych záujmov advokáta. Na ochranu záujmov advokáta slúži § 22 ZoA. Preto by bolo vhodné novelizovať § 20 ods. 2 ZoA o právo advokáta odmietnuť zastupovanie ustanoveného klienta v prípade, ak počet ustanovení advokáta Centrom počas kalendárneho roka prekročí limit stanovený predpisom predsedníctva SAK.

Ďalší aspekt, na ktorý by som rád upozornil, sa týka obsahu zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorú advokát uzatvára s klientom v materiálnej núdzi.

V zmysle § 12 ods. 1 zákona 327/2005 Z. z. musí byť súčasťou zmluvy o poskytovaní právnych služieb aj súhlas klienta s poskytovaním informácií Centru. Advokát je v zmysle § 12 ods. 3 zákona 327/2005 Z. z. povinný bez zbytočného odkladu písomne informovať Centrum o výsledku konania, najmä o podaní riadneho opravného prostriedku alebo mimoriadneho opravného prostriedku; advokát je povinný Centrum vždy informovať o skončení zastupovania. Na žiadosť Centra je advokát povinný bez zbytočného odkladu Centrum informovať o aktuálnom stave konania. Advokát by túto informačnú povinnosť voči Centru mal aj v prípade, pokiaľ by klient svoj súhlas neudelil, no na druhej strane, pretože je udelenie súhlasu podstatnou náležitosťou zmluvy o poskytovaní právnych služieb a klient by riskoval, že pre svoj nesúhlas nedôjde k prevzatíu právneho zastúpenia v trojmesačnej lehote a príde o svoj nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci.

Po prevzatíu právneho zastúpenia odporúčam advokátom, aby bezodkladne o tejto skutočnosti informovali Centrum. I napriek tomu, že v sprievodnom liste, ktoré Centrum pripája k rozhodnutiu, sa advokát vyzýva, aby klientovi odovzdal rovnopis plnomocenstva a zmluvy o poskytovaní právnych služieb na účely preukázania, že k prevzatíu právneho zastúpenia došlo v trojmesačnej lehote (§ 14 ods. 1 písm. c) zákona 327/2005 Z. z.), je lepšie, ak oznámenie o prevzatíu právneho zastúpenia so sprievodnými dokumentami doručí Centru advokát namiesto klienta. Advokát sa nemusí spoliehať na (ne) zábudlivosť klienta a do budúcnosti sa vyhne problému pri uhrádzaní odmeny za právne služby Centrom, keďže bude mať doklad o informovaní Centra, že prevzal právne zastúpenie klienta a súčasne Centrum bude túto skutočnosť evidovať. Pokiaľ bude advokát doručovať oznámenie Centru za klienta, musí postupovať tak, aby kvôli prieťahom na strane advokáta nenastali pochybnosti o prevzatíu právneho zastúpenia v trojmesačnej lehote. Oznámenie o prevzatíu právneho zastúpenia s prílohami je dokumentom, ktorý preukazuje, že udelenie plnomocenstva klientom a uzavretie zmluvy o poskytovaní právnych služieb medzi advokátom a klientom sa uskutočnilo v lehote podľa § 14 ods. 1 písm. c) zákona 327/2005 Z. z..

Zatiaľ čo v prípade oznámenia o prevzatíu právneho zastúpenia mal advokát na výber, pokiaľ je advokát ustanovený pre klienta, u ktorého už prebieha konanie, musí advokát prevzatie právneho zastúpenia bezodkladne oznámiť príslušnému orgánu: „**Advokát, ktorý po prijatí splnomocnenia na zastupovanie klienta neoznámí súdu prevzatie zastúpenia klienta a nezaloží plnú moc do súdneho spisu, v dôsledku čoho súd jeho klienta považuje v danom spore za právne nezasťupného a preddavok na právne zastúpenie, zaplatený klientom, mu nevyúčtuje** (povinnosť vyúčtovania neplatí v prípade ex offio klientov vzhľadom na § 24 ods. 5 ZoA – pozn. autora), *dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v ust. § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii a § 6 písm. b.) a § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK*“² (Roz-

hodnutie I. Disciplinárneho senátu SAK z 7. mája 2008, sp. zn. DS I.-11/07:3078/2006).

Advokát po prevzatíu zastúpenia klienta v materiálnej núde je povinný k nemu pristupovať rovnako, ako k akémukoľvek inému klientovi (§ 5 ods. 1 Advokátskeho poriadku),³ pričom nečinnosť advokáta je disciplinárnym previnením: „**Advokát, ktorý po prevzatíu zastupovania klienta nevykoná vo veci žiadne právne úkony, nepodá klientovi informácie na základe jeho listu a po skončení zastupovania nevyúčtuje klientovi prijatú zálohu** (povinnosť vyúčtovania neplatí v prípade ex offio klientov vzhľadom na § 24 ods. 5 ZoA – pozn. autora), *dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii a § 6 písm. a.) a § 13 Advokátskeho poriadku SAK*“⁴ (Rozhodnutie VIII. Disciplinárneho senátu SAK z 29. októbra 2009, sp. zn. DS VIII.-68/08:2248/2008).

Je bežné, že advokáta ustanovia klientovi, ktorý už začal konanie vo veci samej. Kvalita týchto návrhov je však často na veľmi nízkej úrovni. Ide o rôzne podania, ktoré si klienti stiahli z internetu, alebo im poradil niekto známy, alebo si ich svojpomocne vypracovali. Je povinnosťou advokáta vysvetliť klientovi, prečo jeho podanie nie je správne vo vzťahu k uplatňovanému nároku (čo opätovne môže spôsobiť pnutie vo vzťahu medzi advokátom a klientom). Je potrebné zdôrazniť, že advokát sa nesmie uspokojiť s tým, že až na súde to všetko vysvetlí a upresní. Advokát by mal od klienta získať všetky informácie potrebné na to, aby si ujasnil, čoho sa vlastne klient chce v konaní dožadovať. Následne by mal advokát vypracovať s dostatočným časovým predstihom potrebné podania tak, aby si ich mohol osvojiť klient, čím by advokát získal pokyn na ďalší postup v konaní. Klientom odsúhlasené kvalifikované podania, ktoré spresňujú a vysvetľujú, čoho sa vlastne klient v konaní domáha, musí advokát v rámci hospodárnosti konania doručiť súdu a protistrane tak, aby sa s nimi mohli včas oboznámiť. V prípade, ak medzi prevzatím právneho zastúpenia klienta a vytyčeným termínom pojednávania je menej ako päť dní, môže advokát požiadať o odročenie termínu pojednávania v zmysle (§ 115 ods. 2 OSP). Súd by mal termín pojednávania odročiť za predpokladu, že advokát bezodkladne po prevzatíu právneho zastúpenia túto skutočnosť oznámil súdu.

Zrejma bezúspešnosť sporu

Jedným zo základných kritérií, ktoré musí žiadateľ splniť v konaní pred Centrom je preukázanie takých skutkových okolností, na základe ktorých Centrum dospeje k záveru, že vo veci klienta možno vylúčiť zrejmú bezúspešnosť sporu.

Zákon 327/2005 Z. z. v § 8 bližšie definuje kritériá na vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu: „*Pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení,*

ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu." **Centrum pri posudzovaní týchto kritérií vychádza len zo skutkových tvrdení žiadateľa a vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu nemá žiaden vplyv na konečné rozhodnutie v konaní.** Súd týmto posúdením nie je viazaný jednak preto, lebo v konaní pred Centrom sa nevykonáva dokazovanie *per se*, t. j. osoba, ktorá by mala byť odporcom/žalovaným v konaní, nie je účastníkom konania o poskytnutie právnej pomoci a Centrum vychádza len z tvrdení a dôkazných prostriedkov predložených žiadateľom, ale taktiež preto, že účelom konania pred Centrom nie je posudzovanie súkromnoprávných vzťahov, ale len zabezpečenie poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré splnia všetky kritériá v zmysle zákona 327/2005 Z. z..

V praxi som sa stretol s prípadmi, kedy som sa nedokázal stotožniť s tým, ako Centrum posúdilo otázku zrejmej bezúspešnosti sporu. Uvediem príklad: klient žiadal vrátenie daru (nehnutelnosti) z dôvodu, že podľa jeho vyjadrenia sa obdarovaný nespráva voči nemu dobre. Pri prvej konzultácii s klientom a zo skutkového stavu, ktorý klient opísal, vyšlo najavo, že klient nedokáže označiť žiadne dôkazné prostriedky, ktorými by preukázal, že správanie obdarovaného hrubo porušuje dobré mravy (§ 630 Občianskeho zákonníka). Bolo jasné, že za nezmenenej skutkovej a dôkaznej situácie klient nemá šancu na úspech v spore. Ako by mal advokát postupovať ďalej, ak v zmysle § 20 ods. 2 ZoA advokát nemôže odmietnuť poskytnutie právnych služieb klientovi, ktorému bol ustanovený ako jeho právny zástupca?

Možností je niekoľko, no nie všetky sú správne. Pre úplnosť však uvediem všetky:

- po oboznámení sa so skutkovými a právnymi okolnosťami prípadu oznámiť klientovi, že advokát, vzhľadom na pracovnú zaťaženosť alebo dlhodobú neprítomnosť nemôže riadne chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a z tohto dôvodu musí odstúpiť od zmluvy o poskytovaní právnych služieb s klientom (§ 20 ods. 2 v spojení s § 21 písm. e) ZoA),
- rešpektovať právny názor Centra o vylúčení zrejmej bezúspešnosti sporu a bez ohľadu na to, ako sa skutkovo a právne javí advokátovi stav opísaný klientom, pustí sa bez ďalšieho do sporu,
- informovať klienta o právnom názore advokáta, ktorý je diametrálne odlišný od právneho posúdenia Centra a pokúsiť sa následne nejakým spôsobom postupovať ďalej tak, aby záujmy klienta a advokáta boli čo najmenej ohrozené.

Voľba možnosti a) je síce najjednoduchšia a možno v prípadnom disciplinárnom konaní by advokát nemal problém preukázať existenciu pracovnej zaneprázdnenosti, no pokladám ju za alibistickú a v rozpore s poslaním advokácie vymedzenom v § 1 ZoA a § 5 ods. 1⁵ a ods. 2 Advokátskeho poriadku. Je to preto, lebo klientovi sa v konečnom dôsledku nedostane žiadnej právnej pomoci a možno sa ani nedozvie, že ním uplatňovaný nárok má veľmi malú nádej na úspech v súdnom konaní.

Íst cestou podľa písm. b) je zase fatalistické a z pohľadu advokáta veľmi nebezpečné. Skutočnosť, že advokát bol ustanov-

vený, ho však nezabavuje zodpovednosti za kvalitu právnych služieb. Advokát má v zmysle § 26 ZoA objektívnu zodpovednosť,⁶ pričom liberačným dôvodom v žiadnom prípade nie je rozhodnutie Centra o poskytnutí právnej pomoci. Pokiaľ sa advokát bude slepo držať rozhodnutia Centra, bude zodpovedný nie len za škodu, ktorú spôsobí klientovi, ale aj disciplinárne.

V zmysle rozhodnutia III. Disciplinárneho senátu SAK z 12. marca 2008 (sp. zn. DS III.-13/08:3504/2007) druhý odsek: **„Momentom prevzatia zastúpenia advokát preberá zodpovednosť za riadne poskytnutie právnej služby, vrátane zodpovednosti za dodržanie všetkých zákonom stanovených procesných lehôt, pričom je povinný si pri prevzatí veci vyžiadať od klienta kompletnú informáciu o kauze, tak aby dostal aspoň základné relevantné informácie týkajúce sa hmotno-právnej ako aj procesno-právnej stránky.“**⁷

Podľa Uznesenia NS SR sp. zn. 4 Cdo 161/2009: **„Svedomitým nie je taký výkon advokácie, ktorý nesie znaky ľahostajnosti, nedostatočného záujmu o klienta a jeho vec, resp. ktorý nezohľadňuje reálny stav veci alebo tento stav nedoceňuje. V takomto prípade nemožno vylúčiť vznik zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú splnomocniteľovi, avšak musia byť splnené aj ďalšie predpoklady jej vzniku, t. j. existencia škody a príčinná súvislosť“.**

Opierať sa o právne posúdenie Centra o vylúčení zrejmej bezúspešnosti sporu tak nesie so sebou pre advokáta vážne riziká. Prípadná zodpovednosť Centra za škodu v zmysle zákona 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov neeliminuje zodpovednosť advokáta, pretože, ako už bolo uvedené vyššie, **advokát má objektívnu a samostatnú zodpovednosť za poskytnuté právne služby bez ohľadu na zodpovednosť Centra za škodu.**

Pokiaľ voľba podľa písm. a) bola pre advokáta najjednoduchšou, postup podľa písm. c) preňho predstavuje najťažšiu cestu. Jedným dychom však treba povedať, že ide o jediný správny postup, ktorý môže advokát zachovať v prípade ak zistí, že Centrum nesprávne právne posúdilo vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu.

Advokáta, ktorý bude klienta informovať o právnom názore, bude najčastejšie čakať hnev a nepochopenie klienta. Ak Centrum posúdilo, že nárok klienta je dostatočne osvedčený, tak prečo mu advokát vraví niečo iné? Ani napriek zvýšenému hlasu, niekoľkým nadávkam klienta, hrozbám o podaní návrhu na disciplinárne konanie advokát nesmie rezignovať na svoju profesionalitu, musí byť trpezlivý a pokúšať sa vysvetliť klientovi vzniknutý názorový rozdiel.

Ako som uviedol v bode b), okamihom prevzatia právneho zastúpenia sú možnosti advokáta veľmi limitované jeho zodpovednosťou. Advokát, ak dospeje k záveru, že Centrum nesprávne právne posúdilo vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu, musí dodržať svoju poučovaciu povinnosť. Advokát musí klienta poučiť a dostatočne informovať, aby klient vedel zväziť, aké negatívne dôsledky ho čakajú v prípade, že sa bude pridrižovať právneho posúdenia Centra o vylúčení zrejmej bezúspešnosti sporu i napriek tomu, že ho advokát poučil

o tom, že začatie konania alebo vedenie konania je spojené s vážnym rizikom neúspechu v konaní. Ako by mal teda advokát postupovať?

Poučiť klienta: Advokát po tom, ako prevezme právne zastúpenie klienta v materiálnej núdzi, si musí na základe skutkových a právnych tvrdení klienta vytvoriť svoj vlastný právny názor na spor klienta a následne je povinný klienta poučiť o zrejmej bezúspešnosti sporu. Šiesty disciplinárny senát SAK v odôvodnení rozhodnutia z 29. septembra 2010, sp. zn. DS VI. – 36/10:3645/2009, uviedol: „*Pokiaľ sa disciplinárne obvinený domnieval, že dovolanie bolo podané oneskorene, mal sťažovateľovi ihneď vysvetliť, že podané dovolanie bude ako oneskorené odmietnuté s upozornením na možnosť podania mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom.*“⁸ K obdobnému záveru dospelo aj predsedníctvo SAK v odôvodnení rozhodnutia z 24. septembra 2010, sp. zn. P-41/10:3477/2009: „*Podľa názoru predsedníctva SAK postup advokáta, ktorý podal návrh na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiteľovi bez existencie listu vlastníctva, nemožno považovať za hospodárny a efektívny, nakoľko už v čase podania návrhu bolo jasné, že tento návrh nemôže byť úspešný, o čom mal disciplinárne obvinený svojich klientov poučiť.*“⁹

Pri poučení klienta musíme mať na pamäti, že advokát za tento právny názor nesie zodpovednosť.¹⁰ Preto poučenie advokáta o prípadnom neúspechu v spore musí byť kvalifikované, t. j. musí vychádzať z aktuálnych právnych poznatkov (napr. judikatúra, doktrínálny výklad a pod.) a mal by v tomto poučení vysvetliť, prečo pokladá právny názor Centra za nesprávny. Poučenie pre klienta by nemalo obsahovať výrazové prostriedky, ktorým klient nebude rozumieť. Poučenie by malo byť vyhotovené v písomnej forme a preukázateľne odovzdané klientovi.

Advokát by mal taktiež pamätať na to, že nesie zodpovednosť za správne označenie pasívne legitimovaného účastníka konania. Povinnosť advokáta, aby bol spor vždy vedený so správnym pasívne legitimovaným účastníkom konania trvá aj počas konania a advokát, v prípade ak počas konania vyjdú najavo také okolnosti, na základe ktorých advokátovi musí byť zrejmé, že konanie je vedené proti nesprávne pasívne legitimovanému účastníkovi konania, je povinný uskutočniť všetky procesné úkony na to, aby v konaní bol vždy správne uvedený pasívne legitimovaný účastník konania. Túto povinnosť môžeme vyvodiť z Rozhodnutia I. disciplinárneho senátu SAK z 24. júna 2008, sp. zn. DS I.-21/07:3506/2007: „*Advokát, ktorý ako súdom ustanovený právny zástupca klienta v jeho veci nevenuje dostatočnú pozornosť pasívne legitimovanému účastníkovi v tomto spore, neoznačí správny subjekt, ktorý má byť žalovaný a nepožiadá súd o zmenu na strane žalovaného, v dôsledku čoho dôjde k zamietnutiu žaloby, a následne po doručení rozsudku súdu prvého stupňa zašle klientovi tento rozsudok až tesne pred uplynutím lehoty na podanie odvolania, v dôsledku čoho klient rozsudok prevezme až po uplynutí lehoty na podanie odvolania, teda v čase, keď už rozsudok nadobudol právoplatnosť, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii.*“¹¹

Prirodzene, advokát v tomto štádiu vychádza len zo skutkových a právnych tvrdení klienta. Napríklad, ak má advokát za to, že klientom uplatňovaný nárok je premlčaný, pričom podľa názoru Centra premlčaný nie je, mal by v poučení zhrnúť všetky klientom tvrdené skutkové okolnosti a poukázať na prípadné dôkazné prostriedky, ktoré klient označil. Na záver poučenia by mal advokát uviesť, že podľa jeho názoru tieto skutočnosti vo svojej vzájomnej súvislosti svedčia o tom, že nárok klienta je premlčaný a Centrum pochybilo v tom a onom, keď nesprávne právne posúdilo niektoré z okolností tvrdených klientom, alebo z dôkazov vyplývajúcich z dôkazných prostriedkov predložených klientom. V tomto konkrétnom prípade súčasťou poučenia musí byť aj informácia pre klienta, v zmysle ktorej súd na námietku premlčania prihliadne len vtedy, ak ju vznesie druhá strana (§ 100 ods. 1 OZ).

Pokyn klienta: Riadne poučenie klienta je predpokladom pre vyžiadanie si pokynu klienta. Za situácie, kedy je advokát presvedčený o tom, že za aktuálnych skutkových okolností bude klient v spore s najväčšou pravdepodobnosťou neúspešný, nemal by vo veci konať až do okamihu, kedy mu bude doručený pokyn klienta, aby advokát konal i napriek poučeniu o hroziacom neúspechu v spore. Tento záver však nebude možné použiť stále, najmä v prípadoch, kedy by neuplatnením práva na príslušnom orgáne mohla hroziť klientovi ujma na jeho právach (napr. by hrozilo premlčanie alebo preklúzia). No aj v takom prípade by si mal advokát bezodkladne vyžiadať pokyn klienta.

Len na základe tohto pokynu sa môže advokát zbaviť zodpovednosti voči klientovi. Je však povinnosťou advokáta, aby preukázal existenciu tohto pokynu: „*Vecou riadneho výkonu advokácie (mandátna zmluva resp. príkazná zmluva) je aby advokát vedel preukázať, aký pokyn mu klient dal (ústny, písomný) k uskutočňovaniu činností na ktoré sa zaviazal (poskytovanie právnych služieb), a že konal podľa tohto pokynu, najmä v závažných otázkach, ako je podanie alebo nepodanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej, najmä ak klient nebol úspešný a advokát musel poznať jeho záujmy*“ (Rozhodnutie predsedníctva SAK z 21. mája 2009, sp. zn. P-28/09:675/2008, druhý odsek).¹²

Ak už raz klient udelil advokátovi pokyn, je advokát povinný sa tohto pokynu držať: „*Závažný pokyn klienta advokátovi pre advokáta znamená, že tento je povinný vykonať všetky potrebné a možné opatrenia, aby v rámci prevzatého poverenia konal v súlade s týmto pokynom.*“ (Rozhodnutie predsedníctva SAK z 19. apríla 2011, sp. zn. P-13/2011:1257/2010, druhý odsek).¹³

Vzhľadom na to, že advokát vychádza len z tvrdení klienta, nie je vylúčené, že v konečnom dôsledku bude klient v konaní úspešný (napr. žalovaný nepodá odpor voči platobnému rozkazu, nevznesie námietku premlčania, objaví sa uznanie dlhu žalovaným, ktorého existenciu predtým klient zabudol oznámiť, a iné). Nič to však nemení na tom, že klient musí, najmä v začiatkovej fáze, rozumieť možným rizikám, aby pochopil význam a následky pokynu, ktorý advokátovi udelí.

V praxi môže nastať situácia, kedy po poučení klienta je jeho pokyn v zásadnom rozpore s názorom advokáta. Vzťah advokáta a klienta musí byť založený na vzájomnej dôvere (§ 3 Advokátskeho poriadku). Ako som už uviedol, informovanie klienta o tom, že podľa názoru advokáta Centrum nesprávne právne posúdilo vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu je často zlomový okamih v budovaní dôvery medzi advokátom a klientom. Klient vníma Centrum ako štátny orgán a má predsa v ruke rozhodnutie, ktoré vraví presný opak toho, čo sa mu snaží vysvetliť advokát. Pokiaľ klient, aj napriek poučeniu, trvá na pokyne, ktorý je podľa názoru advokáta nezmyselný alebo neehospodárny, pričom hrozí, že bude mať pre klienta negatívne dôsledky, a advokát sa v názore na to, ako postupovať vo veci klienta, nedokáže stotožniť s postupom, ktorý od neho žiada klient, je potrebné zvážiť aj ukončenie zastupovania klienta v zmysle § 22 ods. 1 ZoA z dôvodu narušenia nevyhnutnej dôvery medzi ním a klientom. Obdobný názor zaujalo aj predsedníctvo SAK v rozhodnutí z 20. apríla 2009, sp. zn. P-10/08:900/2007, odsek druhý: „V prípade späťvzatia návrhu na začatie konania ako jedného z najzásadnejších a najvýznamnejších úkonov advokáta v súdnom konaní a zároveň vylúčného dispozičného úkonu účastníka konania, advokát v postavení právneho zástupcu je povinný bezvýhradne rešpektovať názor a postoj klienta a zároveň navrhovateľa bez ohľadu na dôvodnosť či nedôvodnosť návrhu na začatie konania. Ak klient vo vzťahu k dôvodnosti návrhu na začatie konania a k jeho späťvzatiu prezentuje opačný názor od názoru advokáta, je potrebné v takej situácii postupovať náležitým spôsobom upraveným v predpisoch SAK, a to až po alternatívu ukončenia zastupovania takého klienta, ktorého názory sú diametrálne v rozpore so skutkovým a právnym stavom daného súdneho konania.“¹⁴

Nesprávne právne posúdenie veci Centrom

Zatiaľ čo v prechádzajúcom odseku som sa venoval otázke nesprávneho právneho posúdenia vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu a možnými riešeniami vzniknutej situácie, v prípade nesprávneho právneho posúdenia merita veci ide o oveľa zložitejšiu situáciu, ktorá, podľa môjho názoru, má veľmi limitované možnosti riešenia. Zásadný rozdiel medzi oboma situáciami je, že v prípade nesprávneho právneho posúdenia vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu Centrum správne zadefinovalo predmet konania, v ktorom má advokát zastupovať klienta. V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci Centrom, ktoré zle vymedzilo predmet konania existuje nesúlad medzi tým, čo chce klient a rozsahom právnej pomoci, ktorú Centrum priznalo klientovi. Ako príklad nám môže slúžiť nasledujúca situácia – advokát bol ustanovený klientom, aby ho zastupoval v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Z podkladov, ktoré predložil klient však vyplynulo, že klient sa nemôže domáhať určenia vlastníckeho práva, pretože vlastnícke právo k tejto nehnuteľnos-

ti je potrebné prejednať v dedičskom konaní o novoobjavenom majetku. Ďalším príkladom môže slúžiť aj rozhodnutie Centra, ktorým poskytlo klientovi právnu pomoc v konaní o určenie vlastníckeho práva k hnutelnej veci, no opätovne, na základe podkladov predložených klientom, môžeme bezpečne dospieť k záveru, že klient v tomto konaní nebude úspešný, pretože nedokáže preukázať naliehavý právny záujem. Ak chce takýto klient byť v konaní úspešný, musí žalovať o vydanie veci, kde sa otázka vlastníckeho práva bude posudzovať ako predbežná. V týchto prípadoch nie je možné chybu Centra napraviť prostredníctvom poučenia klienta a jeho pokynu, pretože právna pomoc, ktorú musí advokát klientovi poskytnúť, je viazaná výlučne len na rozsah právnej pomoci uvedenej v rozhodnutí o priznaní právnej pomoci Centrom.

Hneď na úvod musím zdôrazniť, že zákon 327/2005 Z. z. ani ZoA s takouto situáciou nepočíta. Z procesného hľadiska je rozhodnutie Centra o priznaní právnej pomoci právoplatným rozhodnutím, voči ktorému nie je možné podať riadny opravný prostriedok (§ 10 ods. 5 zákona 327/2005 Z. z.). Na konanie o poskytnutí právnej pomoci sa vzťahuje Správny poriadok (§ 25 ods. 1 zákona 327/2005 Z. z.). Pretože rozhodnutie Centra o poskytnutí právnej pomoci je právoplatné a na konanie o poskytnutí právnej pomoci sa vzťahuje Správny poriadok, do úvahy by mohli prichádzať mimoriadne opravné prostriedky v zmysle Správneho poriadku.

Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 65 Správneho poriadku neprichádza do úvahy, pretože Centrum právnej pomoci nie je vertikálne členené na vyššie a nižšie stupne. Centrum so sídlom v Bratislave zabezpečuje konanie o poskytnutí právnej pomoci na celom území Slovenskej republiky prostredníctvom kancelárií Centra (§ 5 ods. 7 zákona 327/2005 Z. z.), ktoré sú však len predĺženou rukou Centra. Pretože neexistuje správny orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený správne orgánu, ktorý toto rozhodnutie o priznaní právnej pomoci vydal, rozhodnutie o priznaní právnej pomoci nie je možné preskúmať mimo odvolacieho konania.

Konanie o proteste prokurátora musíme taktiež vylúčiť, pretože v zmysle § 22 a nasl. zákona 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších zmien a doplnkov existencia rozhodnutia, ktorými bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis. V zmysle § 5b zákona 327/2005 Z. z. o forme poskytnutia právnej pomoci rozhoduje Centrum, pričom prihliada na okolnosti prípadu a účelnú ochranu práv oprávnenej osoby alebo zahraničnej oprávnenej osoby. Rozhodnutie o poskytnutí právnej pomoci spadá do správnej úvahy Centra. Za predpokladu, že Centrum postupovalo v súlade so zákonom, nebude dôvod, pre ktorý by mohol prokurátor podať protest. Samozrejme, musíme si položiť otázku, či postupovalo Centrum v súlade so zákonom (§ 5b zákona 327/2005 Z. z.), ak nesprávne právne posúdilo rozsah právnej pomoci, ktorá má byť klientovi poskytnutá. Bez ohľadu na túto skutočnosť je veľmi málo pravdepodobné, že klienti budú podávať prokurátorom podnety na protest voči rozhodnutiu Centra o priznaní právnej pomoci. Je to nepraktické riešenie, ktoré si zároveň vyžaduje aspoň minimálne právne

znalosti na strane klienta, ktorý chce takýto podnet prokurátorovi podať. Súčasne je to aj neefektívne riešenie, ktoré len oddiali poskytnutie právnej pomoci, ktorej sa klient dožaduje. Tie isté závery platia aj vo vzťahu k preskúmvaniu rozhodnutí správnych orgánov súdom (§ 70 Správneho poriadku).

Z taxatívneho výpočtu mimoriadnych opravných prostriedkov prichádza do úvahy už len obnova konania (§ 62 Správneho poriadku). S týmto opravným prostriedkom sa však spája niekoľko problémov. Predovšetkým je veľmi pochybné, o aké materiálne dôvody by bolo možné obnovu konania oprieť. Nesprávne je predsa právne posúdenie, skutkový stav zostáva nezmenený. Odvolávať sa na dôvod v zmysle § 62 ods. 1 písm. a) Správneho poriadku o nových skutočnostiach alebo dôkazoch, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohli sa v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania, je vylúčené. Žiadne nové skutočnosti neexistujú. Rovnako sa návrh na obnovu konania nemôže opierať o iné (nové) posúdenie predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak (§ 62 ods. 1 písm. b) Správneho poriadku). V tomto prípade absentuje iné rozhodnutie a iný príslušný orgán. O ostatných dôvodoch na obnovu konania pre účely tohto článku nemá zmysel uvažovať. Druhý problém predstavuje absencia vertikálnej štruktúry Centra. Správny poriadok v zmysle § 63 predpokladá minimálne dvojinštantčnosť, pretože o povolení obnovy konania rozhoduje orgán, ktorý vo veci rozhodol v poslednom stupni. Taktiež je tento mimoriadny opravný prostriedok pre klienta dúfajúceho v rýchlu právnu pomoc neefektívny, keďže predpokladá rozhodnutie o povolení obnovy konania a až následne nové konanie vo veci samej.

Pre absenciu akéhokoľvek opravného prostriedku alebo mechanizmu, ktorým by bolo možné napraviť vzniknutý problém, sa klient aj advokát dostávajú do situácie, kedy musia rešpektovať rozhodnutie, o ktorom vedia, že je nesprávne, a aktuálna právna úprava im neponúka žiaden nástroj, ktorým by bolo možné túto chybu napraviť.

Riešenie, ktoré sa pokúsím načrtnúť, je provízorne a dá sa povedať, špekulatívne. No vzhľadom na to, že advokát sa s klientom ocitli v slepej uličke, nič iné nám neostáva.

Pri nesprávnom právnom posúdení veci Centrom je **najdôležitejšou povinnosťou advokáta riadne a kvalifikovane poučiť klienta**. Dokonca som presvedčený, že poučovací povinnosť má v tomto prípade ešte oveľa väčší význam oproti prípadom, keď Centrum nesprávne právne posúdilo vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu. Advokát to má v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci Centrom ťažšie najmä z dôvodu, že klientovi musí vysvetliť, že Centrum sa mylí v právnom vymedzení veci, v ktorej má advokát klienta zastupovať. Pre advokáta je to veľmi chýlostivá situácia, pretože sa dostáva do opozície voči Centru a prípadne aj klientovi, ktorý je presvedčený o správnosti rozhodnutia Centra. Advokát preto musí klienta poučiť a pokúsiť sa mu vysvetliť, no aj adekvátne zdôvodniť, prečo je presvedčený o tom, že rešpektovanie vymedzenia rozsahu veci, v ktorej má byť klientovi poskytnutá právna pomoc, bude s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou znamenať neúspech klienta v spore.

Opačný postup, kedy by advokát slepo rešpektoval rozhodnutie Centra i napriek tomu, že už v tomto štádiu musel vedieť, že klient v spore nebude môcť byť úspešný, je neprofesionálne a pôjde aj o disciplinárne previnenie (viď odsek o zrejmej bezúspešnosti sporu) v spojení s prípadným nárokom na náhradu škody. Ako som už uviedol, len preto, že ide o *ex offio* klienta ustanoveného Centrom, nezabavuje to zodpovednosti advokáta za kvalifikované poskytovanie právnych služieb. Úlohou advokáta nie je preskúmať rozhodnutia Centra. V prípade, ak rozhodnutie Centra trpí zásadnou vadou, ktorá je v priamej príčinnej súvislosti s právnou pomocou advokáta klientovi, je povinnosťou advokáta o tejto skutočnosti upovedomiť klienta.

Druhým krokom, ktorý by mal advokát urobiť, je informovať Centrum o vzniknutom probléme. Rozsah informácie, ktorú advokát poskytne Centru, musí obsahovať jeho kvalifikovane odôvodnený právny názor. Pokiaľ sa Centrum stotožní s právnym názorom advokáta, jedným z riešení môže byť vydanie opravného rozhodnutia v zmysle § 47 ods. 5 Správneho poriadku. Otázne je, či v tomto prípade môžeme hovoriť o „*inej zrejmej nesprávnosti*“, pretože opravným rozhodnutím sa bude meniť samotný rozsah právnej pomoci, ktorý mal byť klientovi poskytnutý na základe pôvodného rozhodnutia. Je predsa rozdiel, či bude advokát zastupovať klienta v konaní o určenie vlastníckeho práva alebo v dedičskom konaní. V každom prípade, postup podľa § 47 ods. 5 Správneho poriadku je zo strany Centra najefektívnejší čo do rýchlosti a presadzovania ochrany záujmov žiadateľa o právnu pomoc.

Posledným krokom by mal byť pokyn klienta so súhlasom, aby advokát počkal s vyhotovením a podávaním meritórnych návrhov na súd alebo iný príslušný orgán až do okamihu, kedy Centrum zaujme stanovisko k žiadosti klienta o prehodnotenie pôvodného rozhodnutia.

Pokiaľ Centrum bude trvať na vymedzení predmetu veci, v ktorej má byť klientovi poskytnutá právna pomoc, advokát musí požiadať klienta o pokyn, ako ďalej v tejto veci postupovať. Klient musí byť oboznámený s dôvodmi, pre ktoré advokát predpokladá, že klient bude v konaní neúspešný a aj s prípadnými následkami spojenými s neúspechom v spore (napr. uviesť klientovi, aká je hodnota jedného úkonu právnej služby pre prípad, že bude druhej strane zastúpenej advokátom priznaná náhrada trov konania, alebo klientovi uviesť, že ak bude žalovať o určenie a nie o zaplatenie, môže dôjsť k premlčaniu jeho peňažného nároku, a podobne). Ak klient i napriek tomu trvá na tom, aby ho advokát zastupoval v rozsahu, v akom to vymedzilo Centrum vo svojom rozhodnutí, má advokát možnosť ukončiť právne zastúpenie klienta v zmysle § 22 ods. 1 ZoA (porovnaj už citované rozhodnutie predsedníctva SAK z 20. apríla 2009, sp. zn. P-10/08:900/2007, odsek druhý).

Ak klient rozumie rizikám a nechce začať konanie, ktoré vymedzilo Centrum, ako teoretická možnosť tu zostáva uzavretie dohody s klientom o skončení právneho zastupovania z dôvodov, že klient netrvá na právnej pomoci, ktorá mu bola poskytnutá Centrom, a to z dôvodov na strane klienta, ktoré však nastali až po právoplatnosti rozhodnutia o priznaní práv-

nej pomoci, t. j. napríklad, že v tomto čase nie je pripravený znášať následky neúspešného sporu, čo však nevylučuje možnosť, že do budúca opätovne požiada o poskytnutie právnej pomoci.

V tomto prípade do budúca bude môcť klient opätovne žiadať o poskytnutie právnej pomoci, pretože nedôjde k meritórnemu vyriešeniu veci a súčasne ukončenie právneho zastupovania klienta nenastane z dôvodov, pre ktoré by mu mohlo Centrum odňať poskytovanie právnej pomoci (§ 10 ods. 7 a § 14 zákona 327/2005 Z. z.) a odmietnuť opätovne priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci. Pri tomto riešení je však potrebné byť zvlášť obozretný, najmä, ak by hrozilo premlčanie alebo preklúzia.

Záver

Odmeňovanie advokátov je len jedným z kritických aspektov, s ktorými sa musí advokát vyrovnávať pri poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. Druhým, a nemenej dôležitým hľadiskom, je praktická stránka veci spojená s poskytovaním právnych služieb klientom. Centrum vykonáva akýsi kvázi dohľad nad postupom advokáta (§ 5d ods. 2 zákona 327/2005 Z. z.), nie je však oprávnené zasahovať do poskytovania právnej pomoci advokátom (§ 5d ods. 1 zákona 327/2005 Z. z.) v prípade, ak neexistujú dôvodné pochybnosti o kvalite právnej pomoci alebo o poskytovaní právnej pomoci. Advokát preto nesie za kvalitu právnych služieb objektívnu zodpovednosť a nemôže sa slepo držať rozhodnutia Centra, ale musí k rozhodnutiu o ustanovení za advokáta pristupovať kriticky najmä potom, ako uskutoční prvú poradu s klientom a získa od neho potrebné informácie.

Dovolím si advokátom odporúčať, aby v prípade akýchkoľvek problémov vždy komunikovali s príslušnou kanceláriou Centra. Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že Centrum sa snaží vyjsť advokátom a klientom v ústrety tak, aby v konečnom dôsledku bolo v čo najrýchlejšom čase umožnené klientom prijímať právnu pomoc. Ukončenie zastupovania klienta je len krajným riešením, ktoré by mal advokát využiť len vtedy, ak všetky ostatné prostriedky zlyhali.

V článku som sa pokúsil opísať hraničné situácie, s ktorými som sa ja alebo moji kolegovia stretli pri zastupovaní *ex offio* klientov. Najmä v poslednom prípade, kedy Centrum nesprávne právne posúdi vec, v ktorej má advokát zastupovať klienta v materiálnej núdzi, je namieste novelizovať zákon 327/2005 Z. z.. Bolo by žiadúce do zákona 327/2005 Z. z. vniesť mechanizmus, prostredníctvom ktorého by bola prístupná zmena právoplatného rozhodnutia Centra v tých prípadoch, ak by na základe informácie od advokáta bolo zrejmé, že prostredníctvom vymedzenia predmetu právnej pomoci v pôvodnom rozhodnutí sa klient nebude môcť domôcť nároku, ktorý v skutočnosti požaduje.

Zároveň by bolo vhodné novelizovať aj § 20 ods. 2 ZoA tak, aby bolo bez pochyb, že ustanovený advokát môže odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak počet prípadov,

v ktorých ho Centrum ustanovilo, prevýši počas kalendárneho roka počet stanovený predsedníctvom SAK.

Poskytovanie právnych služieb osobám v materiálnej núdzi má byť vecou cti každého advokáta, ktorý by nemal hľadať únikové východy, ako sa zbaviť ustanoveného klienta. Práve naopak, advokát má byť profesionál a pristupovať k týmto klientom s najvyššou mierou zodpovednosti. Pevne verím, že tento článok prispeje k diskusii o praktickom výkone advokácie vo vzťahu k Centrom ustanoveným klientom a súčasne bude námetom na nápravu krívajúcej legislatívy.

Poznámky

- 1 Hreždovič, L. – Frištiková, T. – Kerecman, P.: Zbierka disciplinárnych rozhodnutí Slovenskej advokátskej komory (2007–2011), Slovenská advokátska komora, 2012, str. 47 (ďalej citované ako Zbierka disciplinárnych rozhodnutí)
- 2 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 65
- 3 5 § ods. 2 Advokátskeho poriadku: „*Advokát postupuje s rovnakou svedomitou a starostlivosťou vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom alebo Centrom právnej pomoci, ako vo veciach iných klientov.*”
- 4 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 134
- 5 5 § ods. 1 Advokátskeho poriadku: „*Pri poskytovaní právnych služieb je prvoradý záujem klienta. Jeho oprávnené záujmy majú prednosť pred inými záujmami advokáta, ako aj pred jeho ohľadom na iných advokátov.*”
- 6 Kerecman, P.: Zodpovednosť advokáta za škodu. Časť 1. Bulletin slovenskej advokácie, č. 10/2011, str. 13
- 7 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 83
- 8 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 116
- 9 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 41
- 10 Kerecman, P.: Zodpovednosť advokáta za škodu. Časť 2. Bulletin slovenskej advokácie, č. 11/2011, str. 14
- 11 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 68
- 12 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 20
- 13 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 52
- 14 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí, str. 17

JUDr. Martin Friedrich
advokát

REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA

Rubrika **Reforma občianskeho procesného práva** je určená na publikovanie príspevkov, ktorých **zameranie** sa vzťahuje na návrhy nových občianskoprocených kódexov, ktoré boli uverejnené na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Cieľom rubriky je odbornou diskusiou na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie prispieť ku skvalitneniu predložených návrhov a súčasne poukázať na tie problémy navrhnutých procesných poriadkov, ich častí, systému a systematiky ako aj konkrétnych ustanovení, ktorých nevyriešenie by mohlo negatívne ovplyvniť súdnu a inú právnu prax.

Princípy a východiská nových kódexov civilného procesu O dogmách, paradigmách a trochu o právnej filozofii

doc. JUDr. Marek Števcěk, PhD.

Životom práva je boj.

Rudolf von Ihering

Článok stručne prezentuje východiská a princípy rekodifikácie civilného práva procesného vo forme osnovy troch navrhovaných kódexov. Zameriava sa na najčastejšie otázky a výhrady v súvislosti s navrhovaným textom zákona a ponúka bazálnu argumentačnú líniu tvorcov osnovy vo vzťahu k problematike diskontinuity právnej úpravy, súvzťažností s rekodifikáciou hmotného práva, princíпов právnej úpravy a pod.

Publikovať verejne názor o téme, s ktorou je človek spätý, je vec veru ošemetná. Každé vystúpenie či publikačný výstup je chápaný a vnímaný skôr ako apológia autora vo vzťahu k dielu, ktoré nutne musí „obhajovať“. Pritom to nie je a nemusí byť nevyhnutne tak. Je však, domnievam sa, vždy povinnosťou tvorcov vysvetľovať a diskutovať. Ak je to vecné a prospešné, aj polemizovať

– a v polemike aj obhajovať obhajiteľné, inak vzniká dojem, že si za svojou „vecou“ dostatočne nestoja. Nik z tvorcov nových civilno-procenných kódexov, pokiaľ je mi známe, sa diskusii nikdy nevyhýbal, a to je myslím dobre. Nech je preto aj tento príspevok vnímaný v rovine explikačnej, či ak chcete, mierne prope-deutickej, intencionalizujúcej ďalšiu diskusiu o tézach tvoriacich jeho názov. Jedinou stopou po apológii je preto iba fakt, že (na rozdiel od iných mojich výstupov) namiesto vedecky

doc. JUDr. Marek Števcěk, PhD.

je predsedom Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku a členom redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie.

neutrálneho plural majestatis volím viac osobnú, tzv. *ich formu* výkladu, pretože som nikdy nezastieral, že sa za jedného zo spomínaných tvorcov považujem.

1 Tento príspevok bol odovzdaný na spracovanie pre tlač 1. 12. 2014, spomínané (mimoriadne) rokovanie legislatívnej rady vlády k novému kódexom procesného práva je naplánované na 4. a 5. 12. 2014.

2 Doslova od vajec k jablkám, vo význame podávať výklad od úplného počiatku až k záverom.

3 Vedecká poctivosť mi veľmi priznať súčasné snahy rekodifikačnej komisie pod vedením JUDr. Romana Fialu vrátiť sa k „jednotnému“ kódexu civilného procesu, avšak tieto snahy nie sú nijako legislatívne vyjadrené, ani schváleným legislatívnym zámerom, ani publikovaním základných téz českej rekodifikácie civilného procesu. Navyše, debaty sa v tejto komisii uberajú podstatne iným smerom – diskutuje sa dokonca o otázkach zaradenia exekučného a insolvenčného konania do jednotného kódexu, čo predstavuje úplne inú cestu, bez historickej skúsenosti a bez, pokiaľ je mi známe, inej porovnateľnej európskej skúsenosti. Navyše, pravdou je to, že česká komisia mala zatiaľ jediné svoje zasadnutie, takže relevantné údaje, ktoré by disponovali akýmkoľvek potenciálom do diskusie prebiehajúcej na Slovensku, skutočne neexistujú.

Nie je jednoduché na pár stránkach obsiahnuť to podstatné, a pritom sa ani neopakovať, ani nezabudnúť povedať niečo dôležité. Tento článok vzniká už po vyhodnotení pripomienok z medzirezortného pripomienkového konania, a je posledným pred rokovaním legislatívnej rady vlády, poľažmo vlády Slovenskej republiky.¹ Je tak syntézou toho podstatného – názorov a východísk tvorcov, nespočetných akceptovaných zmien, doplnkov a pripomienok (v takej miere, že materiál predložený do pripomienkového konania je v mnohých pasážach zmenený a doplnený síce značne, ale bez zmeny ideovej koncepcie), ako aj výhrad, ktoré nám boli tlmočené v ďalšom rade nespočetných rozhovorov a diskusií. Z pomedzi nich mnohé možno označiť ako v najlepšom zmysle slova dogmatické (o úmysloch ich predkladateľov však často nemožno povedať to isté, teda že ich uplatňovali bona fide – to však už nie je témou tohto príspevku). Pokúsím sa pomenovať tie najfrekvencovanejšie a predostrieť základnú argumentačnú líniu v intenciách spomínanej diskusie (či polemiky).

I. *Ab ovo usque ad mala*² alebo o kontinuite a diskontinuite

Jedna zo základných výhrad – prečo tri kódexy? K tejto otázke, ako koniec-koncov k mnohým, som sa vyjadroval už veľa krát, preto len v skratke – aj keď možno podstatnej. V istom zmysle sme začiatkom deväťdesiatych rokov premrhali historickú šancu vysporiadať sa s rezíduami socialistického právneho realizmu. Najčastejším odôvodnením, pretrvávajúcím vo forme skepse k akýmkoľvek radikálnejším zásahom do „stabilných“ inštitútov a väzieb nášho právneho poriadku dodnes, bolo a je tvrdenie, že je potrebné zachovať kontinuitu v práve, a že koncepcie radikálnej diskontinuity sú nebezpečné (viď príklad z Českej republiky a diskusie ohľadom koncepcie súkromného práva, najmä NOZ). Domnievam sa, že si raz a navždy treba ujasniť, s čím je potrebné zachovávať kontinuitu. Ak niekto tvrdí, že s inštitútmi socialistického právneho realizmu päťdesiatych a šesťdesiatych rokov, budem s ním vo vážnom názorovom rozpore. Práve tzv. Gottwaldova právnická dvojročnica, ktorá vyústila do prijatia kódexov rodinného, občianskeho a procesného práva, predsa predstavuje veľmi radikálnu diskontinuitu so štandardným demokratickým vývojom kontinentálneho práva. Kto dnes vehementne hlása potrebu kontinuity s existujúcim stavom *de lege lata*, veľmi často hlása „kontinuitu diskontinuity“ – akokoľvek si uvedomujem, že problém je hlbší a rozhodne nie čiernobiely, jeho podstata tkvie práve v tomto, a v ničom inom. Radikálne sme sa v súkromnom a procesnom práve v päťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia odklonili od línie vývoja demokratických právnych poriadkov, a začiatkom deväťdesiatych rokov toho istého storočia sme volili cestu „legislatívnych provizórií“, ktorých dočasnosť už dnes časovo presiahla legendárnu „dočasnosť“ pobytu sovietskych vojsk na našom území. Najfrapantnejšími príkladmi sú Obchodný zákonník či právna úprava správneho súdnictva, ktorá bola neorganicky včlenená do Občianskeho súdneho poriadku. Isteže si uvedomujem zložitú načrtnutých problémov, a vôbec mi neprislúcha hodnotiť, a už vôbec nie kritizovať vtedajšie legislatívne authority. treba si však uvedomiť, že najmä harmonizačné a aproximačné snahy v Európe tak dnes robia z nášho právneho poriadku veľmi neorganický celok, zhuk úplne nekoherentných ustanovení, medzi ktorými sa často vedľa seba nachádzajú pôvodné socialistické právne normy a implementované smernice, či iné medzinárodnoprávne záväzky. Výsledok je praxi pomerne dobre známy. Ak teda máme ambíciu hovoriť o (dis)kontinuite, musíme definovať, s čím chceme byť (dis)kontinuitní. Kontinuita s vývojom spred roka 1950 je podľa môjho najhlbšieho presvedčenia nevyhnutná. Otázka je, akú formu zvolíme. Jednu cestu predstavuje proces zjednotenia Nemecka, kde v podstate zo dňa na deň bol „naoktrojovaný“ východnej časti právny poriadok Spolkovej republiky Nemecko, čo má nepochybne tiež svoje riziká, nielen v oblasti právnej. Česká republika napríklad postupne odstraňovala aspoň najvypuklejšie „diskontinuitné“ inštitúty, ako je napríklad právna úprava správneho súdnictva v samostatnom správnom súdnom poriadku. Z hľadiska predmetu tohto článku však aj zmeny v podobe samostatného Zákona o zvláštnych řízeních soudních prišli pomerne neskoro, až s účinnosťou od 1. 1. 2014.³

Čím dlhšie sa takáto „kontinuitná“ reforma odkladá, tým väčšie tenzie pochopiteľne vyvoláva. Argumenty typu „veď to je zaužívané, načo meníte niečo, čo je každému jasné, neprispieva to ustálenosti právneho poriadku“ a podobne, sú preto dogmatické. To je aj otázka troch kódexov

(v diskusii zaznievali aj pomerne úsmevné argumenty typu, že sudcovi či advokátovi je predsa lepšie nosiť so sebou jeden veľký zákon ako tri menšie). Nadväzujúc na historické tradície nášho civilného procesu, samozrejme zahalené do postmodernistického šatu, akceptujúc súčasné vývojové tendencie a potreby práve slovenského právneho poriadku viedli tvorcov k myšlienke troch kódexov. Problematika vyčlenenia správneho súdnictva do samostatného kódexu je axiómou, ktorú prakticky nikto nespochybnil. Otázka nespоров bola o poznanie zložitejšia. V Európskej únii je legislatívne riešenie vyjadrené prakticky 50 na 50 v (ne)prospech samostatnej právnej úpravy. Nepochybným a zrejším je fakt, že existujú podstatné pojmové rozdiely medzi sporom a nesporom, to, ako si každá krajina upraví túto divergenciu, je otázkou legislatívnej kultúry a tradície. Našou tradíciou (ak pravdaže nemyslíme gottwaldovsko-čepičkovskú „tradíciu“), je oddelená úprava sporového a nesporového konania. Nevyhnutná argumentácia je vecou historicko-právnej analýzy, ktorú sme si pochopiteľne spravili a na jej opakovanie nemám v tomto krátkom texte priestor, ale j to faktom, ktorý ťažko niekto spochybní. Navyše, nie je to o tom – dogmaticky na niečom zotrvať len preto, aby sme boli konformní s históriou, či porovnateľní s našimi susedmi (nota bene aj tento fakt svedčí v prospech oddelenej úpravy sporov a nesporov).

Podstatou je prakticita riešenia – spomínaná „tradícia“ jednotného Občianskeho súdneho poriadku z roku 1950 vedie k nepripustnému stieraniu rozdielov medzi vedením konania sporného a nesporného,⁴ najmä v otázke vedenia dokazovania a nepochopenia dichotómie sporu a nesporu v hodnotovej rovine a rovine základných princípov oboch typov konaní. Inými slovami, legislatívne riešenia, ktoré upravujú konania sporové a nesporové jednotne, viac podporujú snahu o vedenie sporových konaní ako nesporu, minimálne čo do snahy zistiť „ako to naozaj bolo“ (princíp materiálnej pravdy). V našich podmienkach však toto legislatívne riešenie vychádza z konceptu jednotnosti konania na báze princípu materiálnej pravdy, čo plne konvenovalo dobovej marxisticko-leninskej ideológii. Veľmi inštruktívnou môže byť v tomto smere citácia vybraných pasáží všeobecnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 142/1950 Sb., len pre osvieženie pamäti a oboznámenie sa s kľúčovými východiskami toho, čo sa dnes často vníma a vykladá ako „tradícia“:

Tzv. kapitalistický liberalizmus, ktorý nie je nič iné ako ideologické vyjadrenie kapitalistickej voľnej súťaže a voľného vykorisťovania, razil v občianskom procesnom práve tzv. zásadu dispozičnú a prejednávaciú a odsudzoval súd na pasívnu rolu pri prejednávaní občianskych právnych sporov. Súd mal byť – ako zdôrazňovala meštiacka právna teória - nad stranami, nemal sa miešať do sporov a mal rozhodovať iba na základe tých skutočností, ktoré mu strany (sic! – pozn. aut.) predniesli alebo predložili.⁵

Buržoázny proces ostal preto ochrancom tzv. formálnej pravdy, nejde mu zpravidla⁶ o zistenie skutočných pomerov medzi občanmi, ale sa uspokojuje s tým, že zabezpečuje tzv. formálnu istotu.

Buržoázia obmedzuje sudcov skoro výlučne na školených právnikov a vylučuje z účasti na súdnom rozhodovaní ľud.⁷

Zásada samosudcovského rozhodovania sa stále viac presadzuje v meštiackej spoločnosti v období imperializmu.

Proti princípu formálnej pravdy postavil sovietsky GPK⁸ zásadu materiálnej pravdy. Úlohou civilného konania má byť vyšetrovanie skutočných pomerov, ktoré existujú medzi stranami, a rozhodovanie na základe týchto skutočností.

Složitost samotnej systematiky civilných procesných predpisov, ktorá nemohla byť srozumiteľná pre obyčajného občana, mala za následok, že sa tieto predpisy stávaly samoučelnými. Nútily riešiť obťažné, vecne však celkom neplodné formálnoprávne otázky miesto toho, aby ukazovali každému ľahko poznateľnú cestu k uskutočneniu hmotného práva. Boly robené pre právnikov, nie však pre občanov.

Osnova odstraňuje túto zbytočnú zložitost tým, že nerozoznáva sporové a nesporové konanie... Základným princípom, o ktorý sa opiera osnova nového procesného zákona, sa stala dôsledne uskutočnená zásada materiálnej pravdy.

Myslím, že to za tých pár riadkov stálo...

Teda snaha o rozčlenenie právnej úpravy do samostatných kódexov je viac snahou viesť prostredie aplikačných a aplikujúcich orgánov k náležitému odčleneniu „myslenia“ v intenciách kódexu procesného práva z roku 1950, vôbec nie sverepé ľpenie na historizujúcich a komparatívnych úvahách, akokoľvek sú legitímne aj v argumentačnej línii legislatívnej (vládou schválený legislatívny zámer rekonštrukcie civilného práva procesného).

4 Samotný pojem nespor je pritom značne mátlúci. V tzv. nesporových konaniach je množstvo sporov, najmä incidenčnej povahy, aj to je jeden z dôvodov, pre ktorý sme zvolili ekvivalent nemeckej právnej terminológie „mimospor“, ktorý oveľa racionálnejšie svojím denotátom pokrýva osobitosti „iných ako sporových“ konaní.

5 Dobová ortografia, nie neznanosť autora pravidiel gramatiky.

6 Dtto, rovnako ďalej v texte.

7 Konkrétnou reflexiou tohto postulátu bolo prijatie zákona č. 319/1948 Sb. o zľudovení súdnictva.

8 Občiansky súdny poriadok.

Ak som týmito riadkami niekoho nepresvedčil, pripúšťam, že jeho presvedčenie môže byť iné, a vôbec netvrdím, že „naše“ riešenie je jediné správne. Som však o jeho funkčnosti hlboko presvedčený. Žiadna z navrhovaných zmien v oblasti civilného procesu nie je samoučelná, a stojí za ňou prakticistické, či právo-hodnotové stanovisko. Vo väčšine prípadov oboje.

II. Ako môžete robiť „proces bez hmoty“?

Jedna z ukázkových dogiem, spravidla prednesená bez argumentácie, „intuitívne“, genericky paušálne a v snahe usvedčiť nás minimálne z diletantizmu, ak nie z niečoho horšieho typu „stavania si pomníkov“. Myslím, že ak by som chcel čokoľvek stavať, bude to rozhodne niečo iné ako pomník, k budovaniu ktorých mám historické reminiscencie nezlučiteľné s vôľou ich sám podporovať. Keďže na túto tému som sa už verejne vyjadril, a aj svoj názor publikoval,⁹ naozaj len niekoľko poznámok.

Asi nie je potrebné rozoberať hlbšie otázky neexistencie väzieb medzi správnym súdnictvom a podobou hmotného práva súkromného, pretože táto neexistencia je pomerne zrejmalá na prvý pohľad a pokúsím sa ju brať ako axiómu.

Otázka sporového konania a podoby materiálneho práva súkromného je variantom diskurzu o vzájomných vzťahoch práva procesného a hmotného. Nakoľko tak bolo pomerne vyčerpávacím spôsobom v nedávnej minulosti učené,¹⁰ obmedzím sa na konštatovanie, že procesnému právu dominuje právnoochranná funkcia práva verejného, kým súkromné právo je tvorené vzájomnými vzťahmi subjektov práva založenými na princípe autonómie vôle (dispozičnej autonómie). Procesné rozhodnutia v režime sporového konania zisťujú, nachádzajú a musíme povedať, že i dotvárajú právo hmotné s právnymi účinkami inter partés. Výnimočné situácie, kedy je rozhodnutie súdu ako výsledok procesnej činnosti zároveň právnou skutočnosťou pôsobiacou i vo sfére práva hmotného len dotvárajú funkčné a genetické väzby práva hmotného a procesného, no bez narušenia samostatnej svojbytnosti ich právnej (ko)existencie. Jedno na druhom sú pojmovo nezávislé.

Súd je orgánom aplikujúcim, interpretujúcim a dotvárajúcim (v nie vzácných prípadoch medzi v zákone) právo, hmotné právo. Stanovenie inštitucionálnych a procesných pravidiel aplikácie a interpretácie (v interpretácii je zrejme zahrnutá i možnosť dotvárania práva) nie je nijako závislé od aplikovaného a interpretovaného substanciálneho práva, a vice versa, substanciálne právo nie je nijako odkázané na pravidlá svojej potenciálnej aplikácie a interpretácie. Rezíduum kolektívneho nevedomia, ako by povedal Jung, vyplávajúce z minimálne stodvadsať rokov neplatnej premisy, že procesné právo je „služkou“ práva hmotného, vyústilo iracionálne do subjektívneho presvedčenia mnohých, i uznávaných autorít, o vzájomnej funkčnej podriadenosti procesného práva hmotnému. To do istej miery platilo v časoch, kedy procesné právo nebolo uznané za svojbytné právne odvetvie, tieto diskusie sa však už v európskej ani československej procesualistike nevedú minimálne od začiatku dvadsiateho storočia. Ak prijmeme premisu, že procesné právo je samostatné právne odvetvie, len ťažko budeme obhajovať tézu o nevyhnutnej podmienenosti právnych úprav dvoch samostatných právnych odvetví. Podľa rovnakej logiky by potom procesné právo bolo závislé na akomkoľvek právnom odvetví, ktorého interpretácia v prípade sporu spadá do režimu právomoci civilného súdu. Zabúda sa, že v režime procesného práva sa neaplikuje a neinterpretuje len Občiansky zákonník...

Podoba procesných pravidiel neovplyvňuje a nie je ovplyvnená podobou právnych noriem týmito procesnými pravidlami interpretovanými a aplikovanými, čo vyplýva zo samostatnosti občianskeho práva procesného ako samostatného právneho odvetvia. Nič na tom nemení ani fakt, že z hmlitej predstavy kolektívneho právnického nevedomia je živěná ilúzia opaku už od čias právnických štúdií, kedy na katedrách „občianskeho práva“ sa predsa prednáša aj civilný proces, čo skutočne budí a živí onú ilúziu „jednotnosti“ občianskeho práva, ktoré sa predsa „musí“ člení na hmotné a procesné právo. Príčiny tohto javu viac tušíme ako vieme, výsledok je však nepochybne mylný. Neexistuje žiadna kauzálna ani časová súvislosť právnej úpravy jednotlivých právnych odvetví, okrem konotácií politicko-ekonomických, či iných externalít, ktoré však nemôžeme brať na zreteľ v práci ašpirujúcej na postulát dogmatickosti v najlepšom význame toho pojmu.

9 Nasledujúcich niekoľko desiatok riadkov bolo (okrem iných) publikovaných v zborníku z medzinárodnej konferencie Právo, obchod, ekonomika 2014, ktorú tradične usporadúva Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach. Tento krátky výňatok z môjho príspevku publikujem preto, že inak svoje myšlienky na túto tému formulovať jednoducho neviem.

10 Macur, J.: Právo procesné a právo hmotné. Brno : Masarykova univerzita, 1993.

Jediný typ civilného konania súdneho, kde je priam pojmovým znakom súdneho rozhodnutia jeho právotvornosť, je tak nesporové konanie – rozhodnutie súdu sa tu stáva právnou skutočnosťou s hmotnoprávnymi účinkami. Z povahy veci tak vzájomné funkčné väzby s hmotným právom budú nepochybne najsilnejšie tu, a rovnako tak sú najsilnejšie legitimizované úvahy o vzájomnej podmienenosti právnych úprav substancie a procesu.

Napriek týmto nijako nespochybným faktom sa domnievam, že je možné upraviť proces čo možno najviac axiomatically, čo bolo ostatne snahou pri rekodifikácii práva procesného pri každom kódexe. Navyše, keď časovo predchádza rekodifikácia procesných pravidiel právu hmotnému, je logické, že sa ustanovenia procesu „našijú“ na existujúcu substanciu, pretože reálne nikto nevie povedať, kedy, či a v akej podobe bude dokončená rekodifikácia Občianskeho zákonníka. A programové zlepšenie je predsa spôsobilá vyvolať aj nová právna úprava procesných pravidiel – inštitúty ako transmisia dedičstva, zrýchlenie konania minimalizovaním procesných úkonov súdu, nové možnosti zvrátiť konštitutívne zápisy do obchodného registra a mnohé ďalšie, nie sú programovo závislé od úpravy dedičského práva, obchodného registra a pod.

Opätovne nespochybnujem, že predovšetkým v statusových otázkach fyzických osôb, ako je potenciálny príklon k vypusteniu možnosti pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, prípadne otázka terminológie (svojprávnosť verzus spôsobilosť, človek verzus fyzická osoba a pod.), bude väzba na procesné pravidlá predovšetkým v otázke koncepcnej a pojmovej jednotnosti, „líčovania“ právnych úprav substancie a formy veľmi silná – nie však pojmovy nevyhnutná v zmysle časovej prioritizácie jednej či druhej úpravy. Ideál spoločnej práce komisii na „hmote“ a „processe“ je skutočne nereálny, a to predovšetkým z legislatívno-technického hľadiska, neúnosnosti takej obrovskej matérie, ktorá by naraz vstúpila do účinnosti a s tým súvisiace otázky neparalyzovania právnej praxe, teda istej „životnosti“ právnej úpravy determinujú faktickú nemožnosť tohto riešenia. Je potom len otázkou právno-politického rozhodnutia o časovej prioritizácii jednej či druhej úpravy. Prípadne, naozaj technicko-legislatívne nezhody budúcich úprav sa dajú pomerne jednoducho v legiskavancii odstrániť skutočnou technickou novelou (nie technickou v zmysle súčasnej situácie v Českej republike, kde sa pod vplyvom zmeny politickej klímy snažia presadiť ideovo-politické koncepty podstatne meniace charakter pôvodného Občianskeho zákonníka).

V žiadnom prípade som nechcel a ani nemohol tvrdiť, že právne normy práva procesného a hmotného vzájomne neinterferujú, a že teda v konečnom dôsledku neinterferujú ani množiny jednotlivých rekodifikačných prác. Okrem parciálnych a nepochybne technicky riešiteľných minorít v oblasti statusového práva hmotného, ako bolo načrtnuté vyššie, však zásadný prienik vidíme v režime princípov a hodnotových východísk budúcich kódexov.

III.

„Kam sa tak ponáhľate?“

Veľakrát počúvam, ako si tieto veci „musia sadnúť“, a „netreba sa nikam ponáhľať“ a „bol malý priestor na diskusiu“, prípadne variantné, obsahovo zhodné pripomienky. Ak za niečím stojím takmer trojročná¹¹ práca niekoľkých desiatok zanietovaných ľudí, ktorí naozaj prácu na rekodifikácii civilného práva procesného brali ako poslanie, nie ako nutné zlo či svoju povinnosť, treba týmto ľuďom vyjadriť uznanie a vďaka, a rád tak (opätovne) činím. Rýchlosť je v týchto súvislostiach pojem relatívny, preto na takéto námietky, napriek tomu, že sú jedny z najčastejších, reagovať neviem. Ak budeme diskutovať o podobe inštitútov, zameraní, princípoch, pojmoch, tomu rozumiem a rád tak budem robiť, ak budem požiadaný. Podľa môjho presvedčenia však neexistuje nevyhnutná ontologická väzba ani nepriama úmera medzi dĺžkou trvania rekodifikácie a jej vplyvmi vyjadrenými v hodnotiacich súdoch „dobré“ či „zlé“. Preto sa radšej budem venovať vecným otázkam.

IV.

Jazyk, text a pojmológia

Ďalšie podstatná otázka, ktorá si zasluhuje trochu pozornosti či vysvetlenia stanovísk tvorcov nových kódexov, je nie nezanedbateľná otázka jazyka navrhovanej úpravy. Snažili sme sa vychádzať

¹¹ Netreba pritom zabúdať, že sme nezačali na zelenej lúke. Tridsaťčlenná rekodifikačná komisia nebola tvorená ľuďmi v oblasti civilného procesu typu „tabula rasa“, v drvivej väčšine prípadov to boli odborníci s niekoľko desaťročnou skúsenosťou s tvorbou, aplikáciou či propedeutikou v danej oblasti, a názory na reformu civilného procesu boli na rôznych odborných fórach tiež už veľakrát diskutované. Aj preto je časový údaj o dobe trvania rekodifikačných snáh značne skresľujúci.

- 12 Bližšie pozri Eliáš, K.:
Občiansky zákoník
a česká právni kultúra.
In.: o. c. v pozn. 25, s. 217.

- 13 Pod deviaciou rozumiem
naozaj „deviaciu“, teda
odchýlku od normy.

- 14 Akokoľvek, osobne po-
važujem doktora Rubeša
za skvelého procesualistu
a jeho komentáre, resp.
komentáre pod jeho autor-
ským vedením za skvelé,
ak si pravda odmyslíme
ideový rámec a nános
dobových reálií.

- 15 Rubeš, J. a kol.: Komentár
k Občianskemu súdnemu
poriadku. Prvý diel. Sloven-
ské vydavateľstvo politickej
literatúry 1956, s. 86.

- 16 Ott, E.: Soustavný úvod
ve studium nového řízení
soudního, Praha, Česká
akademie císaře Františka
Josefa pro vědy, slovesnost
a umění, 1897, s. 182

- 17 Drápal, L., Bureš, J. a kol.
Občanský soudní řád I.
Komentář. 1. Vydání.
Praha: C. H. Beck, 2009,
s. 584.

zo základného postulátu, ktorým je funkčnosť právneho jazyka. Jednoduchá štylizácia, „dobré“ čítanie ustanovení, bez kvetnatých okrás, ale aj bez strohosti socialistického právneho jazyka (opäť nechcem paušalizovať, naopak, legislatívna kvalita napríklad stredného Občianskeho zákonníka je ukázková – to je však zásluha bohatej tradície prvorepublikovej doktríny, z ktorej najmä zásluhou profesora Jana Krčmářa stredný Občiansky zákonník čerpal).¹² Tomuto východisku zodpovedá i štruktúra paragrafov – nie vždy sme bezhlavo trvali na téze, že konkrétne ustanovenie nesmie mať viac odsekov ako dva. Tam, kde to bolo nevyhnutné a funkčne odôvodnené, napríklad potrebami budúceho systematického výkladu inštitútu obsiahnutého v konkrétnom paragrafe, sme volili i výnimku z pravidla minimálnej „odsekovosti“ textu. Samozrejmosťou bolo i posúdenie textu Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV.

Rezonujúca kritika českého NOZ v oblasti jazyka však exportovala isté prvky hystérie i na navrhované kódexy v oblasti nových pojmov. Pritom úplne zbytočne. Naozaj „nové“ pojmy spočítame na prstoch jednej ruky. Nepopieram, že však ide o zmeny podstatné – aj tu platí, že každá zmena „zaužívanej“ terminológie znamenala vlastne návrat k zaužívanej terminológii... Čo je však najdôležitejšie, každá takáto zmena je hlboko odôvodnená zmenou denotáty samotného pojmu, zmenou jeho funkčných väzieb a významov v kontexte celkového vnímania inštitútu.

Spomeňme tie najvýznamnejšie.

Strana verus účastník konania

Klasický príklad návratu k „normálu“ od ideovej deviacie¹³ socialistického právneho realizmu, ktorá je podmienená i celkovou zmenou vnímania nielen tohto pojmu, ale koncepcie sporového procesu ako takého. Pojem účastník konania, taký „tradičný“, ako zaznieva v úvode spomínaných diskusiách k navrhovaným kódexom, je tradíciou od roku 1950, kedy zákon č. 142/1950 Zb. Občiansky súdny poriadok (v znení neskorších predpisov, ale to, o čom tu píšem, bolo pochopiteľne súčasťou normatívneho textu od samého začiatku), zaviedol tento pojem „spakruky“ v § 5. Odôvodnenie? Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu má 6 (slovom šesť) riadkov, zákonodarcu sa príliš neobťažoval so zdôvodňovaním svojho počínu. Vysvetlenie nájdeme až v dobovo renomovanom, až „právotvornom“ komentári od Josefa Rubeša:¹⁴ „Správne vytýčenie tejto definície (rozumej účastník konania, pozn. aut.) je jedným zo základných predpokladov jednotného procesného zákona, jedným z predpokladov odstránenia rozdielov medzi niekdajším tzv. sporovým a nesorovým konaním.“¹⁵ Nie je bez zaujímavosti, že pojem „účastník“ bol importovaný aj do hmotnoprávných vzťahov – avšak až Občianskym zákonníkom z roku 1964, kde ako pojem „účastník občianskoprávných vzťahov“ zotrúva dodnes a trhá uši každému, kto aspoň intuitívne vníma podstatu súkromnoprávných vzťahov.

Historicky sa pojem „účastníctvo“ na konaní používal v úplne iných súvislostiach, konkrétne na odlíšenie strán sporu a tých subjektov, ktorí sú na konaní len istým spôsobom „zúčastnené“. Takto vnímanými „zúčastnenými subjektmi“ boli najmä vedľajší intervenient, subjekty tzv. litis denunciácie („opovědení rozepře“) a tzv. auctoris nominatio.¹⁶

Ideovo, na báze princípu materiálnej pravdy tak bol v socialistickom civilnom procese každý subjekt len „zúčastnený“ na procese, k čomu prispieval aj celý rad ďalších inštitútov, ako šírka manudukčnej povinnosti až po poskytovanie „návodu a pomoci“ tým, ktorí boli na procese „účastní“ a pod. Ambíciou sporového poriadku bolo konštruovať kontradiktórny proces, s dvoma protisebe stojacimi **sporovými stranami**, ktoré spor medzi sebou **vedú**, sú teda jeho „pánmi“. Práve dve strany, žalobca a žalovaný, sa sporia o právo, a na výsledku majú kontradiktórny záujem. Tomuto konceptu zodpovedá i pojmológia. Iba na margo – skúste pojem účastník konania adekvátne preložiť do niektorého svetového jazyka... A pojem strana? Nahliadnutím do ktoréhokoľvek „okolitého“ kódexu zistíme, že „partei“ alebo „stróna“ je pojmom úplne etablovaným v stredo európskom právnom priestore (a ako pojem „party“ je vlastný i anglo-americkému právnenému systému). Úplne na záver, aj tam, kde zo zotrvačnosti existuje stále tento reziduálny pojem, ako napríklad v Českej republike, mienkotvorné komentáre majú úplne jasno v otázke, že tam, kde sa normuje o účastníkoch konania sa má vlastne na mysli procesná strana.¹⁷

Intervenient alebo „to strašné slovo, ktoré neviem ani vysloviť“

Zavedením inštitútu intervencie v spore sa vraciame k normálu, od „laskavý čtenář promine“, paškvilu v podobe „vedľajšieho účastníka“ zo súčasného znenia § 93 OSP. Zmenou koncepcie strán sa pochopiteľne zmenila aj funkčná väzba na subjekt na procesnej strane intervenujúci – ako to konieckoncov bolo vždy, až do spomínaného roku 1950. Každá dobová učebnica či iný práv-

nický text s úplnou samozrejmosťou operovali týmto pojmom.¹⁸ Ale najmä, intervenient skrátka nie je vedľajším účastníkom, ide o úplne nový pojem z hľadiska logického a právneho denotátu tohto pojmu. Vychádzame z koncepcie nemeckej právnej úpravy (a doktríny), ktorá ešte v dobách prvorepublikových preniesla tento pojem do citovanej literatúry i zákonných textov.¹⁹ Koncepcia vedenia sporu, tzv. litis denunciácie a exceptiones mali processu znamenajú klasickú intervenciu v konaní,²⁰ a nešlo „to“ nazvať „vedľajšou stranou“ ani iným lingvistickým novotvarom. Ak sa nové kódexy procesného práva stanú realitou, nezostane nám nič iné, len si tento pojem nacvičiť a zaradiť ho do právnického pojmoslovia.

Procesný útok a obrana

Ak vedú dve proti sebe stojace procesné strany medzi sebou spor o právo, jedna procesne „útočí“ a druhá sa aktívne bráni, alebo sa aspoň brániť má (ak tak nerobí, riskuje stratu sporu). Nemčina napríklad tieto pojmy používa bežne, a to aj nemčina právnická. Nepoužívame koniec koncov pojem „prostriedky procesnej obrany“ už dnes? Odpor voči platobnému rozkazu, námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu, všeobecné „impugnačné“ námietky voči exekúcii, to všetko sú prostriedky procesnej obrany. A kde je obrana, musí byť aj útok.

Kauzálna príslušnosť

Tento pojem nie je nový a postupne sa udomácňuje v našej doktríne civilného procesu a je len reflexiou a prispôbením staršieho pojmu kauzálna právomoc.²¹ Obsahovo vyjadruje vlastne skrytú špecializáciu jednotlivých **súdov** (nie nevyhnutne a pojmovo sudcov) súdnej sústavy na konkrétny typ agendy.

Prejudicialita

Opätovne ide len o reflexiu každému praktikovi dobre známeho pojmu. Legálny text ho obsahuje prvýkrát, ale zrejme nebude robiť žiadne problémy. Vyjadruje súvzťažnosť dvoch rozhodnutí ako aktov verejnej moci, nielen otázku „viazanosti“ jedného rozhodnutia druhým (či presnejšie jedného aplikujúceho orgánu rozhodnutím iného orgánu, toho istého alebo iného druhu).

Pokúsil som sa predostrieť najzávažnejšie výklady v súvislosti s novou pojmológiou – viac nových pojmov som v texte naozaj nenašiel, ak som na niečo zabudol, rád sa v budúcnosti vyjadrím aj k ďalším.

V. Normy, paranormy, pravidlá a pojmy, alebo načo sú v zákone definície

Navrhovaným predpisom sa často vyčíta, že obsahujú definície, ktoré nielenže nemôžu obsahovať všetky aspekty definovaného pojmu, ale do zákona nepatria (patria „teórii“ a „do učebníc“). V prvom rade, nie všetko, čo vnímame ako definíciu, ňou v skutočnosti je – a ani sa tak v texte netvári. Treba odlišiť teoretické definovanie od obyčajného odkazu na existenciu pojmu.

Veľmi typickým príkladom je pojem právna istota. Text osnovy tento pojem **nedefinuje**, iba **počíta s jeho existenciou a odkazuje na ňu**. Ak sa teda v texte tvrdí, že právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ide o inštruktívny odkaz, programové prihlásenie sa k pojmu právna istota **ako k princípu právnej úpravy**. Tento pojem je vyčerpávajúco nedefinovateľný, ale v skutočnosti sa ho definovať ani nesnažíme.

Jedným dychom treba dodať, že text navrhovanej právnej úpravy je pomerne dôsledne tvorený pojmi s tzv. strednou hodnotou významu – vychádzame z tézy, že právne pojmy majú byť „prostredne jasné“, ako to svojho času sformuloval Emanuel Tilsch, jeden z najväčších a najuznávanejších českých (a rakúskych) profesorov občianskeho práva 19. a 20. storočia.²² Teda že zákonný pojem nemá byť nejasný, neostrý, neurčitý, pretože to (v skratke) vedie k „aplikačnej ľubovôli“, ale ani príliš striktný a zväzujúci, pretože to vedie k textualizmu a krajnému normativizmu brzdiacemu život. Stredné pojmy umožňujú aplikovať hypotézu právnej normy pomerne pružne na konkrétny prípad, ale nesmú byť natoľko neostre, aby **negovali princíp právnej istoty v zmysle predvídateľnosti práva**.

18 Odkazujem selektívne na najpodstatnejšie: Ott, E.: o. c. v pozn. 16, s. 175 a nasl., Hora, V.: Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy první stolice. Praha, Všeherd 1934, s. 24 a nasl., Ratica, J.: Základy procesného práva. Bratislava, Právnická fakulta Slovenskej Univerzity v Bratislave, s. 111.

19 Napríklad ust. § 11 a nasl. Zákona 113/1895 o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní).

20 Isteže nejde, tak ako nikde v texte navrhovaných kódexov, o otrocký preklad, vždy je obsah prispôbený celkovej koncepcii a súvislostiam navrhovanej právnej úpravy, preto v konkrétnostiach nepôjde vždy o totožnosť s tou či onou úpravou.

21 Svoj názor na túto problematiku som vyjadril už dávnejšie, a zotrvávam na ňom, porovnaj Števec, M.: K problematike tzv. kauzálnej príslušnosti niektorých slovenských súdov. Justičná revue. – Roč. 61, č. 6-7 (2009), s. 852-860.

22 Tilsch, E.: Aforismy a myšlenky. Právnická jednota v Praze 1916, s. 27.

- 23 Porovnaj David, L.: Na hranicích práva. Soudcovské eseje. Praha: Leges 2012, s. 27.
- 24 Knapp, V.: Teorie práva. Praha, C. H. Beck 1995, s. 113.
- 25 Melzer, F.: Metodologie nalézání práva. Brno, Knihovnička 2008, s. 36.
- 26 „Vôľa zákonodarcova nie je metódou výkladu, ale cieľom výkladu a výsledkom výkladu, výrazom pre apriórnu nevyhnutnosť systémovo bezrozporného výkladu celého právneho poriadku. Je preto možné konštatovať ako vôľu zákonodarcu to, čo nikdy ako vedomá vôľa autora zákona nebolo prítomné. Interpret môže zákonu rozumieť lepšie, než mu rozumel jeho tvorca, zákon môže byť múdrejší, ako jeho autor – on práve musí byť múdrejší ako jeho autor.“ Radbruch, G.: Rechtsphilosophie. Studienausgabe- Hrsg. R. Dreier, S. L. Paulson. 2. Aufl. Heidelberg: C. F. Muller Verlag, 2003, s. 107. Citované podľa Radbruch, G.: O napätí medzi účely práva. WoltersKluwer ČR, 2012, s. 13.
- 27 Bližšie k rozlíšeniu subjektívneho a objektívneho teleologického výkladu porovnaj napr. Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná časť. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck 2014, s. 40 a nasl.
- 28 K tomu porovnaj Adamová, K.: Majestát zákona trochu jinak (K interpretaci Kafkaova příběhu o zákonu). In.: Gerloch, A., Maršálek, M. eds.: Zákon v kontinentálním právu. Eurolex Bohemia 2005, s. 379 a nasl.

Typickým príkladom je „ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít“. Ak sa nás často pýtajú, čo to je, odpoveď je podľa môjho názoru jednoduchá. Kto asi môže byť najvyššou súdnou autoritou v stredoeurópskej krajine, ktorá je členským štátom Európskej únie a Rady Európy? Povedal by som, že najvyššia súdna autorita v každej krajine je najvyšší súd, akceptujúci súčasné nastavenie súdnej moci a judikatúru európskych ústavných súdov tam nepochybne bude patriť ústavný súd, a vychádzajúc z nášho členstva v spomenutých organizáciách aj Súdny dvor EÚ a Európsky súd pre ľudské práva. A „ustálenosť“ judikatúry rovnako kódexy definujú cez prizmu inštitútu veľkého senátu, odkazmi v dovolacom konaní na počet rovnakých rozhodnutí, v ktorých prípadoch môže najvyšší súd voliť jednoduchú formu odôvodnenia odkazom na predošlé rozhodnutia a pod.

Ak niektoré pojmy, ktoré doteraz neboli v zákone „definované“ a len sa používali, teraz „definované“ sú, je to snahou o koncepčnú zmenu vo vnímaní procesných noriem ako takých. Stále sú to normy kogentné, veľmi často imperatívne a veľmi často bez klasickej sankcie (sankciou je ipso facto v kontradiktórnem spore ovládanom prejednávacím princípom strata sporu), no predkladateľ akcentuje aj pomerne málo známy a zriedka používaný typ právnych noriem – **normy finálne alebo teleologické**. Ide o druh právnych noriem, ktoré spravidla určujú zamýšľaný cieľ právnej úpravy, no ich podstata tkvie predovšetkým v tom, že nestanovujú klasické pravidlo správania sa subjektov práva. Typickým príkladom sú pojmy právoplatnosť a vykonateľnosť. Stotožňujem sa s názorom, že väčší počet takýchto noriem má potenciál stabilizovať systém a eliminovať prax neustálych novelizácií, či aspoň čiastočne eliminovať ich negatívne dopady.²³

VI. Princípy, hodnoty, paradigmy

Zrejme najväčšie penzum nepochopenia sa koncentruje do vnímania princípov navrhovanej osnovy právnej úpravy. Základnou je otázka, prečo tam sú a či ich potrebujeme. Ak má byť komplex týchto predpisov, súhrnne nazvaných ako „rekodifikácia“, konzistentný a majúci ambíciu pretrvať, musia byť v istom zmysle aj vedeckým dielom²⁴ - v tom zmysle, aby mali vnútorný logický systém a neboli len náhodným zhlukom právnych noriem, príkazov a zákazov bez jednotnacej štruktúry. A tou sú práve princípy, ktoré vnímam naozaj v duchu dworkinovských príkazov k optimalizácii, ktoré sú zároveň axiologickými a funkčnými väzbami normatívneho systému.²⁵ Majú to byť výkladové pravidlá, napomáhajúce určiť obsah spomínaných stredných pojmov zákonného textu. Veľa sa diskutovalo o ich „umiestnení“ v texte, nakoniec sme volili štýl výkladových článkov mimo paragrafového textu osnovy, ktoré riešenie najviac zodpovedá charakteru takto vnímaných princípov (výnimkou je Správny súdny poriadok, kde sú súčasťou paragrafového textu, čím sa, okrem iného, vyjadruje špecifickosť správneho procesu súdneho v systéme civilného procesu).

Inštrumentárium princípov obsahuje tradičné procesné princípy, od ústavnoprávnej roviny (ako je princíp verejnosti, nezávislosti a nestrannosti súdnej moci atď.) ku „klasickým“ typu prejednacím princípom voľného hodnotenia dôkazov a pod., či k modernisticky poňatým vplyvom posledných pár rokov (či desaťročí) akým je princíp ochrany slabšej strany. Okrem reflexie dichotómie sporových a mimosporových princípov však osnova obsahuje zopár zdanlivých novinek, ktoré sú zrejme najnepochopenejšou časťou textu. Na komplexný výklad nie je teraz priestor ani čas, tak len pár poznámok.

O princípe právnej istoty už bola reč. Ďalším je programové prihlásenie sa k tzv. objektívnemu teleologickému výkladu, teda výkladu podľa zmyslu právnej normy **v tom čase, v akom sa ten či onen inštitút vykladá**²⁶ – na rozdiel od subjektívneho teleologického výkladu „podľa úmyslu zákonodarcu“.²⁷ Tým sa však len deklaruje dlhodobý trend judikatúry európskych ústavných súdov, najmä českého a slovenského, podľa ktorého gramatický (krajne textualistický) výklad zákona bez prihliadnutia jeho účel a zmysel môže viesť až k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nejde o žiadnu „sudcovskú ľubovôľu“, pretože text osnovy princípu je v článku 3 navrhovanej úpravy dosť jednoznačný – nesmie sa výkladovo ísť nad rámec nepochybných a jasných slov zákona, tam, kde sú však možné výklady viaceré, má sa prihliadať na zmysel textu. Zmysel mu majú dávať predovšetkým princípy.

Ťažisko diskusií je však vždy v tom, že príliš otvárame onú pomyslenú „kafkovskú“ bránu sudcu k zákonu,²⁸ teda „sudcovskú normotvorbu“. Nepopieram, že osnova je budovaná na princípe

sudcovského dotvárania zákona tam, kde proste zákonná úprava absentuje (najmä v rovine práva hmotného). Vzťah sudcu k zákonnému textu má vytvárať predpis procesný, nie hmotnoprávny, ako to, žiaľ, veľmi často je (opäť typickým príkladom je zvláštna formulácia odkazu na princíp právnej istoty v § 13 českého NOZ). Kto si však pozorne prečíta a vníma odkaz článku 3 osnovy, pochopí, že sudca môže dotvoriť zákon len tam, kde je v ňom medzera (je podľa môjho názoru bez významu, či ide o medzeru pravú, technickú, nepravú a pod.).²⁹ Inak povedané, kde je jasný text zákona, tam sa môže len aplikovať a interpretovať (s prihliadnutím na princíp objektívneho teleologického výkladu), tam, kde zákonný text chýba, bolo by neúprimné na jednej strane sudcovi jasne prikázať, aby rozhodol (ide o jasnú a nepochybnú požiadavku v zmysle zákazu *denegatio iustitiae*), a na druhej strane mu nepoviemu, podľa čoho. Právno-filozofické stanovisko osnovy je teda pomerne jasné – existujú, ba priam pojmovo v dnešnej dobe legislatívnej hypertrofie a revitalizácie legislatívneho optimizmu musia existovať medzery v zákone v podobe nejasností, protirečení, chýb a neúplností právnych noriem, a tieto má (v zmysle musí) sudca preklenúť tak, že mu úprimne priznáme právo text dotvoriť. Ak však niekto (ktokoľvek) z pozície krajného kelsenovského normativizmu tvrdí, že medzery v zákone (a práve) pojmovo neexistujú, opätovne s ním budem vo vážnom vedeckom rozpore.

Použitá formulácia v článku 3 osnovy klasickým právnym pozitivistom obrazne povedané nedá spať, avšak obavy sú podľa môjho súdu úplne zbytočné. Ak má sudca pri neexistencii právnej úpravy (to opätovne zdôrazňujem, iba a jedine v tomto prípade) a súčasnej nemožnosti odstrániť tento nedostatok výkladom cez princípy zákonnej úpravy rozhodnúť podľa normy, ktorú by zvolil, keby bol sám zákonodarcom, pôjde o tak zriedkavé prípady, že rozhodne nemožno hovoriť o žiadnej sudcovskej normotvorbe. Ide o variant „aristotelovského oblúku“, pretože takmer rovnakú formuláciu zvolil Aristoteles v Etike Nikomachovej, a navlas rovnakú formuláciu obsahuje švajčiarsky ZGB v článku 1.

V tomto prípade ide o nepochopenie významu judikatúry v našom právnom priestore, ktorý bol ovplyvnený oveľa viac tradíciou ABGB a spomínaného ZGB, než slávnym článkom 5 Code Civil, v ktorom sa sudcovi zakazovalo formulovať normatívne závery – napokon išlo o dobové vyjadrenie hrôzy zo zväle súdnej moci vo Francúzsku 18. storočia, kedy sa súdna moc koncentrovala v rukách panovníka, a programové tendencie racionálneho osvietenstva hlásali obmedzenie panovníckej moci, vieru v ľudský rozum a priam „bohorovné“ snahy obsiahnuť všetko právne a spoločenské bytie v texte zákona. To však už podľa mňa dávno neplatí, dynamika spoločenských procesov v Európe 21. storočia pochovala ideál právneho pozitivismu v načrtnutých intenciaciach.

Stredoeurópsky právny priestor je definovaný širokou ingerenciou judikatúry do spoločenských procesov, avšak *nihil novi sub sole* – vyčerpávajúcu, hlbokú a prirodzene presvedčivú argumentáciu tohto postulátu ponúkol celým svojím vedeckým dielom Viktor Knapp, predovšetkým v slávnom článku „*Příinos stredoevropského soudnictví k evropské právní kultuře*“, na ktorý v plnej miere odkazujem.³⁰

Vedecká poctivosť mi velí čestne priznať, že mi je rozhodne bližší Alexy než Raz, Radbruch než Kelsen a Aharon Barak³¹ než Bentham či Austin – moja osobná afinita však nič nemení na fakte, že sme sa pri tvorbe osnovy nových kódexov civilného procesu, vrátane formulácie princípov, dôsledne držali metodologických východísk, stručne načrtnutých v tomto článku a v plnej miere obsiahnutých v legislatívnom zámere rekodifikácie civilného práva procesného schválenom vládou Slovenskej republiky. Nijako sme nevybočili z tradície, snažili sme sa v rozumnej miere vrátiť k pojmom klasickej európskej procesualistiky a hlavne diskutovať – či už medzi sebou, alebo so širokým právnickým auditóriom.

Uvedené riadky pochopiteľne nepredstavujú ani náznak komplexných pojednaní o povahe navrhovaných kódexov – o podobe jednotlivých inštitútov už vôbec nie. Bol som požiadaný spracovať príspevok do novej rubriky Bulletinu slovenskej advokácie v časovo pomerne náročnom období s požiadavkou dodať text doslova za pár dní. Nie je to ospravedlnenie, len vysvetlenie krátkosti príspevku – napokon som nebol požiadaný o detailnú analýzu toho či onoho inštitútu, ale o „vstup“ do diskusie. Vnímam to však ako vstup do rubriky časopisu (aj to nie ako vstup úplný, pretože jeden príspevok bol už v tejto rubrike uverejnený) – diskusia sa totiž vedie na slovenské pomery pomerne intenzívne a pomerne dlho. Ak ju tento krátky článok rozprúdi ešte viac, naplnil do bodky úmysel svojho autora. ■

29 Porovnaj napr. Melzer, F.: Metodologie nalézání práva. Brno, Knihovnička 2008.

30 Právnik, ročník CXXXII, číslo 9, s. 725 a nasl.

31 Predovšetkým jeho prácu *Purposive interpretation in law*, Princeton University press, 2005 považujem za kánon.

Poňatie škody v Princípoch európskeho deliktného práva

JUDr. Ing. Elena Divko

*Pre oblasť deliktného práva existuje na úrovni európskeho súkromného práva už niekoľko rokov dokument zásadnejšej povahy a to **Princípy európskeho deliktného práva**.*

Princípy európskeho deliktného práva prispievajú k poňatiu európskeho súkromného práva, snažia sa definovať jeho princípy, dotvárať alebo tvoriť poňatie niektorých jeho inštitútov a obohacovať aktuálny vedecký diskurz na základe rozsiahlych komparatívnych analýz s cieľom položiť solídne teoretické základy európskeho súkromného práva.

Na účely nasledujúcej analýzy som zvolila pojem deliktného práva, a síce pojem škody, t. j. kategórie, ktorá je doménou národných legislatív, ktorá odráža často viacročný vývoj a tradičné nahliadanie opreté o konštantnú judikatúru.

Poňatie škody v PETL

1 **Principles of European Tort Law:** Text and Commentary European Group on Tort Law 2005, XII Softcover, p. 282. ISBN: 978-3-211-23084-8

2 **ELISCHER, D.:** Francouzsko-německý pohled na nemajetkovou ujmu: dva póly deliktního systému a inspirace českého zákonodárce *de le ferenda*. Naděje právní vědy, sborník z konference Býkov 2010

PETL¹ prichádza s konceptom škody v užšom zmysle, t. j. chápe škodu ako ujmu, ktorá sa nahradzuje v zmysle jeho ďalších ustanovení. V tomto smere sa PETL výrazne inšpiruje nemeckým prístupom limitujúcich deliktných noriem, ktorými je dosahované zúženie reparačnej ujmy, na rozdiel od francúzskeho prístupu otvorenej generálnej klauzule, ktorá nevyklučuje žiadnu vytrpenú ujmu z možnosti náhrady škody.²

Z hľadiska PETL sa preto nie každá subjektívne pocítovaná ujma stáva predmetom náhrady škody. Povinnosť k náhrade škody vznikne len pokiaľ došlo k zásahu do právom chránených záujmov, resp. statkov, hodnôt. Autori PETL vychádzajú z výsledkov rozsiahlych komparatívnych analýz relevantných právnych predpisov a ich deliktných systémov a do koncepcie právom chránených záujmov premietajú predpoklad protiprávnosti tak, ako je zakotvený vo väčšine právnych systémov.

PETL spája definíciu škody, protiprávnosti a právom chránených statkov takým spôsobom, že vlastná koncepcia škody je podriadená koncepcii právom chránených statkov a ich podstate: „Škoda vyžaduje materiálnu alebo nemateriálnu ujmu na právom chránených záujmoch“ (čl. 2:101 PETL).³

Ako vyplýva z vyššie uvedenej definície, škoda sa chápe široko, univerzálne a ako majetkový či nemajetkový reflex vo sfére poškodeného. Akýkoľvek zásah do tejto sféry či zhoršenie pozície poškodeného založí zodpovednosť za škodu za predpokladu, že súčasne išlo o zásah do právom definovaného statku. Jednoznačne pozitívny trend tejto koncepcie predstavuje postavenie imateriálnej ujmy na úroveň majetkovej škody a ďalej skutočnosť, že i režim náhrady je pre obidva druhy škôd rovnocenný. Z hľadiska terminologického používa PETL výrazy „škoda“ (damage) a „ujma“ (harm) synonymicky, aj keď v niektorých deliktných systémoch existujú doktrínálne výhrady k takémuto nepresnému označeniu (napr. Francúzsko).

JUDr. Ing. Elena Divko je absolventkou Paneurópskej vysokej školy v Bratislave, Fakulty práva (2010).

V súčasnosti pôsobí ako samostatný advokát so sídlom v Skalici a pracoviskom v Pov. Bystrici. Zároveň je externou doktorandkou na Katedre občianskeho práva Paneurópskej vysokej školy, Fakulty práva

3 Art. 2:101 PETL:
Recoverable damage:
Damage requires material
or immaterial harm to a
legally protected interest“

Škoda/ujma je v abstraktnom zmysle slova interpretovaná i v rámci PETL pomocou užívania komparatívnej metódy, ktorá hodnotí škodu/ujmu ako výsledok porovnania reálnej situácie (škoda nastala) a situácie celkom hypotetickej (aké by bolo postavenie poškodeného, keby ku škode nebolo došlo).

1. Materiálna ujma

Materiálnu ujmu ako jeden z dvoch definičných komponentov pojmu škoda pomerne štandardne definuje oddiel, ktorý nesie označenie peňažná škoda (pecuniary damage) v čl. 10:201 PETL, ktorý upravuje povahu a stanovenie výšky peňažnej škody: „Nahraditeľná peňažná škoda predstavuje zmenšenie majetku poškodeného spôsobené škodlivou udalosťou. Takáto škoda sa všeobecne určuje čo najkonkrétnejšie, avšak môže byť stanovená aj abstraktne, ak je to vhodné, napr. „Odkazom na trhovú hodnotu.“ Adjektívum „nahraditeľná“ u peňažnej škody opäť implikuje všeobecný princíp PETL, že nie každá škoda sa nahradzuje, ale len taká, ktorá zasiala právom chránený statok. Vzhľadom na dikciu čl. 2:102 (3) PETL, poskytujúci zvýšenú ochranu menovite vlastníckemu právu a právam k nehmotným statkom, sa javí vyššie uvedená definícia peňažnej škody širšie, pokiaľ odkazuje na majetkovú sféru poškodeného ako takú a pokiaľ do nej zahrňuje – vedľa zmieneného vlastníckeho práva a práva k duševnému vlastníctvu – aj náklady lekárskej starostlivosti (pri ujme na zdraví), zárobkovú schopnosť poškodeného či samo užívacie právo k veci (*ius utendi*).

Škoda spočívajúca v zásahu do užívacieho práva (jeho obmedzenie či úplné znemožnenie jeho výkonu zostáva principiálne podľa PETL reparačnou ujmu, avšak z hľadiska koncepcie právom chránených statkov, ako sú definované v čl. 2:102 PETL, používa len relatívne, obmedzenú ochranu vo forme čistej ekonomickej ujmy. Nejde o nekonzistenciu, ale o zámer autorov vyjadrený hierarchizáciou právom chránených hodnôt, čo prirodzene kladie väčšie nároky na orgány aplikácie práva.

K samotnej metóde určenia výšky náhrady škody bolo zámerom autorov zakotviť ako princíp metódu subjektívneho (konkrétneho) výpočtu náhrady škody a umožniť tak zohľadnenie v maximálnej možnej miere všetkých relevantných okolností daného prípadu a súčasne ponechať subsidiárnu úlohu abstraktnej (objektívnej) metóde výpočtu tam, kde sa to javí vhodné. Kritérium vhodnosti je vágne, ale treba mať na zreteli, že má ísť o prípady, kedy skutočnú škodu nejde konkrétne stanoviť. PETL sa snaží reflektovať nejednoznačnosť určovacích metód v európskych deliktých systémoch.

Akokoľvek sa metóda konkrétneho výpočtu výšky náhrady škody zdá byť v európskych úpravách rozšírená, existujú zásadné výnimky, ktoré preferujú abstraktne určenie výšky náhrady škody. Z analýz národných úprav vyplýva, že napr. Rakúsky ABGB ukladá škodcovi v prípade ľahkej nedbalosti povinnosť nahradiť skutočnú škodu, ktorej výška sa určuje práve abstraktnou metódou. Anglické právo aplikuje taktiež abstraktnú kalkuláciu náhrady škody v prípadoch určovania v budúcnosti vzniknutých ekonomických následkov ujmy na zdraví, pričom sa v podobných prípadoch opiera o štandardizované čiastky.

Francúzske, belgické a nedávno aj talianske právo rieši otázku náhrady ujmy na zdraví taktiež cestou abstraktne, t. j. paušálne stanovených tabuliek. Konečne aj nemecký model pracuje s tzv. Imobilizačnými tabuľkami pre určenie výšky škody na motorových vozidlách.⁴ Aj v týchto prípadoch sa PETL nebráni myšlienke abstraktne stanovenej náhrady škody, ako to bude vzhľadom na okolnosti prípadu vhodné.

1.1 Ujma na zdraví a živote

Ujma na zdraví a ujma na živote je upravovaná v PETL rovnako ako vo väčšine európskych právnych úprav. Aj tu je snaha oddeliť od seba majetkové aspekty ujmy na zdraví od eventuálnej imateriálnej ujmy a nárokov z nich vyplývajúcich. Majetková zložka ujmy na zdraví je obsiahnutá v čl. 10:202 (1) PETL: „V prípade ujmy na zdraví, ktorá zahrňuje ujmu na fyzickom zdraví a ujmu psychickú, odpovedajúce uznanej chorobe,⁵ zahrňuje peňažnú škodu, stratu na zárobku,⁶ zní-

4 PETL: op. cit., str. 164

5 Újma na zdraví pokrýva do istej miery aj ujmu psychickú (duševné útrapy, nervový otras, emočný stres), pokiaľ ide tento druh ujmy kvalifikovať ako diagnostikovanú poruchu v súlade so štandardami lekárskej vedy.

6 PETL: op. cit., str. 165 – Zárobok, ktorý poškodený dosahoval pred škodlivou udalosťou, tak zárobok budúci, u ktorých by mohol poškodený očakávať, že by ho realizoval, pokiaľ by nedošlo k ujme na zdraví. Rovnako toto platí aj v situáciách, kedy poškodený (dieťa) nemal žiadny príjem pred vznikom škody, avšak sa dá očakávať realizácia takýchto príjmov v budúcnosti.

ženie zárobkovej schopnosti (aj keď nie je sprevádzaná žiadnou stratou na zárobku) a ďalej rozumne vynaložené náklady ako napr. liečebné výdavky.“

Čl. 10:202 (2) PETL ďalej uvádza: „V prípade smrti sa pozerá na osoby ako sú napr. rodinní príslušníci, ktorým zomretý poskytoval výživu alebo by im poskytoval výživu, pokiaľ by nezomrel, ako na osoby, ktoré utrpeli reparačnú ujmu v rozsahu, v akom stratili podporu.“

Vzájomný vzťah nárokov z titulu ujmy na zdraví a náhrady v prípade smrti nie je síce výslovne riešené, ale komentáre k príslušným ustanoveniam PETL odvodzujú samostatnosť a nezávislosť obidvoch nárokov. Zrejmé je to v prípade, kedy poškodený pred smrťou, ktorá bola následkom ujmy na zdraví, určitú dobu vďaka lekárskej starostlivosti žil, aj keď bol v kritickom stave. Práva a nároky z ujmy na zdraví mu v dobe, kedy sa nachádzal v kritickom stave blízkom smrti, pochopteľne vznikajú bez ohľadu na to, či pozostalí uplatnia svoje nároky podľa čl. 10:202 (2) PETL. Z dikcie citovaného druhého odseku plynie, že nároky nie sú obmedzované len na rodinných príslušníkov zomretého, ale je zohľadnená faktická situácia. Nárok majú všetci, ktorým zomretý poskytoval výživu (v zmysle právnej povinnosti) a ďalej tí, ktorí boli v rovnakej pozícii ako rodinní príslušníci a fakticky im výživu zomretý obstarával. Kategória vynaložených nákladov v súvislosti s liečebným procesom je poňatá klasicky a v Európe štandardne, t. j. relatívne široko s jediným obmedzujúcim kritériom rozumnosti.⁷

Nahradzované majú byť predovšetkým liečebné výdavky, náklady na rehabilitáciu a rekonvalescenciu, ale tiež ďalšie náklady vynaložené napr. na nevyhnutné úpravy a prispôbenie bytových podmienok zdravotnému postihnutiu poškodeného, náklady na ošetrovanie a prípadnú asistenciu v situáciách, kedy sú kryté systémom sociálneho zabezpečenia alebo poisťovacími mechanizmami, pretože nie je vylúčené subrogačné regresné právo platcu voči škodcovi.

Pokiaľ ide o náhradu za stratu na zárobku a kompenzáciu za zníženie zárobkových schopností ako takej, otvára sa otázka, ako postupovať v prípadoch, kedy poškodený v konkrétnom prípade žiadny relevantný príjem/zárobok pred vznikom škody nemal a kedy je isté alebo vysoko pravdepodobné, že ani v dohľadnej budúcnosti mať nebude (žena v domácnosti, dôchodca, dobrovoľník, dlhodobo nezamestnaný).

Z analýzy relevantných národných právnych úprav nie je možné vyvodiť jednoznačný záver, či je na mieste odškodňovať len stratu alebo obmedzenie zárobkovej činnosti per se, t. j. uvažovať o nej ako o abstraktnom statku, bez ohľadu na to, či konkrétny poškodený vďaka svojej zárobkovej činnosti skutočne realizoval zárobok alebo ho realizuje v budúcnosti.

PETL – navzdory prevažujúcemu trendu národných deliktých úprav⁸ – nakoniec vyzdvihol argument existencie ťažko popierateľnej, určitej ekonomickej hodnoty zárobkovej schopnosti per se, ktorá je podľa autorov PETL, relatívne ľahko zhodnotiteľná, a síce ako ekvivalent ceny práce náhradnej pracovnej sily, a priklonil sa nakoniec k uznaniu takého nároku.

Naopak, naproti tomu otázku paušalizácie či štandardizácie náhrady škody pri ujme na zdraví PETL výslovne nerieši a ponecháva bez odozvy existujúci trend pre uchovanie štandardizácie priznávaných náhrad za škodu na zdraví (Francúzsko, Belgicko, Taliansko, Nemecko) a to nielen s ohľadom na princíp právnej istoty a nediskriminácie v otázkach náhrady škody.

2. Nemajetková ujma

Pojem odškodniteľnej ujmy okrem materiálnej ujmy uzatvára náhrada nemajetkovej (imateriálna, ideálna) škody. Čl. 10: 301 (1) PETL stanoví: „S ohľadom na rozsah jeho ochrany môže zásah do právom chránených záujmov ospravedlniť náhrada nemajetkovej ujmy. To je najmä prípad, keď poškodený utrpí ujmu na zdraví, ujmu na svojej ľudskej dôstojnosti, slobode alebo inom osobnostnom práve. Nemateriálna ujma môže byť rovnako predmetom kompenzácie aj u osôb s blízkym vzťahom k obeti, ktorá utrpela veľmi závažnú, aj keď nie fatálnu ujmu na zdraví.“

Čl. 10:301 (2) PETL: „Všeobecne platí, že pri náhrade tohto druhu škody musia byť brané do úvahy všetky okolnosti prípadu vrátane závažnosti, trvania a následkov utrpenia. Stupeň škodcovho zavinenia sa akceptuje len vtedy, pokiaľ výraznou mierou prispel k utrpeniu obeti.“

Čl. 10:301 (3) PETL stanoví: „V prípade ujmy na zdraví zodpovedá nemajetková ujma vytrpeným bolestiam poškodeného a zhoršeniu jeho psychického alebo fyzického stavu. Pri stanovení

7 PETL: op. cit. str. 166 – Kritérium rozumnosti sa chápe v zmysle účelne a efektívne vynaložených prostriedkov, ktorú sú nevyhnutné na liečbu.

8 Z európskych úprav je to iba Rakúsko, ktoré pripúšťa takto hypoteticky stanovenú náhradu škody, prevažujúci európsky trend naopak inklinuje k odmietaniu náhrady len straty či obmedzenia zárobkovej schopnosti bez skutočne vzniknutej škody (Francúzsko, Nemecko, Anglicko, Holandsko, Grécko) PETL.

náhrady škody (vrátane škody osobám s blízkym vzťahom k zomretému alebo vážne zranenému) by mali byť priznané podobné čiastky za objektívne podobné ujmy.“

Positívne definície nemateriálnej ujmy v PETL síce nenájdeme, ale aj tak ich z celkovej koncepcie (a *contrario* materiálnej ujmy)⁹ môžeme vyvodíť. Ide o druh ujmy, ktorý nepredstavuje reálny úbytok v majetkovej sfére poškodeného. Pokus o vyčerpávajúcu a precíznu pozitívnu definíciu však stroskotáva na veľkej heterogenite právom chránených hodnôt a záujmov, ktoré má táto kategória ujmy zahrňovať. Jasnejšiemu vymedzeniu nemateriálnej ujmy bránia rovnako úzka nadväznosť na ujmu na zdraví a na živote, od nej je ťažko oddeliteľná, a ďalej fakt, že – akokoľvek sa nemajetková ujma objavuje vo všetkých európskych národných úpravách – je značne rozdielna.

Teraz nechajme stranou tzv. majetkové aspekty ujmy na zdraví (liečebné náklady, kompenzácia za stratu na zárobku a atd.) a sústreďme sa len na imateriálnu stránku takejto ujmy (t. j. náhradu za vytrpené bolesti a za sťaženie spoločenského uplatnenia v intencióch slovenského zákonodarcu). Práve tento aspekt náhrady škody na zdraví, prípadne ujmy na živote býva v Európe najčastejšie diskutovaný, analyzovaný a komparovaný.

Zásadná kritika výhrady na adresu imateriálnej ujmy smeruje do povahy takej náhrady, ktorá sa javí, pri neexistencii jasných a presných pravidiel pre jej určenie, ako arbitrárna. Z analýzy jednotlivých národných úprav, ktoré sú základným východiskom pre syntetický prístup PETL je zrejme nielen to, že sa delitkná právna úprava všetkých relevantných štátov nezriekajú možnosti náhrady nemateriálnej ujmy pre uvádzané teoretické a praktické problémy, ale naopak, sa v nej vidí cenný a potrebný nástroj nepostradateľný už len tým, že poskytuje istú formu zadosťučinenia za skutočne vytrpené bolesti a ujmy, ktoré poškodený pri ujme na zdraví nevyhnutne zažíva.

Navyše, in abstracto, je touto formou náhrady znova potvrdzovaný princíp ľudskej dôstojnosti, života v slušnej a právom rešpektujúcej spoločnosti a v neposlednom rade ide o výraz sociálnej sankcie, nejakého odsúdenia, ktorým sa spoločensky prijateľnou formou pretriasa nežiaduce chovanie.¹⁰

S týmto záverom, ktorý podtrhuje zreteľný trend v tejto oblasti náhrady škody naprieč európskymi úpravami treba súhlasiť, pretože nie je správne ignorovať a bagatelizovať určité druhy ujmy len preto, že sa pre ne ťažko nachádza materiálneho ekvivalentu. Nedá sa ďalej stotožniť s kritickým náhľadom na náhradu imateriálnej ujmy pre jej domnelú svojvoľnosť, pretože určenie jej výšky v danom čase a na danom mieste odráža spoločenskú závažnosť pociťovaných ujmy, o ktorých nikto nepochybuje, že sú pre ľudského jedinca, ktorý im je vystavený, skutočnou a trýznivou skúsenosťou a jediným handicapom je fakt, že pre ne neexistuje v danom kontexte trhové vyjadrenie. PETL v tejto súvislosti hovorí o náhrade, ktorá je konvenčná, t. j. konvenuje miestu a času identifikovanej ujmy a nemá tak ísť o žiadnu svojvoľu.¹¹

Zatiaľ čo s uznaním nemateriálnej ujmy spočívajúcej vo vytrpených bolestiach pri ujme na zdraví nebyva zvláštny problém a všetky právne úpravy ju reflektujú, kontroverznejšie na európskom deliktnom poli pôsobí téma náhrady čisto imateriálnej ujmy pociťovanej pozostalými či rodinnými príslušníkmi pri strate blízkeho človeka, t. j. problematika ujmy sekundárnych (nepriamych) obetí.

Z citovaného ustanovenia je zrejme, že PETL prijíma za svoje pomerne liberálny prístup (inšpirovaný najmä francúzskym systémom) a umožňuje priznať náhradu škody nepriamym obetiam nielen v prípadoch smrteľnej ujmy (ako to činí prevažujúca väčšina národných právnych úprav), ale aj v prípadoch vážnej, avšak nie fatálnej ujmy na zdraví.

Opodstatnením vyššie uvedeného prístupu sú najmä psychologické, antropologické a sociologické závery o tom, že človek ako ľudská bytosť žijúca v spoločnosti je nutne vystavená – každodenným životom – určitému stupňu utrpenia či bolesti, čo sú univerzálne humánne skúsenosti, rovnako ako sú radosť, potešenie či úľava. Preto nejde ignorovať skutočnosť, že bolesť a utrpenie osôb, ktoré stratili milovanú bytosť (manžel, partner, rodič, dieťa) je celkom reálne a vo svojej podstate porovnateľné s nešťastím, ktoré postihlo samotnú obeť nehody, ktorá bola fatálna alebo nie.¹²

Náhrada nemateriálnej ujmy sa v moderných deliktých úpravách nevyčerpáva len náhradou ujmy na zdraví a na živote, ale panuje široký konsenzus, že je spoločensky vysoko žiaduce odškodňovať v rôznej miere aj zásahy do iných zložiek a sfér osobnosti jedinca, než je jeho fyzická a duševná integrita.

Náhrada nemajetkovej ujmy sa týmto úzko prepojuje s inštitútom ochrany osobnosti a koncepciou garancie osobnostných práv v súlade s tým, ako je v tom ktorom systéme upravená.

9 Materiálna ujma ako jeden z dvoch definíčných komponentov pojmu škoda je pomerne standarne definovaná v oddieli, ktorý nesie označenie peňažná škoda (pecuniary damage) v čl. 10:201 PETL, ktorý upravuje povahu a stanovovanie výšky peňažnej škody: „Nahradiateľná peňažná škoda predstavuje zmenšenie majetku poškodeného spôsobené škodlivou udalosťou. Taká škoda sa všeobecne určuje čo najkonkrétnejšie, avšak môže byť stanovená aj abstraktne, ak je to vhodné, napr. „Odkazom na trhovú hodnotu.“

10 Pozri prof. Rogers in: PETL: op. cit., str. 172

11 PETL: op. cit., str. 173

12 Prof. Rogers v tejto súvislosti upozorňuje, že vo Veľkej Británii bola takáto náhrada škody priznaná prvýkrát v roku 1981 a od tejto doby je nepopierateľnou súčasťou anglického deliktneho systému.

13 Porovnaj nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 1586/09 zo dňa 6. 3. 2012 „Faktory jako zlý úmysl, zášť, závist, odmítnutí omluvy či zlehčení způsobu poskytnuté omluvy, opakování a zintenzivnění daného zásahu či chování škůdce v době před i v průběhu soudního sporu, je nezbytné považovat za přitěžující okolnosti odůvodňující uložení zvýšené náhrady ujmy.“ Institut přiznání zvýšené náhrady ujmy (aggravated damages) ve spojení s obecnými compensatory damages tak plní nejen funkci satisfakční, t. j. nahrazují či alespoň zmírňují ujmu vzniklou poškozenému v souvislosti se zveřejněním či šířením informací difamačního charakteru, ale právě i funkci odstrašující („deterrent“) a sankční („punitive“)

14 V niektorých európskych krajinách neexistuje oficiálna štandardizácia náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch ujmy na zdraví a ujmy na živote. Napr. Rakúsko, Nemecko – ale sú k dispozícii neoficiálne tabuľky, ktoré súdy využívajú. Existujú právne úpravy, kde existuje sústava bodov, ktoré na základe lekárskeho kritéria objektivizujú a paušalizujú vytrpenú bolesť ako napr. Francúzsko, Slovenská republika, Taliansko. Vo Veľkej Británii sa opierajú o precedentálne rozhodovanie, ktoré je korigované odvolacími inštanciami.

15 PETL: op. cit., str. 176

Vzhľadom na nejasnosti a nemožnosti presne vymedziť osobnostnú sféru človeka cestou pozitívnoprávnej enumerácie jednotlivých čiastkových práv, nejde ani nemateriálnu ujmu uchopiť jednoznačne ako takú. Pokiaľ panuje in abstracto zhoda, že zásah do osobnostnej sféry každého je a priori spôsobilý založiť právo na náhradu nemajetkovej ujmy týmto zásahom vyvolaný, už nie je ľahké nájsť zhodu, ktoré konkrétne právne statky a chránené záujmy v osobnostnej sfére túto vlastnosť majú.

Skúmané právne systémy, ktoré sú základom PETL, sa prekrývajú, pokiaľ ide o zásah do majetkovej sféry poškodeného či porušenia zmluvného záväzku, z ktorého môže vzniknúť subjektívne pociťovaná ujma poškodeného, ktorá nenájde priamy materiálny dopad, aby bola krytá náhradou majetkovej ujmy.

Citovaný čl. 10:301 PETL je vo svojej podstate doplnením čl. 2:102 PETL, ktorý sám stanovuje príkladný výpočet právom chránených záujmov a hodnôt, pričom výslovne zdôrazňuje hodnotu života, telesnej a duševnej integrity, ľudskej dôstojnosti a slobody, ktorým priznáva najvyšší stupeň ochrany. Čl. 10:301 PETL z tohto pohľadu pristupuje toľko k rozšíreniu okruhu právom chránených záujmov o osobnostné práva ako samotnej kategórie, ktorú však nijako bližšie nešpecifikuje a ponecháva národným úpravám ich naplnenie.

Samostatným problémom je otázka tzv. sankčnej náhrady škody, t. j. či v určitých odôvodnených prípadoch nemá byť škodca odsúdený k celkovej náhrade škody prevyšujúcej skutočnú škodu. Téma sankčnej náhrady škody je potrebné evokovať práve v úzkej súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy.

Je známe, že väčšina právnych úprav sankčnú náhradu škody (punitive damage) *de lege lata* odmieta a ich doktríny sa k nej oficiálne stavajú nepriateľsky. Pokiaľ ide o náhradu materiálnej škody, darí sa toto odmietavé stanovisko teoreticky zachovávať v plnej miere, avšak v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy, kedy je celková výška náhrady stanovená zásadne voľnou sudcovskou úvahou, poprípade usmerňovaná určitými štandardizovanými postupmi (tabuľky, bodové systémy), už táto línia takto nepôsobí.

Pokiaľ nejde z vyššie uvedených dôvodov hovoriť o sankčnej náhrade škody, pretože PETL túto koncepciu odmieta v čl. 10:101 PETL, ktorým je výslovne upravená povaha a cieľ náhrady škody ako celkom kompenzačná a nie sankčná, môžeme odhaliť isté sankčné prvky náhrady škody u nemateriálnej ujmy v súvislosti s tým, ako do popredia úvahy vstupuje stupeň a miera zavinenia škodcu.¹³

PETL stanovuje, že pri náhrade nemateriálnej ujmy má byť okrem iného vzatý do úvahy aj stupeň zavinenia škodcu, pokiaľ to významne prispelo k utrpeniu poškodeného. Je tu snaha potrestať úmyselného škodcu priznaním výšky náhrady škody poškodenému v uvedených prípadoch. Tieto sankčné elementy bývajú najviac zreteľné pri svojvoľnom zásahu do súkromnej sféry poškodeného zo strany najrôznejších médií (televízia, tlač, internet).

V tejto súvislosti býva často diskutovaná potreba potrestať a taktiež odstrašiť *pro futuro* páchatel'a deliktu. Súdna prax reaguje na tieto prípady najčastejšie priznaním pomerne vysokých čiastok v porovnaní s náhradami jednoduchých majetkových škôd.

PETL neobsahuje žiadne presné a konkrétne vodidlo, ani sa nesnaží poskytnúť akékoľvek kvantitatívne vyjadrenie náhrady nemajetkovej ujmy. Vychádza pritom zo značnej heterogenity týchto náhrad v jednotlivých deliktných systémoch, kde sa prístupy výrazne odlišujú.¹⁴ PETL úmyselne rezignuje na rozriešenie daného problému s odvolaním sa na skutočnosť, že zmyslom všeobecných princípov deliktného práva, ako sú koncipované, nie je stanovenie aktuálnych sadzieb za stratu oka alebo zlomenie dolnej končatiny.¹⁵

Tento záver sa pochopiteľne dotýka oboch významných oblastí náhrady nemateriálnej ujmy, t. j. tak ujmy na živote a na zdraví, ako aj ujmy na iných osobnostných právach tvoriacich obsah ochrany osobnosti.

3. Aplikácia PETL v zmluvných vzťahoch

Zásady PETL pôsobia ako aplikačné pravidlo, pretože v rámci zmluvnej voľnosti ich môžeme použiť ako podporné normy pri uzatváraní zmluvných vzťahov. V pripravovanej rekodifikácii nového občianskeho zákonníka sa už prejavujú vyššie uvedené zásady PETL. Avšak do času

legislatívneho prijatia tejto rekonštrukcie sa môžu zásady a princípy PETL aplikovať aj v právnej praxi prostredníctvom zmluvnej voľnosti a taktiež aj všeobecnými súdmi pri ich rozhodovaní, pokiaľ tieto princípy PETL nie sú v rozpore s vnútroštátnymi právnymi normami. Môžeme konštatovať, že česká aplikačná prax zastúpená Ústavným súdom nielenže Princípy PETL zaregistrovala, ale dokonca na tieto princípy vo svojich rozhodnutiach odkazuje.¹⁶

V rámci môjho pohľadu na aplikáciu týchto zásad zmluvnými stranami by som videla možnosť ich použitia vo voľných zmluvných kontraktach, kedy použitím doložky, ktorá bude definovať princípy PETL ako podporné právne normy určujúce širšie mantinely tohto zmluvného kontraktu, zabezpečia ich aplikáciu aj na území Slovenskej republiky. Táto doložka by mohla napríklad znieť nasledovne:

„Zmluvné strany sa dohodli, že všetky /(niektoré – konkrétne uvedené)... spory, vzniknuté z právnych vzťahov vyplývajúcich z tejto zmluvy alebo súvisiacich s touto zmluvou, vrátane všetkých vedľajších právnych vzťahov sa budú riadiť princípmi európskeho deliktneho práva, ktoré sú súčasťou tejto zmluvy ako jej neoddeliteľná príloha. Táto doložka zaväzuje/(nezaväzuje) aj právnych nástupcov zmluvných strán.“

Čo by sa mohlo touto doložkou dosiahnuť? Ako príklad uvádzam teoretickú možnosť, kde by zmluva o poistení medzi poisťovateľom a poisteným bola rozšírená o možnosť náhrady nemajetkovej ujmy, čím by poistený mal krytú zodpovednosť za takúto škodu v prípade, že by spôsobil smrteľný úraz. V zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa § 4 ods. 2 písm. a) poisťovateľ uhrádza za poškodeného preukázané uplatnené nároky na náhradu škodu na zdraví a pri usmrtení, teda poisťovateľ túto právnu normu vykladá tak, že nie je povinný nahrádzať náhradu nemajetkovej ujmy. V takomto prípade sa blízke osoby poškodeného v rámci smrteľného úrazu môžu domáhať náhrady nemajetkovej ujmy cez ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb., ale len voči poškodenému a nie voči poisťovateľovi. V tejto súvislosti dávam do pozornosti dielo R. Procházku,¹⁷ v ktorom porovnáva domácu právnu úpravu zodpovednosti za škodu s tou, ktorá sa uplatňuje v Spojených štátoch. Uvádza jeden z prípadov, ktorý viedol k výraznej legislatívnej aktivite, a to prípad Tarasoff v. Regents of the University of California, v ktorom súd pripustil zodpovednosť psychiatrov za to, že ich pacient Poddar zavraždil Tatanu Tarasoff.¹⁸

Záver

Záverom tohto článku poznamenávam, že v blízkej budúcnosti nie je možné predpokladať, že by sa poňatie skutočnej škody v slovenskom právnom poriadku zmenilo tak, ako sa to uskutočnilo v susednej Českej republike, ktorá pri návrhu nového občianskeho zákonníka vychádzala aj z princíпов európskeho deliktneho práva. V tejto súvislosti nám ostáva používať tieto princípy PETL aspoň v rámci zmluvných vzťahov. Verím, že PETL ako významná európska akademická harmonizačná iniciatíva bude slúžiť ako podporná norma pri zostavovaní nového občianskeho zákonníka. ■

Zoznam Použitej literatúry

- 1 **POSNER, R.:** Economic analysis of law. Wolters Kluwer. Seventh edition, 2007. ISBN 0735563543
- 2 **Principles of European Tort Law:** Text and Commentary European Group on Tort Law 2005, XII Softcover, p. 282. ISBN: 978-3-211-23084-8
- 3 **Draft common frame of referece:** prepared by the Study group on a European civil code and the Aquis group. Munich: European law publishers GmbH. 2009. ISBN 978-3-86653-097-3
- 4 **ELISCHER, D.:** Francouzsko – nemecký pohľad na nemajetkovú ujmu: dva póly deliktneho systému a inspirácie českého zákonodárce de lege ferenda. Naděje právní vědy, sborník z konference Býkov 2010
- 5 **ELISCHER, D.:** Pojetí škody, resp. ujmy v aktuálních dokumentech evropského deliktneho „soft law“. Právník 4/2011, str. 393
- 6 **ROGERS, W. V. H.:** Damages for Nonpecuniary Loss in Comparative Perspective. Comparative Report 2001, str. 2

16 Por. nález Ústavného súdu ČR zo dňa 13. 7. 2006, sp. zn. I. ÚS 85/04; nález Ústavného súdu ČR zo dňa 19. 6. 2007, sp. zn. II. ÚS 247/07; uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 17. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 642/06; nález Ústavného súdu ČR zo dňa 11. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 428/05.

17 Procházka, R.: Mak proti Gatsbymu. Vydavateľstvo Edition Ryba. ročník 2009, str. 174, ISBN 978-80-89250-06-6

18 A to z toho dôvodu, že vedeli, že Poddar predstavoval pre Tatanu vážnu hrozbu násillia alebo v súlade so štandardmi svojej profesie toto vedieť mali, ale napriek tomu opomenuli postupovať s primeranou starostlivosťou za účelom jej ochrany pre touto hrozbou.

7 **PELIKÁNOVÁ, I.:** Princípy európskeho zodpovednostného práva.
Právni zpravodaj, červenec 2007, str. 7

8 **PROCHÁZKA, R.:** Mak proti Gatsbymu. Vydavateľstvo Edition Ryba.
ročník 2009, str. 174, ISBN 978-80-89250-06-6

RESUMÉ

Poňatie škody v Princípoch európskeho deliktneho práva

Autorka v príspevku poukazuje na významnú oblasť deliktneho práva upravenú na úrovni európskeho súkromného práva, ktorou sú princípy európskeho deliktneho práva. PETL prichádza s konceptom škody v užšom zmysle, t. j. chápe škodu ako ujmu, ktorá sa nahrádza v zmysle jeho ďalších ustanovení. Materiálna ujma ako jeden z dvoch definičných komponentov pojmov škoda je definovaná v časti s označením peňažná škoda (pecuniary damage). Čo sa týka ujmy na zdraví a živote je tu snaha PETLu oddeliť od seba majetkové aspekty ujmy na zdraví od eventuálnej imateriálnej ujmy a nárokov z nich vyplývajúcich. Pojem odškodniteľnej ujmy okrem materiálnej ujmy uzatvára náhrada nemajetkovej škody. Autorka v tomto smere využila priestor na možnú aplikáciu PETLu v zmluvných vzťahoch, pretože zásady PETL pôsobia ako aplikačné pravidlo, keďže v rámci zmluvnej voľnosti ich môžeme použiť ako podporné normy pri uzatváraní zmluvných vzťahov.

SUMMARY

Concept of Damage in the Principles of the European Tort Law

The author points to an important area of the law of tort enshrined in the European private law, being the Principles of the European Tort Law (PETL). PETL provide for the concept of damage in the narrower sense, i.e. they view damage as harm which is compensated in accordance with other PETL provisions. Material harm as one of the two definition components of the concept of damage is defined in the section dealing with pecuniary damage. As regards injury to bodily health and life, PETL aim to draw a line between property aspects of injury to bodily health and eventual immaterial harm and claims arising therefrom. The concept of satisfiable harm except for material harm is followed by the compensation of immaterial harm. The author believes PETL may be possibly applied in contractual relations, because these principles operate as the application rule; they may be used as supporting standards applicable to contractual relations.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Auffassung des Schadens in den Grundsätzen des europäischen Deliktrechtes

Die Autorin des Beitrags macht auf einen bedeutenden Bereich des Deliktsrechtes, geregelt auf der Ebene des europäischen Privatrechtes, auf die Grundsätze des europäischen Privatrechtes aufmerksam. Das europäische Deliktsrecht PETL kommt mit dem Konzept des Schadens in einem engeren Sinne, es betrachtet den Schaden als einen Nachteil, der im Sinne dessen weiteren Bestimmungen ersetzt wird. Der materielle Schaden als einer von den zwei Definitionskomponenten des Schadens, wird im Teil unter der Bezeichnung Geldschaden (pecuniary damage) definiert. Betreffs der Gesundheitsbeschädigung oder des Lebensschadens ist im PETL das Bemühen präsent, gegenseitig die vermögensrechtlichen Aspekte des Gesundheitsschadens vom eventuellen immateriellen Schaden und von den daraus resultierenden Ansprüchen zu trennen. Den Begriff des entschädigungsfähigen Schadens ausgenommen des materiellen Schadens ergänzt der Ersatz des nicht materiellen Schadens. Die Autorin hat diesbezüglich den Raum für eine mögliche Anwendung des PETL an vertragliche Verhältnisse genutzt, weil wir im Rahmen der vertraglichen Freiheit diese als unterstützende Normen beim Abschluss von vertraglichen Verhältnissen verwenden können.

Zákon o obmedzení platieb v hotovosti ako prostriedok na elimináciu daňových únikov¹

JUDr. Matúš Filo, PhD.

Daňové úniky zaznamenali v poslednom období značný rozsah a majú stúpajúcu tendenciu. Vzhľadom na záujem eliminovať ich negatívny vplyv sú prijímané mnohé opatrenia, ktorých cieľom je zvýšiť príjmy štátneho rozpočtu. Medzi uvedené opatrenia môžeme zaradiť aj prijatie zákona o obmedzení platieb v hotovosti. Jeho zámerom je zvýšiť kontrolu nad obehom hotovosti nad ustanovenú sumu. Zákonodarca v právnej úprave zakotvuje okrem zákonom určených limitov aj administratívnoprávnu zodpovednosť vo forme ukladania pokút za priestupky a správne delikty v závislosti od ich spáchania fyzickou osobou, fyzickou osobou – podnikateľom alebo právnickou osobou.

1. Úvod

Právna úprava obmedzenia hotovostných platieb je na Slovensku zakotvená v zákone č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti (ďalej len „zákon o obmedzení platieb v hotovosti“, „zákon“), ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2013.² Predmetný zákon bol prijatý v rámci opatrení zameraných na boj proti daňovým podvodom, ktorý je jednou z priorit vlády Slovenskej republiky v rámci jej konsolidačného úsilia. Vláda Slovenskej republiky deklarovala boj proti daňovým únikom prijatím uznesenia č. 235/2012 Z. z., ktorým bol prijatý Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012–2016 (ďalej len „Akčný plán boja proti daňovým podvodom“). Jeho cieľom je navrhnuť podrobný harmonogram postupných krokov na prijatie účinných opatrení proti daňovým podvodom a únikom, stanoviť zodpovednosť za ich plnenie a zabezpečiť tak vytvorenie nevyhnutných podmienok na kreovanie stabilného, transparentného a spravodlivého ekonomického prostredia. Pozostáva z troch etáp, v ktorých majú byť realizované jednotlivé opatrenia. Počas druhej etapy bolo prijaté jedno z opatrení pripraviť legislatívnu úpravu, na základe ktorej by sa zaviedla povinnosť bezhotovostnej platby v obchodnom styku nad určitý limit.³

2. Zákon o obmedzení platieb v hotovosti

Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o obmedzení platieb v hotovosti je **cieľom** boj proti daňovým podvodom uskutočňovaným najmä formou, kedy nie je poskytnuté plnenie (akéhokoľvek druhu a z akéhokoľvek titulu), avšak je uskutočnená fakturácia a úhrada faktúry sa realizuje fiktívne v hotovosti bez reálneho toku peňažných prostriedkov iba vystavovaním príjmových a výdavkových dokladov o odovzdaní a prevzatí peňažných prostriedkov a boj proti „kreatívnemu účtovníctvu“ na konci účtovného obdobia podľa toho, aký základ dane daňový subjekt vykazuje. Týmto zákonom sa sleduje obmedzenie podvodných aktivít v daňovej oblasti, sprehľadnenie vzťahov medzi fyzickými osobami navzájom a medzi podnikateľmi a fyzickými osobami nepodnikateľmi. Súčasne je nástrojom boja proti praniu špinavých peňazí, boja proti korupcii, trestnej činnosti a ochrane pred financovaním terorizmu.⁴ Pred prijatím zákona sa

1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0024-12.

2 V Českej republike je právna úprava obmedzenia hotovostných platieb zakotvená v zákone č. 254/2004 Sb. o omezení platieb v hotovosti a o zmene zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků ve znění pozdějších předpisů ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „zákon o omezení platieb v hotovosti“), pričom uvedený zákon nadobudol účinnosť v roku 2004.

3 Bližšie pozri: Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012–2016. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokument-144566?prefixFile=m> [stiahnuté dňa 16. 7. 2014].

4 Bližšie pozri: Dôvodová správa k návrhu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti.

Dostupné na internete:
<http://www.nrsr.sk/web/-Default.aspx?sid=zakon/zakon&MasterID=4184>
[stiahnuté dňa 15. 7. 2014].

5 Nariadenie Rady (ES) č. 974/98 z 3. 5. 1998 o zavedení eura. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998R-0974&rid=9> [stiahnuté dňa 8. 8. 2014] V súvislosti so zavedením eura na Slovensku bolo prijaté nariadenie Rady (ES) č. 693/2008 z 8. 7. 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 974/98, pokiaľ ide o zavedenie eura na Slovensku. Dostupné na internete: http://www.euromena.sk/index/open_file.php?ext_dok=10611 [stiahnuté dňa 8. 8. 2014].

6 Dubielová, V. – Nižňanský, J.: Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. s. 125 – 126.

7 Bližšie pozri: Dôvodová správa k návrhu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti. Dostupné na internete: <http://www.nrsr.sk/web/-Default.aspx?sid=zakon/zakon&MasterID=4184> [stiahnuté dňa 15. 7. 2014].

8 V zákone o omezení platieb v hotovosti je limit, nad ktorý je zakázané odovzdať a prevziať platbu v hotovosti stanovený jednotne na sumu 350 000 Kč.

9 Občiansky zákonník v § 39 ustanovuje, že neplatným je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

k jeho návrhu z **hľadiska súladu s právom Európskej únie** vyjadrila Európska centrálna banka. V súvislosti s nariadením Rady (ES) č. 974/98 z 3. 5. 1998 o zavedení eura,⁵ konkrétne s bodom 19 jeho preambuly, ktorý ustanovuje, že „obmedzenie platieb v bankovkách a minciach, zavedené členskými štátmi z verejných dôvodov, nie sú nezlučiteľné s postavením zákonného platidla eurobankoviek a euromincí za predpokladu, že existujú iné právne prostriedky na vyrovnanie peňažných pohľadávok“ Európska centrálna banka zhodnotila, že v Slovenskej republike sú k dispozícii aj iné právne prostriedky na vyrovnanie peňažných pohľadávok a účel predpisu, ktorým je najmä boj s daňovými podvodmi je opodstatnené verejným záujmom, ktorý vyvažuje dôsledky limitácie hotovostných platieb.⁶

3. Realizácia hotovostných platieb a zákonom stanovené limity

Zákon o obmedzení platieb v hotovosti je hmotnoprávnym predpisom, ktorý upravuje nielen základné pojmy a limity platieb v hotovosti, ale aj výnimky, na ktoré sa nevzťahuje zákaz v hotovosti odovzdaných a prijatých platieb. Ústredným pojmom je **platba v hotovosti**, ktorou sa v zmysle § 2 zákona rozumie odovzдание bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene euro alebo bankoviek alebo mincí v hotovosti v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom. Právna úprava vychádza z faktického stavu, nie právneho. Nie je preto potrebné skúmať právne vzťahy medzi zúčastnenými subjektmi.⁷ Zákonodarca predmetným ustanovením zamedzil nejednotnému výkladu pojmu platba v hotovosti, pričom veľmi prezieravo zahŕňa do definície aj odovzдание bankoviek a mincí v hotovosti v inej mene, čím zamedzuje obchádzaniu zákona. **Hodnotu platby v hotovosti v inej mene, ako je mena euro**, zákon priamo určuje ako nominálnu hodnotu bankoviek a mincí prepočítanú na eurá referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska, ktorý je platný v deň predchádzajúci dňu platby v hotovosti. Možno konštatovať, že zákon sa vzťahuje na fyzické osoby nepodnikateľov, fyzické osoby podnikateľov, právnické osoby a štát. Zásadným ustanovením zákona je určenie limitov platieb v hotovosti. Zákon v § 4 diferencuje **dve skupiny hotovostných transakcií**, pričom základným **rozlišovacím znakom je právny status účastníka**. V prípade, ak dochádza k odovzdaniu a prevzatiu hotovosti medzi fyzickými osobami podnikateľmi, právnickými osobami navzájom, právnickou osobou a fyzickou osobou podnikateľom, právnickou osobou a fyzickou osobou nepodnikateľom alebo fyzickou osobou podnikateľom a fyzickou osobou nepodnikateľom je limit, nad ktorý je zakázané odovzdať a prevziať hotovosť stanovený na **5 000 eur**. Druhú skupinu tvoria platby v hotovosti medzi fyzickými osobami nepodnikateľmi, kde je zákonom stanovený limit, nad ktorý je zakázané odovzdať a prevziať platbu v hotovosti určený na **15 000 eur**.⁸ Špecifikom zákona o obmedzení platieb v hotovosti je aj § 5 zakotvujúci **platnosť právnych úkonov**. Ak totiž došlo k prekročeniu zákonom stanoveného limitu, nie je tým dotknutá platnosť právnych úkonov, na základe ktorých sa platba vykonala. Uvedené je základnou odlišnosťou oproti všeobecnému predpisu, ktorým je zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).⁹ Zákon o obmedzení platieb v hotovosti výslovne zamedzuje jeho obchádzaniu § 6, ktorý striktno určuje, že **hodnotou platby v hotovosti, ktorá je rozdelená na niekoľko samostatných platieb je súčet ich hodnôt, ak tieto platby vyplývajú z jedného právneho vzťahu**. Ak

JUDr. Matúš Filo, PhD.

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako odborný asistent na Katedre správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a vyučuje predmet Finančné právo. Vo svojej publikačnej činnosti sa zameriava najmä na daňové právo a daňové úniky. V roku 2014 obhájil dizertačnú prácu, v ktorej sa zaoberal problematikou daňovej trestnej činnosti a prostriedkov trestného práva na jej elimináciu. Súčasne je advokátskym koncipientom.

napríklad podnikateľ uhradí v hotovosti zálohu vo výške 3 000 eur a následne uhradí prevodom na účet doplatok vo výške 4 000 eur, poruší zákon o obmedzení platieb v hotovosti. Rovnako podnikatelia nemôžu medzi sebou uhradiť sumu 9 000 eur sčasti v hotovosti a sčasti prevodom na účet, ale je potrebné zaplatiť celú sumu bezhotovostne. V tomto kontexte je dôležité poznamenať, že bezhotovostne sa musí uhradiť celá suma platby a nie iba časť platby nad zákonom ustanovený limit. Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky zaujalo jednoznačný postoj k platbám na základe zmlúv a rámcových zmlúv. V prípade nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi dvomi podnikateľskými subjektmi na obdobie jedného roka na sumu 700 eur mesačne by došlo pri platbe nájomného v hotovosti k porušeniu zákona, pretože celková výška ročného nájomného presahuje zákonom ustanovený limit hotovostných platieb. Obdobná situácia by nastala v prípade zmluvy, v ktorej sa podnikateľ zaviazal na určitý ročný odber stanoveného množstva tovaru a ktorá obsahuje celkovú výšku platby, prípadne súčet viacerých platieb presahujúcich 5 000 eur. Je nevyhnutné pritom zdôrazniť, že ide o platby vyplývajúce z jedného právneho vzťahu. Ak ide o rámcovú zmluvu, na základe ktorej zmluvné strany – podnikatelia spolupracujú, pričom v tejto zmluve nie je uvedená celková výška platby jedného alebo viacerých plnení a jednotlivé nákupy, ktoré sú platené v hotovosti na základe samostatných faktúr nepresiahnu limit 5 000 eur, realizáciou týchto transakcií nedochádza k porušeniu zákona, pretože síce ide o opakované nákupy, ale každý takýto nákup je uzatvorený a platený osobitne. Preto sa § 4 ods. 1 zákona vzťahuje iba na samostatné faktúry a nie na rámcovú zmluvu.¹⁰

Ustanovením, ktoré tiež eliminuje obchádzanie zákona je aplikácia limitov platieb v hotovosti **aj v prípade odovzdania hotovosti odovzdávajúcim v cudzine ako aj v prípade prijatia hotovosti príjemcom v cudzine, ktoré súvisia s plnením uskutočneným na území Slovenskej republiky a príjemca alebo odovzdávajúci má v Slovenskej republike trvalý pobyt, prechodný pobyt, tolerovaný pobyt, sídlo, prevádzkareň alebo miesto podnikania.**¹¹ Ak však podnikateľ uhradí v zahraničí v hotovosti 6 900 eur za tovar, ktorý v zahraničí aj kúpil, nepôjde o porušenie zákona. Podobne zákon o obmedzení platieb v hotovosti nebude porušený, ak zahraničná obchodná spoločnosť vystaví slovenskej obchodnej spoločnosti faktúru na sumu 9 000 eur za práce vykonané v zahraničí a táto suma bude zaplatená v hotovosti. Na druhej strane k porušeniu zákona by došlo, ak by zahraničná obchodná spoločnosť vykonala tieto práce na území Slovenskej republiky. Porušenie zákona by nastalo napríklad aj v situácii, keď by slovenský podnikateľ predal tovar za 7 000 eur do zahraničia a odberateľ by si ho prevzal na území Slovenskej republiky a zároveň uhradil v hotovosti.¹²

Prijatie tohto zákona jednoznačne považujeme za prínos, na druhej strane nemôže platiť bezvýhradne, a preto sú **v § 8 zakotvené výnimky z limitov platieb v hotovosti.** Predmetný zákaz sa napríklad nevzťahuje na platby v hotovosti odovzdané alebo prijaté pri poskytovaní platobných služieb, poštových služieb a poštového platobného styku. Uvedenú výnimku považujeme za jednu zo základných, pretože ak by zákonodarca obmedzil vložiť vklad na bankový účet, znemožnil by sa tak bezhotovostný styk v prípade nadlimitných platieb. Zaradenie poštových služieb a poštového platobného styku do § 8 umožňuje platiť aj dobierku tovaru v hotovosti bez zákonom stanoveného limitu. Ďalšia výnimka sa vzťahuje na správu daní a uplatňovanie colných predpisov, čo umožňuje platbu daní a cla do pokladne správcu dane, prípadne úhradu pokuty uloženej rozhodnutím na mieste za porušenie zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice“).¹³ Limity sa nevzťahujú ani na platby v hotovosti odovzdané alebo prijaté v súvislosti so súdnym konaním, s notárskou úschovou peňazí, pri exekúcii alebo výkone rozhodnutia ako aj pri výkone sociálneho poistenia, čo znamená, že je možné platiť poisťné na sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v Sociálnej poisťovni aj v hotovosti. Uvedené napríklad umožňuje, aby pri dražbe v rámci exekúcie bolo najvyššie podanie uhradené v hotovosti bez ohľadu na jeho výšku. Zásadnou výnimkou, na ktorú sa nevzťahuje obmedzenie platby v hotovosti odovzdanej alebo prijatej odovzdávajúcim alebo príjemcom je prípad, keď povinnosť odovzdať alebo prijať platbu v hotovosti ustanovuje osobitný predpis ako zákon č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, zákon č. 311/2001 Z. z. Zákoník práce v znení neskorších

10 Interný riadiaci akt č. 15/2013/1100401 – metodický pokyn k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 5, Informácia k metodickému pokynu k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti č. 15/2013/1100401 – praktické príklady spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky. s. 3. Dostupné na internete: http://intranet.Financnasprava.sk/ira_frsr/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].

11 Bližšie pozri: § 7 zákona o obmedzení platieb v hotovosti.

12 Bližšie pozri: Interný riadiaci akt č. 15/2013/1100401 – metodický pokyn k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 4-5. Dostupné na internete: http://intranet.financnasprava.sk/ira_frsr/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].

13 Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice upravuje v § 16a správne delikty a v § 16b a § 16c pokuty ako sankciu za spáchanie správneho deliktu. Pokuty zakotvené v § 16b sa ukládajú rozhodnutím na mieste, pričom pokuta je splatná do troch pracovných dní od doručenia rozhodnutia o uložení pokuty na mieste a možno ju zaplatiť aj v hotovosti. Výška pokút za niektoré správne delikty presahuje limity platieb v hotovosti stanovené zákonom o obme-

dení platieb v hotovosti, a preto zákonodarca zaradil medzi výnimky, na ktoré sa nevzťahuje obmedzenie platieb v hotovosti aj platby odovzdané alebo prijaté pri správe daní.

14 Bližšie pozri § 36 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

15 Dubielová, V. – Nižňanský, J.: Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. s. 139–140.

16 Zákon o omezení platieb v hotovosti podobne rozlišuje medzi jeho porušením fyzickou osobou a fyzickou osobou podnikateľom, prípadne právnickou osobou.

17 Machajová, J. a kol.: Všeobecné správne právo. 5. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2010. s. 271–273.

18 Podobne Európsky súd pre ľudské práva sa v rozsudku vo veci Čanady proti Slovenskej republike zo 16. 11. 2004 č. sťažnosti 53371/99 vyslovil, že „všeobecný charakter právnych ustanovení uprávujúcich priestupky spolu so zastrahujúcim a represívnym účelom sankcie ukladanej za ich porušenie, stačí na preukázanie toho, že na účely čl. 6 ods. 1 Dohovoru sú priestupky svojou povahou trestné.“ K tomu bližšie pozri: Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lauko proti Slovenskej republike z 02. 9. 1998, č. sťažnosti 26138/95. In: Babiakova, E. – Hajdinová, J.: Judikatúra vo veciach priestupkového práva. Bratislava: Iura Editio, 2012. s. 17 – 24.

predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“) a zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“). Podľa zákona o cestovných náhradách je zamestnávateľ povinný poskytnúť zamestnancovi preddavok na náhrady do sumy predpokladaných náhrad pri vyslaní na zahraničnú pracovnú cestu a pri vyslaní do štátu Európskej únie, pričom primárne má byť preddavok poskytnutý v hotovosti a iné možnosti úhrady preddavku môže zamestnávateľ využiť len po dohode so zamestnancom.¹⁴ Zákonník práce taktiež umožňuje vyplácanie mzdy v hotovosti, čo je aj výslovne deklarované v § 130 ods. 4, podľa ktorého sa mzda vypláca v pracovnom čase a na pracovisku, ak sa v pracovnej zmluve nedohodlo inak. Podobne zákon o dobrovoľných dražbách umožňuje zložiť zábezpeku aj v hotovosti, pričom hodnota dražobnej zábezpeky je často vyššia ako zákonom ustanovený limit. Zavedenie tejto výnimky preto zabezpečuje funkčnosť dobrovoľných dražieb.¹⁵

4. Administratívnoprávna zodpovednosť za porušenie zákona o obmedzení platieb v hotovosti

Zákon o obmedzení platieb v hotovosti vo svojich ustanoveniach rozlišuje medzi jeho porušením fyzickou osobou a fyzickou osobou podnikateľom, prípadne právnickou osobou.¹⁶ **Ak fyzická osoba ako odovzdávajúci alebo ako príjemca poruší zákaz odovzdať alebo prijať platbu v hotovosti ustanovený zákonným limitom, dopustí sa priestupku.** Z praktického hľadiska môže dôjsť k tejto situácii napríklad pri vrátení pôžičky v hotovosti v sume 16 000 eur fyzickou osobou nepodnikateľom inej fyzickej osobe nepodnikateľovi. Na priestupky a ich prejednanie sa vzťahuje zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Podporne sa pritom použijú aj ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“). Zákon o priestupkoch totiž v § 51 výslovne zakotvuje, že ak nie je v tomto alebo v inom zákone ustanovené inak, vzťahujú sa na konanie o priestupkoch všeobecné predpisy o správnom konaní. **Pojem priestupok** je výslovne zadefinovaný v § 2 zákona o priestupkoch ako zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v zákone o priestupkoch alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov alebo o trestný čin. **Konanie o priestupkoch** je špecifickým druhom správneho konania, v ktorom správne orgány rozhodujú o vine a sankcii (treste) za priestupok, ktorú ustanovujú normy priestupkového práva. Podľa Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) možno trestanie za trestné činy ako aj priestupky podradiť pod pojem rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia, ktorý je uvedený v čl. 6 ods. 1 tohto dohovoru.¹⁷ **Priestupkové konanie sa riadi viacerými zásadami**, ktoré sú zakotvené nielen v zákone o priestupkoch a Správnom poriadku, ale aj v Dohovore, v Odporúčaní R (91)1 Výboru ministrov Rady Európy o správnych sankciách prijaté Výborom ministrov 13. 2. 1991, v Rezolúcii (77)31 Výboru ministrov Rady Európy o ochrane jednotlivca vo vzťahu k aktom správnych orgánov a v Odporúčaní R (80)2 Výboru ministrov Rady Európy o vykonávaní právomoci voľnej úvahy zo strany správnych orgánov. Text Dohovoru používa pritom len pojem trestný čin, ktorý sa však interpretuje autonómne, čo znamená, že nie je pevne zviazaný s významom pripisovaným právnymi poriadkami členských štátov Rady Európy. Aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 Dohovoru deklaroval aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) v náleze z 15. 10. 1998, sp. zn. PL. ÚS 12/97, podľa ktorého „priestupky a trestné činy sa vyznačujú svojou relatívnou podobnosťou. Priestupok má trestnú povahu, a preto naň možno aplikovať predmetný článok Dohovoru.“¹⁸ Súčasne Ústavný súd vyslovil, že „čl. 7 ods. 5 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky treba chápať ako všeobecný príkaz ústavnej normy všetkým (určeným) štátnym orgánom Slovenskej republiky, ktoré sa vo svojej rozhodovacej alebo inej činnosti stretávajú s nutnosťou rešpektovať (garantovať) ochranu tých ľudských práv a základných slobôd, ktoré tvoria predmet tak medzinárodnoprávnej, ako aj vnútroštátnej (zákonnej) úpravy.“ Zásady priestupko-

vého konania vyplývajú aj z Listiny základných práv a slobôd a z Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Medzi tieto zásady zaradíme napríklad zásadu *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*, zásadu prezumpcie neviny, zásadu právnej istoty, *ne bis in idem*, zákaz retroaktivity, zásadu legality, rýchlosti a hospodárnosti konania, zákaz diskriminácie, zásadu kontroly rozhodnutia o uložení sankcie a ďalšie zásady. Konanie o priestupkoch sa začína na základe poznatku z vlastnej činnosti správneho orgánu, prípadne na základe oznámenia tomuto správne mu orgánu, a to bezodkladne, najneskôr do 30 dní. V prípade, ak konanie o priestupku začne daňový úrad táto lehota plynie od spísania úradného záznamu alebo spísania zápisnice. Ak daňový úrad pri výkone daňovej kontroly zistí skutočnosti, ktoré nasvedčujú porušeniu zákona, je potrebné preveriť, či k odovzdaniu a prijatiu platby v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje zákonom ustanovenú sumu aj reálne došlo. Ak by išlo o fiktívnu platbu, čo znamená, že reálne nedošlo k odovzdaniu a prijatiu tejto hotovosti, daňový úrad by nebol oprávnený začať konanie. V tomto prípade by totiž nebol spáchaný priestupok. O zistených skutočnostiach sa spíše úradný záznam, ktorý bude podkladom na začatie konania o priestupku. Po objasnení priestupku, a teda po zvážení všetkých zistení, ktoré nasvedčujú spáchanie priestupku, daňový úrad začne voči osobám zúčastneným na nedovolennej platbe v hotovosti konanie o priestupku. Daňový úrad môže zistiť skutočnosti nasvedčujúce porušenie zákona aj pri miestnom zisťovaní. Tieto zistenia uvedie do zápisnice o miestnom zisťovaní, ktorá bude podobne ako úradný záznam podkladom na začatie konania o priestupku. Zákon o priestupkoch zakotvuje v § 66 odloženie veci, a preto treba pred začatím konania správnym orgánom prihladiť aj na uvedené ustanovenie. Priestupok pritom podľa § 20 zákona o priestupkoch nemožno prejednať, ak od jeho spáchania uplynuli dva roky, prípadne uloženú sankciu alebo jej zvyšok vykonať, ak sa na priestupok vzťahuje amnestia. Fyzická osoba je obvinená z priestupku, len čo správny orgán vykonal voči nej prvý procesný úkon. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je obvinenie definované ako „oficiálne oznámenie poskytnuté jednotlivcovi príslušným orgánom, ktorým sa tvrdí, že jednotlivec spáchal trestný čin, hoci to môže mať v niektorých prípadoch podobu iných opatrení, ktoré sú nositeľmi takéhoto tvrdenia a ktoré rovnako podstatne ovplyvňujú situáciu podozrivého.“¹⁹ Prvým úkonom bude doručenie oznámenia o začatí konania o priestupku, v ktorom správny orgán súčasne predvolá účastníka konania na ústne pojednávanie. Zákon o priestupkoch neupravuje ani formálne ani obsahové náležitosti oznámenia o začatí konania o priestupku a o predvolaní na ústne pojednávanie, a preto je potrebné subsidiárne aplikovať Správny poriadok. Pri oznámení o začatí konania sa vychádza aj z čl. 6 ods. 3 Dohovoru. Správny orgán je povinný informovať obvineného o právnej kategórii správneho deliktu ako aj o dôvodoch, pre ktoré začína správne konanie. V tejto súvislosti poukazujeme na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 788/02, v ktorom vyslovil záver, že „predvolanie musí byť urobené v takej forme, ktorá nevzbudzuje pochybnosti o tom, či osoba bola riadne predvolaná. Vhodnou formou je písomné predvolanie s vykázaným doručením alebo predvolanie urobené pri ústnom pojednávaní do protokolu.“²⁰ Účastníkom konania je podľa § 72 zákona o priestupkoch fyzická osoba obvinená z priestupku. Ústnym pojednávaním by sa mali objasniť skutočnosti nasvedčujúce spáchanie priestupku a obvinený má preto právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich. Podľa § 74 zákona o priestupkoch možno vec prejednať v neprítomnosti obvineného z priestupku len vtedy, ak sa odmietne dostaviť na ústne pojednávanie, hoci bol riadne predvolaný alebo sa nedostaví bez náležitého ospravedlnenia alebo bez dôležitého dôvodu. Nenariadenie ústneho pojednávania by bolo porušením práva osoby na spravodlivý proces, a teda porušením čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Ak je to potrebné, vykonáva sa ďalšie dokazovanie. Najvyšší správny súd Československej republiky v náleze z 29. 3. 1923, sp. zn. 5323/1923 zaujal v tejto veci stanovisko, že „nie je podstatnou vadou konania, ak správny orgán v trestnoprávnom konaní nevykonal všetky dôkazy navrhované obvineným. Podstatnou vadou však je, ak správny orgán v rozhodnutí neuviedol, prečo navrhovaných svedkov nevyočul a ak neuviedol jednotlivé skutočnosti tvoriace skutkovú podstatu správneho deliktu.“ Na základe zistených skutočností sa pristúpi k vydaniu rozhodnutia o priestupku podľa § 46 a primerane § 47 Správneho poriadku v nadväznosti na § 77 zákona o priestupkoch, ktorý ustanovuje obsahové náležitosti výroku rozhodnutia a § 9 ods. 3 zákona o obmedzení platieb v hotovosti alebo správny orgán vydá rozhodnutie o zastavení konania podľa § 76 ods. 1 zákona o priestupkoch.²¹ Obvinený má právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, pričom je potrebné, aby sa správny orgán vysporiadal so všetkými v demonštratívnom výpočte uvedenými zákonnými

19 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Öztürk proti Spolkovej republike Nemecko z 21. 2. 1984, číslo sťažnosti 8544/79. In Babiakova, E. – Hajdinová, J.: Judikatúra vo veciach priestupkového práva. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 14–17.

20 Košičiarová, S.: Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 358–359.

21 Pracovná pomôcka č. 25/2013/1100101 k postupu pri kontrole dodržiavania zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaná Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 7–8. Dostupné na internete: http://intranet.fincanpravas.kira_frsl/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].

22 Košičiarová, S.: Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 362–363.

23 V § 5 zákona o omezení platieb v hotovosti je horná hranica pokuty za spáchanie priestupku stanovená do výšky 500 000 Kč.

24 Bližšie pozri: § 9 zákona o obmedzení platieb v hotovosti.

25 V § 6 zákona o omezení platieb v hotovosti je horná hranica pokuty za spáchanie správneho deliktu stanovená do výšky 5 000 000 Kč. K uvedenému bližšie pozri: Zákon o omezení platieb v hotovosti. Dostupné na: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=57881&nr=254~2F2004&rpp=15#local-content> [stiahnuté dňa 8. 8. 2014].

26 Bližšie pozri: Interný riadiaci akt č. 15/2013/1100401 – metodický pokyn k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 3. Dostupné na internete: http://intranet.financnasprava.sk/ira_frsr/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].

mi kritériami na uloženie sankcie a riadne odôvodnil jej výšku. Ak z odôvodnenia nie je zřejmé, z akých zistených dôkazov, pokiaľ ide o skutkový stav, správny orgán vychádzal, táto skutočnosť zakladá nepreskúmateľnosť samotného rozhodnutia.²² **Lehotu pre rozhodnutie** určuje Správny poriadok v § 49, podľa ktorého správny orgán rozhodne v jednoduchých veciach bezodkladne, v ostatných prípadoch je povinný rozhodnúť do 30 dní od začatia konania, vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do 60 dní. Ak nemožno vzhľadom na povahu veci rozhodnúť ani v tejto lehote, môže ju primerane predĺžiť odvolací orgán, ktorým je v tomto prípade Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „Finančné riaditeľstvo“). Správny orgán je povinný upovedomiť účastníka konania, že nemôže rozhodnúť do 30, prípadne do 60 dní spolu s uvedením dôvodov. Na doručovanie rozhodnutia sa primerane vzťahujú ustanovenia Správneho poriadku, pričom v § 80 zákona o priestupkoch je ustanovené, že rozhodnutie o priestupku nemožno doručiť verejnou vyhláškou. **Priestupky prejednáva daňový úrad alebo colný úrad v prípade, ak ich zistil pri svojej činnosti.** Colný úrad prejednáva priestupky aj vtedy, ak mu bolo oznámené porušenie predmetného zákazu. V tejto súvislosti si dovoľíme upozorniť, že **daňový úrad nevykonáva samostatnú kontrolu dodržiavania zákona.** V situácii, keď je porušenie zákona oznámené daňovému úradu, tento postúpi podnet miestne príslušnému colnému úradu. Orgány, ktoré prejednávajú priestupok sú **povinné uložiť pokutu do výšky 10 000 eur.**²³ Na druhej strane zákonodarca ponechal na voľnej úvahe určenie výšky pokuty a ustanovil len jej hornú hranicu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 02. 6. 2011, sp. zn. 8 Sžo 163/2010 vyslovil, že „výšku pokuty je nutné diferencovať a individualizovať podľa § 12 ods. 1 zákona o priestupkoch. Vo sfére obvineného z priestupku má uložená pokuta plniť ako úlohu výchovnú tak aj represívnu a postihovať za protiprávne konanie, preto je žiaduce, aby bola citeľná v majetkovej sfére páchatela priestupku. Nemôže ísť o sankciu v zanedbateľnej výške, inak sa nedá predpokladať, že by splnila svoj účel.“ Napriek uvedenému sme toho názoru, že môže dochádzať k nejednotnosti v rozhodovaní o priestupkoch a pokuta môže byť v niektorých prípadoch príliš nízka. Táto skutočnosť môže prispieť k nedodržiavaniu ustanovení zákona a ohroziť zámer zákonodarcu účinne kontrolovať obeh hotovosti nad zákonom ustanovenú výšku.²⁴ Náš názor potvrdzuje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. 8. 2010 č. k. III ÚS 231/2010-38, podľa ktorého sú pokuty spôsobilé zasiahnuť do základných práv príslušného subjektu, s ohľadom na ich výšku a možnosť ich opakovaného ukladania. Môžu byť ukladané na základe voľného uváženia správneho alebo kontrolného orgánu, resp. jeho aparátu, čím nie je vylúčený prípadný diskriminačný a aj subjektívny efekt voči rôznym právnym subjektom. **Ak poruší zákaz odovzdať alebo prijať platbu v hotovosti ustanovený zákonným limitom fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba, dopustí sa správneho deliktu, za ktorý sa uloží pokuta do 150 000 eur.**²⁵ Správneho deliktu sa napríklad dopustí slovenská obchodná spoločnosť v prípade, keď vráti v hotovosti inému podnikateľskému subjektu so sídlom na území Slovenskej republiky pôžičku v sume 4 900 eur a úrok z tejto pôžičky v sume 490 eur. Správneho deliktu sa však dopustil aj podnikateľský subjekt, ktorý prijal finančné prostriedky v hotovosti za účelom splatenia uvedenej pôžičky.²⁶ Na konanie o správnom delikte je podobne ako na konanie o priestupku príslušný daňový úrad alebo colný úrad, ak ich zistil pri výkone svojej činnosti. Colný úrad je príslušný aj vtedy, ak mu bolo oznámené porušenie zákazu nadlimitných platieb v hotovosti. **Konanie o správnych deliktoch** sa riadi zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, pričom účastníkom konania je vždy len jedna zo zúčastnených strán nedovolenej platby v hotovosti. To znamená, že sa začne samostatné konanie voči každej zúčastnenej strane, t. j. voči príjemcovi platby ako aj voči odovzdávajúcemu. Konanie sa začína z úradnej povinnosti na základe podnetu správneho orgánu. Správne konanie je začaté dňom, keď orgán príslušný vo veci rozhodnúť urobil voči účastníkovi konania prvý úkon. Za takýto úkon sa považuje doručenie prvej písomnosti účastníkovi konania, ktorá súčasne obsahuje upovedomenie o začatí konania. V tomto prípade pôjde o doručenie oznámenia o začatí správneho konania. Dňom doručenia oznámenia o začatí správneho konania začína plynúť lehota pre rozhodnutie, ktorá je upravená v § 49 Správneho poriadku. V jednoduchých veciach rozhodne správny orgán bezodkladne. V ostatných prípadoch je správny orgán povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začatia konania a vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do 60 dní. Ak nemožno vzhľadom na povahu veci rozhodnúť ani v tejto lehote, môže ju Finančné riaditeľstvo ako odvolací orgán primerane predĺžiť. Ak daňový úrad alebo colný úrad nemôže rozhodnúť do 30, prípadne do 60 dní upovedomí o tom účastníka konania spolu s uvedením dôvodov.

V tejto súvislosti je nevyhnutné vziať do úvahy ustanovenie § 10 ods. 6 zákona o obmedzení platieb v hotovosti, v ktorom zákonodarca zakotvil zánik zodpovednosti za správny delikt. Zodpovednosť za správny delikt zaniká, ak príslušný orgán nevydá rozhodnutie o pokute do dvoch rokov odo dňa, keď sa o správnom delikte dozvedel, najneskôr však do piatich rokov od konca roka, v ktorom došlo k porušeniu zákazu nadlimitnej platby v hotovosti. **Výnos z pokút je príjmom štátneho rozpočtu**, a preto by malo byť v záujme správnych orgánov, aby vydali rozhodnutie v uvedenej lehote.²⁷ S prihliadnutím na § 27 Správneho poriadku daňový úrad alebo colný úrad určí v oznámení o začatí správneho konania aj lehotu, v ktorej sa môže účastník konania vyjadriť k predmetu správneho konania. Správny poriadok neurčuje konkrétnu lehotu, ale správny orgán prikazuje, aby určil na vykonanie úkonu v konaní primeranú lehotu. Konanie o správnom delikte je samostatným konaním, a preto účastník konania by mal mať možnosť vyjadriť sa k predmetu konania. V konaní, v ktorom daňový úrad alebo colný úrad postupoval podľa Daňového poriadku totiž právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ nemali postavenie účastníka správneho konania a z toho dôvodu je potrebné, aby im správny orgán umožnil vyjadriť sa v správnom konaní. Ak to vyžaduje povaha veci, najmä ak sa tým prispieje k jej objasneniu, správny orgán nariadi podľa § 21 Správneho poriadku ústne pojednávanie. Na ústne pojednávanie správny orgán predvolá osoby, ktorých osobná účasť je pri prejednávaní veci nevyhnutná. Právo byť prítomný na ústnom pojednávaní a vyjadriť sa je implicitne upravené v čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Súčasne je zakotvené aj v čl. 14 odporúčania CM/Rec (2007)7 Výboru ministrov o dobrej verejnej správe a Rezolúcii (77)31 Výboru ministrov o ochrane jednotlivca vo vzťahu k aktom správnych orgánov, pričom sa chápe ako procesnoprávny prejav princípu transparentnosti verejnej správy. Jeho podstatou je to, aby osoba mohla získať všetky informácie o priebehu konania, vykonaných procesných úkonoch správneho orgánu a o vykonaných dôkazoch. V právnom štáte orgán verejnej správy nemôže rozhodnúť o práve alebo povinnosti osoby bez toho, aby jej dal príležitosť obhajovať jej práva a záujmy v rámci zákonom upraveného procesného postupu. Inak by išlo o porušenie práva osoby na spravodlivý proces pred orgánom verejnej správy.²⁸ Ak je to potrebné správny orgán vykoná v zmysle § 34 Správneho poriadku ďalšie dokazovanie. Dokazovanie možno vykonať napríklad výsluchom svedkov. Ak je pre odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie potrebný znalecký posudok, správny orgán ustanoví znalca rozhodnutím, proti ktorému je prípustné odvolanie. Znalec podáva odborné posúdenie skutočností, na ktorých posúdenie je nevyhnutná odborná spôsobilosť iného druhu, než má konajúci správny orgán. Ide o odborné otázky, ktoré nemôže posúdiť správny orgán sám, resp. o otázky, na ktoré nemožno získať odborný posudok ani podľa § 32 ods. 3 Správneho poriadku, podľa ktorého si správny orgán môže vyžiadať odborné posúdenie dôležitej skutočnosti aj od iného správneho orgánu. Správny orgán hodnotí znalecký posudok v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov ako ktorýkoľvek iný dôkaz, pričom nie je oprávnený posudzovať jeho správnosť. Hodnotí len to, či úvahy znalca zodpovedajú zásadám logiky a skutkovým záverom vyplývajúcim z dôkazov vykonaných správnym orgánom.²⁹ Ako dôkaz môže byť použitý aj úradný záznam alebo zápisnica, ktorými daňový úrad alebo colný úrad zdokumentoval porušenie ustanovení zákona o obmedzení platieb, ktoré zistil pri výkone daňovej kontroly alebo miestnom zisťovaní. Úradný záznam a zápisnica môžu byť použité iba ako dôkaz, nie hodnotenie. Všetky skutočnosti musia byť vyhodnotené samostatne a v konaní o správnom delikte musia byť vykonané všetky potrebné dôkazy.³⁰ Ak správny orgán dospeje k presvedčeniu, že objasnil skutkový stav do takej miery, že nemôžu byť o ňom pochybnosti, ukončí dokazovanie a konanie prechádza do fázy rozhodovania. Kým dokazovanie má v zásade vecný charakter, pretože sa zisťujú skutkové okolnosti, fáza rozhodovania má predovšetkým povahu komplexného právneho vyhodnocovania zisteného skutkového stavu. Nejde o hodnotenie jednotlivých dôkazov, ale o právne zhodnotenie obstaraných dôkazov v ich vzájomnej súvislosti, či opodstatňujú určité rozhodnutie.³¹ Na základe zistených skutočností daňový úrad alebo colný úrad vydá rozhodnutie o pokute podľa § 46 Správneho poriadku, ktorým uloží pokutu v súlade s ustanovením § 10 ods. 2 zákona o obmedzení platieb v hotovosti alebo vydá rozhodnutie o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. h) Správneho poriadku, t. j. ak odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu. Zastavenie konania prichádza do úvahy v dôsledku vzniku prekážky trvalého charakteru. Najčastejšie uplatňovaným dôvodom je skutočnosť, že osobe nebolo v konaní dokázané spáchanie správneho deliktu alebo že zodpovednosť osoby zanikla.³² Ak daňový úrad alebo colný úrad konanie zasta-

27 Bližšie pozri: § 10 zákona o obmedzení platieb v hotovosti.

28 Košičiarová, S.: Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 98–99.

29 Košičiarová, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2013. s. 182–183.

30 Pracovná pomôcka č. 25/2013/1100101 k postupu pri kontrole dodržiavania zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaná Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 6. Dostupné na internete: http://intranet.financnasprava.skira_frsl/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].

31 Machajová, J. a kol.: Všeobecné správne právo. 5. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2010. s. 226–227.

32 Bližšie pozri: Košičiarová, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2013. s. 151.

- 33 Pracovná pomôcka č. 25/2013/1100101 k postupu pri kontrole dodržiavania zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaná Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 7. Dostupné na internete: http://intranet.financnasprava.skira_frsl/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014].
- 34 Košičiarová, S.: Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R (80)2 a súdna judikatúra. In Právo v európskej perspektíve. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011. s. 483.
- 35 Bližšie pozri: rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžf/9/2010 zo 16. 2. 2011, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/80/2011 z 29. 10. 2012.
- 36 Dubielová, V. – Nižňanský, J.: Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. s. 145.
- 37 Postavenie, organizáciu, právomoc a pôsobnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky upravuje zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov.

ví z dôvodu, že sa skutok nestal, konanie bude zastavené voči obidvom účastníkom konania, pretože nie je možné, aby konanie voči jednému účastníkovi prebiehalo a voči druhému účastníkovi bolo zastavené.³³ Ak správny orgán vydá rozhodnutie o pokute, pri určení výšky pokuty prihliada na závažnosť správneho deliktu, spôsob jeho spáchania, na jeho následky a na okolnosti, za ktorých bol spáchaný. Správne uváženie je upravené aj v Odporúčaní R(80)2 Výboru ministrov o vykonávaní právomoci voľnej úvahy správnymi orgánmi. Pojem správna úvaha vyjadruje podľa tohto odporúčania určitý stupeň voľnosti rozhodovania správneho orgánu, ktoré mu umožňuje v medziach zákona prijať také rozhodnutie, aké uzná za najvhodnejšie. Na druhej strane odporúčanie nechápe voľnosť rozhodovania správneho orgánu ako jeho absolútnu a ničím nelimitovanú slobodu rozhodovania, pretože tomu bráni princíp viazanosti rozhodovania verejnej správy zákonom, resp. právom.³⁴ Voľnou úvahou pri rozhodovaní o výške pokuty za správny delikt sa zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 30. 5. 2011 sp. zn. 2Sžp/16/2011, podľa ktorého „voľná úvaha pri rozhodovaní o výške pokuty za správny delikt je myšlienkový proces, v rámci ktorého má správny orgán zvažovať závažnosť porušenia právnych predpisov vo vzťahu ku každému zisteniu protiprávneho konania, jeho následky, dobu protiprávnosti tak, aby uložená sankcia spĺňala nielen požiadavku represie, ale aj preventívny účel.“ Vo výroku rozhodnutia je potrebné presne vymedziť za aké konkrétne konanie je subjekt postihnutý, pretože absencia nevyhnutných obsahových náležitostí výroku má vplyv na zákonnosť rozhodnutia. Výrok musí obsahovať riadne popísanie skutku a musí byť z neho zrejmé čoho sa páchatel správneho deliktu dopustil, kedy sa deliktu dopustil a v čom spočíva spáchaný delikt. Z uvedeného vyplýva, že je nevyhnutné miestne, časové a vecné vymedzenie skutku.³⁵ Na doručovanie rozhodnutia sa pritom vzťahujú ustanovenia Správneho poriadku.

Ako už bolo uvedené, na prejednanie priestupku a konanie o správnom delikte sú príslušné daňové a colné úrady. Zákon v § 11 určuje aj ich **miestnu príslušnosť** odkazom na ustanovenia zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“). Súčasne ustanovuje, že daňový a colný úrad, ktorý je miestne príslušný na prejednanie priestupku a konanie o správnom delikte odovzdávajúceho, je miestne príslušný aj na prejednanie priestupku a konanie o správnom delikte príjemcu a naopak. To znamená, že konanie sa koncentruje pred jedným orgánom pre oboch účastníkov zakázanej hotovostnej transakcie.³⁶ Zákonodarca neopomenul ani úpravu **pozitívneho a negatívneho kompetenčného konfliktu**. Pozitívny kompetenčný konflikt vyriešil tak, že príslušným je daňový, prípadne colný úrad, ktorý konanie začal prvý. Zákon však v tomto prípade pripúšťa aj dohodu miestne príslušných orgánov. Negatívny kompetenčný konflikt, ktorý spočíva v situácii, keď je miestne príslušných niekoľko daňových úradov alebo colných úradov a každý z nich odmieta uskutočniť konanie, rieši Finančné riaditeľstvo.³⁷ Finančné riaditeľstvo pritom určí, ktorý z týchto miestne príslušných orgánov konanie uskutoční.

Ukladanie pokút ako sankcií za porušenie zákona o obmedzení platieb v hotovosti je spojené s následnou povinnosťou osôb, ktorým bola pokuta uložená, uhradiť pokutu v určitej výške. V mnohých prípadoch nie sú pokuty uhradené dobrovoľne, a preto je nevyhnutné pristúpiť k ich vymáhaniu. Zákon o obmedzení platieb v hotovosti neobsahuje vlastnú právnu úpravu **vymáhania pokút**, ale v § 12 odkazuje na ustanovenia Daňového poriadku, konkrétne na § 88 až 153, ktoré upravujú daňové exekučné konanie. Zakotvením tohto ustanovenia zákonodarca umožnil vymáhanie pohľadávok, čím jednoznačne prispel k dôraznejšiemu dodržiavaniu zákona. Ak by daňový, prípadne colný úrad uložil pokutu, ktorú by nebolo možné vymáhať, zamedzilo by sa tak účinnej aplikácii tohto zákona v praxi. Sme preto toho názoru, že uvedené ustanovenie zefektívňuje kontrolu hotovostných platieb.

5. Záver

Prijatie zákona o obmedzení platieb v hotovosti bolo súčasťou druhej fázy opatrení v rámci Akčného plánu boja proti daňovým podvodom, ktorý prijala vláda Slovenskej republiky. Úlohou Akčného plánu je konsolidovať verejné financie a eliminovať daňové úniky, ktoré majú značný dopad na fungovanie štátu a jeho ekonomický rozvoj. Právna úprava obmedzenia hotovostných

platieb sprehľadňuje tok finančných prostriedkov a súčasne je nástrojom boja proti korupcii, praniu špinavých peňazí a trestnej činnosti. Zákon podáva výklad základných pojmov, ktorý tak zamedzuje ich rozličnému chápaniu a súčasne určuje limity, nad ktoré je zakázané odovzdať a prevziať platbu v hotovosti. Limity sú diverzifikované v závislosti od účastníkov právneho vzťahu, v ktorom sa realizuje hotovostná platba. Zákonodarca určuje výnimky, na ktoré sa nevzťahujú zákonom stanovené limity hotovostných platieb a v súvislosti s porušením zákona rozlišuje medzi priestupkom a správnym deliktom. V zákone sú zakotvené sankcie za jeho porušenie vo forme pokuty. Dôsledná kontrola dodržiavania ustanovení predmetného zákona a vyvodzovanie adekvátnej administratívnoprávnej zodpovednosti je predpokladom dodržiavania jednotlivých povinností a obmedzení, ktoré zákon určuje. Tým sa zvyšuje kontrola obehu hotovostných platieb a zamedzuje sa aj daňovým únikom. ■

Použitá literatúra:

Babiakova, E. – Hajdinová, J.: Judikatúra vo veciach priestupkového práva. Bratislava: Iura Edition, 2012. 414 s. ISBN 978-80-8078-462-1

Dubielová, V. – Nižňanský, J.: Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 151 s. ISBN 978-80-8168-020-5

Hašanová, J.: Správne právo – všeobecná a osobitná časť. Bratislava: VEDA, 2011. 437 s. ISBN 978-80-224-1176-9.

Košičiarová, S.: Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R (80)2 a súdna judikatúra. In Právo v európskej perspektíve. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, Typi Universitatis Tynaviensis, 2011. s. 482-496. ISBN 978-80-8082-460-0.

Košičiarová, S.: Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy. Bratislava: Iura Edition, 2012. 556 s. ISBN 978-80-8078-519-2

Košičiarová, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2013. 357 s. ISBN 978-80-89122-85-1.

Machajová, J. a kol.: Všeobecné správne právo. 5. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2010. 688 s. ISBN 978-80-89447-27-5.

Interný riadiaci akt č. 15/2013/1100401 – metodický pokyn k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 1–7, Informácia k metodickému pokynu k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti č. 15/2013/1100401 – praktické príklady spracovaný Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 1–4, Pracovná pomôcka č. 25/2013/1100101 k postupu pri kontrole dodržiavania zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti spracovaná Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky s. 1–8.

Dostupné na internete: http://intranet.financnasprava.sk/ira_frsl/Lists/InterneAkty/Attachments/561/MP394_2012.docx [stiahnuté dňa 15. 1. 2014]

Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012-2016. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-144566?prefixFile=m> [stiahnuté dňa 16. 7. 2014]

Dôvodová správa k návrhu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti. Dostupné na internete: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4184> [stiahnuté dňa 15. 7. 2014]

Nariadenie Rady (ES) č. 974/98 z 3. 5. 1998 o zavedení eura. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998R0974&rid=9> [stiahnuté dňa 8. 8. 2014]

Nariadenie Rady (ES) č. 693/2008 z 8. 7. 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 974/98, pokiaľ ide o zavedenie eura na Slovensku. Dostupné na internete: http://www.euromena.sk/index/open_file.php?ext_dok=10611 [stiahnuté dňa 8. 8. 2014]

Zákon o omezení platieb v hotovosti.

Dostupné na: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=57881&nr=254~2F2004&rpp=15#local-content> [stiahnuté dňa 8. 8. 2014]

RESUMÉ

Administratívnoprávna zodpovednosť za porušenie zákona o obmedzení platieb v hotovosti

Autor sa v článku zaoberá problematikou obmedzenia hotovostných platieb nielen z pohľadu právnej úpravy v Slovenskej republike, ale upriamuje pozornosť aj na právnu úpravu v Českej republike. S prihliadnutím na hlavnú tému článku rozoberá vyvodzovanie administratívnoprávnej zodpovednosti za spáchanie priestupku a správneho deliktu. Súčasne vymedzuje pramene právnej úpravy, ktorá zakotvuje sankcionovanie protiprávneho konania a jej vplyv na vnútroštátnu právnu úpravu. Autor do článku zapracoval aj nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky a rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré významne ovplyvňujú právnu úpravu správneho trestania. Obmedzenie hotovostných platieb sa považuje za jeden z nástrojov eliminácie daňových únikov, a preto možno konštatovať, že prispieva ku konsolidácii verejných financií.

SUMMARY

Administrative Liability for the Violation of the Act Limiting the Use of Cash Payments

The author deals with the limitation of the use of cash payments not only in the light of legal rules applicable in the Slovak Republic, but he also draws attention to applicable Czech laws. Bearing in mind the overarching theme of the article, the author analyses how liability is incurred for the commission of misdemeanours and administrative torts. He at the same time defines the sources of laws which govern and regulate sanctions imposed for torts, and how such laws affect national legislation. The author also encompassed findings of the Constitutional Court of the Slovak Republic as well as judgements made by the Supreme Court of the Slovak Republic and by the European Court of Human Rights, which significantly affect laws governing administrative sanctions. Limitation of the use of cash payments is regarded as one of the tools aiming to eliminate tax evasions, and it can therefore be concluded that such limitation facilitates consolidation of public funds.

ZUSAMMENFASSUNG

Verwaltungsrechtliche Verantwortung für die Verletzung des Gesetzes über die Einschränkung von Bargeldzahlungen

Der Autor befasst sich im Artikel mit der Problematik der Einschränkung von Bargeldzahlungen nicht nur vom Sichtpunkt der Rechtsregelung in der Slowakischen Republik, sondern er richtet seine Aufmerksamkeit auch auf die Rechtsregelung in der Tschechischen Republik. Unter Bezugnahme auf das Hauptthema des Artikels analysiert er die Ziehung der verwaltungsrechtlichen Verantwortung für die Begehung eines Deliktes oder eines Verwaltungsdeliktes. Zugleich werden von ihm die Quellen der Rechtsregelung abgegrenzt, in der die Sanktionierung für rechtswidrige Handlungen verankert ist sowie deren Einfluss auf die innenstaatliche Rechtsregelung. Der Autor hat in den Artikel auch Judikate des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik und die Entscheidungstätigkeit des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik und des Europäischen Gerichtes für Menschenrechte aufgenommen, die die Rechtsregelung von verwaltungsrechtlichen Strafen markant beeinflussen. Die Einschränkung von Bargeldzahlungen wird als ein Instrument für die Eliminierung von Steuerflüchten betrachtet und demnach kann man feststellen, dass diese zur Konsolidierung von öffentlichen Finanzen beiträgt.

Je mechanická aplikácia tarifnej odmeny pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia v súlade so zákonom?

Mgr. Martin Magál LL.M.

Mgr. Róbert Vícen

*Kým výšku odmeny advokáta v súčasnosti v rozhodujúcej miere determinuje mechanizmus trhu,¹ súdy pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia vychádzajú z tarifnej odmeny podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (**Vyhláška**). V dôsledku toho často vzniká disproporcja medzi reálne vynaloženými nákladmi právneho zastúpenia potrebnými na účelné uplatnenie práva alebo procesnej obrany na súde a výškou súdom priznávanej náhrady trov.*

Príspevok predovšetkým hľadá odpoveď na otázku, či priznávanie náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify má oporu v súčasnej zákonnej úprave. Po vyvedení príslušných záverov sa článok ďalej sústreďuje na analýzu problémov, ktoré mechanické uplatňovanie tarify spôsobuje v praxi. Okrem opisu jednotlivých problémov článok ponúka tiež príslušné riešenia podľa súčasného právneho stavu (*de lege lata*). Legislatívne riešenia analyzovaných problémov do budúcnosti (*de lege ferenda*) si bezpochyby budú vyžadovať širšiu odbornú diskusiu, na ktorú na tomto mieste nie je dostatočný priestor. Veríme však, že aj vďaka nášmu príspevku sa diskusia o tejto téme zintenzívni.

K priznávaníu trov podľa tarify z pohľadu súčasnej právnej úpravy (*de lege lata*)

Úprava náhrady trov konania v Občianskom súdnom priadku (**OSP**) je postavená na tzv. „zásade zodpovednosti za výsledok“, podľa ktorej súd v sporovom konaní prikáže neúspešnej strane sporu nahradiť trovy konania, ktoré vznikli strane, ktorá mala vo veci úspech.² Súčasťou priznávanej náhrady trov konania je aj odmena advokáta za zastupovanie úspešného účastníka v súdnom konaní.³ Výrok o náhrade trov konania je obvykle súčasťou rozsudku vo veci samej, ktorým sa konanie končí.⁴

Ustálenou praxou slovenských súdov pri kalkulácii trov právneho zastúpenia je aplikovať výpočet podľa druhej hlavy Vyhlášky o tarifnej odmene (**tarifa**), ktorá je postavená na princípe paušalizácie odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby (**paušalizácia trov právneho zastúpenia**). V praxi tak súdy priznávajú náhradu trov právneho zastúpenia len ak bola vyčíslená spôsobom určenia výšky odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby podľa Vyhlášky a následne vynásobená počtom úkonov vykonaných advokátom v danom konaní, ktoré súd považoval za účelné.

Podobný systém paušalizácie trov právneho zastúpenia sa vo väčšej či menšej miere uplatňuje v mnohých významných zahraničných jurisdikciách.⁵ Medzi výhody paušalizácie patrí rýchlosť a hospodárnosť konania (súd nemusí dokazovať výšku vynaložených trov) a v neposlednom rade

1 § 1 od. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.: „Odmena advokáta sa určuje na základe dohody medzi advokátom a jeho klientom (ďalej len „zmluvná odmena“); ak nedôjde k dohode, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia tejto vyhlášky o tarifnej odmene (§ 9 až 14).“

2 § 142 ods. 1 OSP: „Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.“

3 § 137 OSP: „Trovy konania sú najmä (...) odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát.“

4 § 151 ods. (1) prvá veta OSP: „O povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.“

5 Podľa štúdie publikovanej v roku 2010 medzinárodnou advokátskou kanceláriou Hogan Lovells z 50 skúmaných významných svetových jurisdikcií boli trovy pevne určené v závislosti na hodnote sporu zhruba v 40 % prípadov.

V ďalších približne 32 % prípadov bol odkaz na hodnotu sporu jedným z faktorov, na ktoré sa pri určovaní výšky trov prihládalo. Lovells LLP: *At what cost? A Lovells multi jurisdictional guide to litigation costs*, Lovells LLP: 2010, s. 4.

Dostupné na: <http://m.hoganlovells.com/files/Publication/c940bb4b-a67f-4e63-a5b8-ced6198b2125/-Presentation/Publication-Attachment/fff33267-29d5-4230-a140-cf2eeb7d4a05/-LitigationCostsReport.pdf>

tiež právna istota (účastníci konania vedia už na začiatku sporu lepšie odhadnúť, akú náhradu trov budú musieť platiť protistrane v prípade neúspechu, resp. aká náhrada trov im bude priznaná v prípade úspechu). Na druhej strane, mechanická paušalizácia bez náležitého uplatňovania vhodných zákonných korektívov vedie k negatívnym javom, na ktoré poukazujeme v neskorších častiach tohto článku.

OSP nestanovuje súdom povinnosť priznávať trovy vo výške tarifnej odmeny

Napriek vyššie uvedenej ustálenej praxi treba povedať, že OSP, ani nijaký iný právny predpis, neobsahuje výslovné ustanovenie, ktoré by súdom prikazovalo priznávať náhradu trov výhradne na báze tarifnej odmeny. V skutočnosti OSP odkazuje na Vyhlášku iba na jedinom mieste, a to v § 149 ods. 2, podľa ktorého: „*Ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, náhradu trov právneho zastúpenia upravuje osobitný predpis.* 15)“ Zákon tu v poznámke pod čiarou odkazuje na §§ 14a až 14e Vyhlášky, ktoré riešia paušálnu odmenu advokáta za zastupovanie osoby v materiálnej núde. Toto ustanovenie sa však vzťahuje iba na špecifické prípady, kedy úspešnému účastníkovi poskytoval právnu pomoc advokát ustanovený Centrom právnej pomoci a nie je možné ho generalizovať na všetky prípady, kedy súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia.

Rovnako treba zdôrazniť, že pojem „*tarifná odmena advokáta*“ OSP používa iba v jednom ustanovení, a to v § 142 ods. 3, podľa ktorého: „*Keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.*“

Citované ustanovenie však neprikazuje súdom priznávať náhradu trov právneho zastúpenia výhradne na báze tarifnej odmeny, iba stanovuje, že v prípade, ak rozhodnutie záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, základná sadzba priznanej tarifnej odmeny advokáta sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Predmetné ustanovenie je možné vykladať tým spôsobom, že pokiaľ

si klient s advokátom dohodli v zmluve o poskytovaní právnych služieb odmenu advokáta ako tarifnú odmenu (popríklad, pokiaľ sa tarifná odmena uplatňuje *ex lege* v dôsledku absencie inej dohody o odmene), základná sadzba tarifnej odmeny sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Okrem toho, ustanovenie sa aplikuje iba v špecifických prípadoch, kedy rozhodnutie o výške súdom priznaného plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu a zároveň súd vyhovel účastníkovi iba v časti ním uplatneného nároku.

Prečo § 151 ods. 5 OSP odkazuje na sadzobník a čo tým myslí

Jediné ustanovenie OSP, ktoré by teoreticky mohlo naznačovať, že súdy majú priznávať náhradu trov právneho zastúpenia na báze tarifnej odmeny je § 151 ods. 5 prvá veta OSP, ktoré stanovuje, že súdy určujú trovy konania podľa „*sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu*

Mgr. Martin Magál LL.M. vedie bratislavskú pobočku medzinárodnej právnickej kancelárie Allen & Overy. Špecializuje sa na oblasť obchodného práva a sporovej agendy.

Zastupuje klientov pred všeobecnými súdmi, rozhodcovskými súdmi ako aj pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Je členom Chartered Institute of Arbitrators a arbitrom vo Vienna International Arbitration Center. Je členom komisie Ministerstva spravodlivosti, ktorá pripravila novelu zákona o rozhodcovskom konaní.

Mgr. Róbert Vícen je absolventom Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave (2011) a študijného pobytu na Turku Law School, University of Turku vo

fínskom Turku. Po absolvovaní štúdií pôsobil ako advokátsky koncipient v Advokátskej kancelárii Kiselica & Partners, s. r. o. v Bratislave a v súčasnosti pracuje na rovnakej pozícii v advokátskej kancelárii Allen & Overy Bratislava, s. r. o.

mzdy a hotových výdavkov". Napriek tomu, že pojem „sadzobník“ zákon nedefinuje, je možné si predstaviť rýdzo gramatický výklad, podľa ktorého tarifa je *de facto* sadzobníkom⁶ a súdy sú preto povinné podľa nej vyčíslovať trovy právneho zastúpenia. Takýto výklad je však podľa nášho názoru z viacerých dôvodov nesprávny.

Vyššie citovaný § 151 ods. 5 OSP stanovuje spôsob určenia výšky trov konania. Pod trovy konania pritom zákon zaraďuje aj odmenu advokáta za zastupovanie⁷. Z uvedeného vyplýva, že predmetné ustanovenie okrem iného vymedzuje spôsob určenia výšky odmeny advokáta za zastupovanie. Rovnakú otázku však upravuje aj zákon č. 586/2003 o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (**Zákon o advokácii**) vo svojom § 24 ods. 3, podľa ktorého: „*Odmena advokáta sa určuje na základe dohody medzi advokátom a klientom; ak nedôjde k dohode, patrí advokátovi tarifná odmena*“.

Porovnaním § 151 ods. 5 OSP s § 24 ods. 3 Zákona o advokácii následne dochádzame k záveru, že tieto právne normy sú vo vzájomnom rozpore. Kým podľa OSP sa má odmena advokáta určovať iba podľa sadzobníka (tarify), Zákon o advokácii pripúšťa určiť odmenu advokáta vzájomnou dohodou aj odchylnou od tarify. Nakoľko v danom prípade ide o rozpor právnych noriem rovnakej právnej sily, je potrebné prikloniť sa k niektorej z nich na základe interpretačných pravidiel.

V prospech uplatnenia úpravy v zákone o advokácii jednoznačne svedčí uplatnenie zásady „neskorší zákon ruší skorší“ (*lex posterior derogat legi priori*).⁸ Okrem toho, preferovanie § 151 ods. 5 prvej vety OSP pred § 24 ods. 3 Zákona o advokácii by viedlo k absurdnému záveru, podľa ktorého klient si s advokátom nemôže dohodnúť zmluvnú odmenu, poprípade, že súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia iba v prípade, ak sa odmena advokáta počíta podľa tarify. Takýto záver by vo svojich praktických dôsledkoch viedol k popretiu fungovania trhu s právnymi službami a z pohľadu materiálneho zabezpečenia základného práva na právnu pomoc by bol ústavnou neudržateľný (*argumentum ad absurdum*).

Z uvedených dôvodov sme toho názoru, že odkaz na sadzobníky v § 151 ods. 5 OSP je možné uplatniť iba v prípadoch, kedy sa odmena advokáta vo vzťahu advokát-klient spravuje ustanoveniami Vyhlášky o tarifnej odmene, avšak v ostatných prípadoch je odkaz nepoužiteľný.

V druhom rade, pri výklade § 151 ods. 5 prvej vety OSP nie je možné spoliehať sa iba na výklad gramatický, ale je potrebné uplatniť aj výklad historický. Ako ukáže nasledovná historická analýza, predmetné ustanovenie predstavuje iba určité legislatívne rezíduum po staršej právnej úprave a z pohľadu určenia výšky náhrady trov právneho zastúpenia je potrebné považovať ho v rozhodujúcej časti za obsoletné.

Uvedené ustanovenie sa v OSP nachádza v nezmenenej podobe už od čias jeho pôvodného znenia, ktoré vstúpilo do platnosti v roku 1963. V tom čase však paralelne s OSP platilo aj nariadenie ministra spravodlivosti č. 115/1951 Sb. ktorým sa určujú sadzby odmien za úkony právnej pomoci poskytovanej advokátskymi poradňami (advokátska tarifa). Súčasťou nariadenia bol aj spomínaný sadzobník, na ktorý OSP odkazoval.⁹ Sadzobník bol aj súčasťou vyhlášky ministra spravodlivosti č. 50/1965 Zb., ktorá nahradila spomínané nariadenie.¹⁰ Zlom nastal v roku 1990, kedy bola prijatá nová vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb., ktorá už výslovné označenie „sadzobník“ neobsahovala. Sadzobník nebol súčasťou ani žiadnej z nasledujúcich právnych úprav vrátane Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. platnej v súčasnosti. Z uvedeného je preto možné dovodiť, že odkaz na sadzobníky stratil svoje opodstatnenie a stal sa obsoletným momentom zrušenia vyhlášky č. 50/1965 Zb. a jej nahradením vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb., ku ktorému došlo dňa 1. 7. 1990.

Pre správne pochopenie zákonného odkazu na sadzobníky je tiež potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že v čase keď bol odkaz prijímaný do úpravy OSP, neexistoval koncept zmluvnej odmeny advokáta tak, ako ho poznáme dnes. To znamená, že odmena advokáta sa určovala zásadne podľa sadzobníka, ktorý tvoril prílohu vyhlášky.¹¹

Od sadzobníkových odmien bolo síce možné sa odchyliť, avšak iba vo výnimočných prípadoch určených v nariadení (neskôr vo vyhláške). Odchylenie bolo prípustné smerom nahor v právne náročných prípadoch a smerom nadol v prípadoch osobitného zreteľa, najmä s ohľadom na majetkové pomery zastúpeného.¹² V týchto prípadoch však nie je možné hovoriť o zmluvnej odmene, lebo odchyľky nevychádzali zo slobodnej vôle strán, ale boli diktované právnou úpravou.¹³

6 Synonymický slovník slovenčiny uvádza pri hesle „sadzba“ ako synonymum slovo „tarifa“. Anetová A., Hrubaničová I., Michalus Š., Pícha E., Pisárčiková M., Považaj M., Tibenská E.: Synonymický slovník slovenčiny. 3. nezm. vyd. Bratislava: Veda, 2004. Dostupné na internete: <http://slovníky.juls.savba.sk/?w=sadzba&s=exact-&c=A593&d=sss&ie=utf-8&oe=utf-8>

7 Vid' § 137 OSP citovaný v poznámke č. 3 vyššie.

8 Ustanovenie, ktoré nachádzame v dnešnom § 151 ods. 5 OSP je súčasťou slovenského právneho poriadku od 4. 12. 1963 pričom § 24 ods. 3 Zákona o advokácii je účinný od 1. 1. 2006 (vložený novelou č. 327/2005 Z. z.)

9 § 1 ods. 1 nariadenia č. 115/1951 Sb.: „*Úkony právnej pomoci sa odmeňujú podľa tohto nariadenia a sadzobníka, ktorý je jeho súčasťou.*“

10 § 1 vyhlášky č. 50/1965 Zb.: „*Právna pomoc sa poskytuje spravidla za odmenu, a to určenú podľa tejto vyhlášky a podľa sadzieb uvedených v sadzobníku, ktorý je jej súčasťou.*“

11 „*Pre dobu prijatia (pozn.: vtedy platnej) advokátskej tarify je príznačné, že zmluvná odmena podľa nej neexistovala*“. Kerceman, P., Manik, R.: História advokácie na Slovensku, Bratislava: EUROKÓDEX, s. r. o., 2011, s. 500 (poznámka: predchádzajúca úprava platná v prvej ČSR naproti tomu umožňovala dohodnúť si odmenu v zmluve odchylnou od sadzobníka – porovnaj § 2 ods. 1 vládneho nariadenia č. 95/1923 Sb. ktorým sa ustanovujú sazby pro výkony advokátů a jejich kancelářů).

- 12 § 9 nariadenia ministra spravodlivosti č. 115/1951 Sb., ktorým sa určujú sadzby odmien za úkony právnej pomoci poskytovanej advokátskymi poradňami (advokátska tarifa); pozri tiež §§ 9 až 11 vyhlášky ministra spravodlivosti č. 50/1965 Zb. o odmenách za poskytovanie právnej pomoci (advokátska tarifa).
- 13 Trend obmedzovania zmluvnej slobody sa ešte prehĺbil prijatím vyhlášky č. 50/1965 Zb. (viď napr. formulácia „môže poradňa žiadať odmenu vyššiu“ v § 9 nariadenia č. 115/1951 Sb. zmenená na „platia sadzby zvýšené“ podľa § 10 vyhlášky č. 50/1965 Zb.)
- 14 § 9 ods. 4 nariadenia č. 115/1951 Sb. a § 2 ods. 2 časť vety za bodkočiarkou vyhlášky č. 50/1965 Zb.
- 15 § 9 ods. 2 nariadenia č. 115/1951 Sb. a § 9 ods. 1 vyhlášky č. 50/1965 Zb. (dôvodom na priznanie zľavy boli najmä majetkové pomery klienta)
- 16 Naproti tomu v súčasnosti k týmto rozdielom dochádza oveľa častejšie a negatívne dopady sú oveľa výraznejšie (viď nasledujúce časti článku)
- 17 Porovnaj napr. §§ 6 až 11 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. s §§ 3 až 8 platnej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.
- 18 Porovnaj § 2 vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb., § 2 vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z. z., § 1 ods. 2 Vyhlášky.

Ďalej je potrebné zdôrazniť, že na rozdiel od dnešného stavu počas totalitného obdobia panovala takmer úplná zhoda medzi odmenou advokáta, ktorú platil klient, a náhradou trov právneho zastúpenia priznávanou súdmi. Tieto položky boli vyčísľované rozdielne iba v osobitných prípadoch, kedy nariadenie (neskôr vyhláška) umožňovalo aplikovať nižšiu ako sadzobníkovú odmenu za právne služby vo vzťahu medzi klientom a advokátom (advokátskou poradňou). Napriek tomu, že klient v týchto prípadoch reálne platil svojmu advokátovi (advokátskej poradni) nižšiu ako sadzobníkovú odmenu, súd priznával náhradu trov podľa sadzobníka, t. j. priznával náhradu trov právneho zastúpenia vyššiu ako reálne vzniknuté náklady na strane klienta.¹⁴ Táto odchýlka bola však odôvodnená tým, že zníženie odmeny predstavovalo spravidla určitú výnimočnú zľavu zo štandardnej sadzobníkovej odmeny, ktorá by inak advokátovi spravodlivo patrila.¹⁵ K rozdielom medzi skutočne vynaloženými trovami a priznávanou náhradou trov právneho zastúpenia teda dochádzalo iba výnimočne a aj keď k takým situáciám došlo, nevedelo to k významným nespravodlivostiam.¹⁶

Porevolučná úprava však tento relatívne bezproblémový právny stav značne skomplikovala. V súlade s celospoločenskou zmenou a prechodom na trhové hospodárstvo sa čoraz viac upúšťalo od regulácie cien právnych služieb a ich určovanie sa napokon takmer úplne prenechalo trhovému mechanizmu ponuky a dopytu.¹⁷ Najradikálnejšou zmenou bolo nepochybne zavedenie konceptu zmluvnej odmeny vyhláškou Ministerstva spravodlivosti č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci. Odmeňovanie advokáta na základe dohody medzi klientom a advokátom postupne prevzalo vedúcu úlohu pri určovaní odmeny advokáta. Naopak, tarifa sa z primárneho spôsobu určenia odmeny pretransformovala na inštitút, ktorý sa pri určovaní odmeny uplatňuje iba subsidiárne.¹⁸

Načrtnuté zmeny v oblasti odmeňovania advokátov však neboli a v súčasnosti stále nie sú dostatočne premietnuté v inštitúte priznávania náhrady trov, pri ktorom súdy stále striktnie uplatňujú tarifu. Dôsledkom uplatňovania tarify v takto zmenených podmienkach je potom výrazné prehĺbvanie rozdielov medzi skutočne platenými trovami právneho zastúpenia a výškou súdmi priznávanej náhrady trov.

S ohľadom na vyššie uvedené sa javí ako neprirodené odôvodňovať uplatňovanie tarify gramatickým výkladom zákonného odkazu na (dnes už neexistujúce) sadzobníky, ktorý zákonodarca zaviedol v radikálne odlišnom právnom prostredí a za radikálne odlišných okolností. S poukazom na zmeny, ktoré nastali v oblasti odmeňovania advokátov je dokonca možné konštatovať, že použitie predmetného odkazu na odôvodnenie použitia tarify by v rozpore s princípom del'by moci nevychádzalo ani tak z vôle zákonodarcu, ako skôr z vôle sudcu aplikujúceho právo. Zavedením pojmu sadzobník totiž zákonodarca sledoval úplne odlišné právne dôsledky, ako tie, ktoré z jej aplikácie vyplývajú v dnešných zmenených podmienkach.

Stanovuje povinnosť aplikácie tarifnej odmeny Vyhláška o odmenách advokátov?

V praxi je možné sa stretnúť aj s prípadmi, kedy súdy odôvodňujú uplatnenie ustanovení o tarifnej odmene odkazom na § 18 ods. 1 Vyhlášky, podľa ktorého „Advokát upozorní klienta pri rokovaní o zmluvnej odmene na to, že pri určení trov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, sa odmena advokáta určí podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene.“. Takýto výklad uvedeného ustanovenia je však podľa nášho názoru neprípustný, a to z dvoch dôvodov.

V prvom rade, ustanovenie zjavne upravuje výhradne vzťah medzi advokátom a klientom a nie je možné z neho dovodiť žiadnu normu adresovanú alebo zaväzujúcu súdy.

V druhom rade, ak by aj Vyhláška priamo stanovovala povinnosť pre všetky súdy postupovať podľa ustanovení o tarifnej odmene, takýto príkaz by bol právne neúčinný. Tento záver vyplýva z čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky (ústava), podľa ktorého ministerstvá môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy iba ak sú na to splnomocnené zákonom. OSP ani nijaký iný právny predpis neobsahuje zákonné splnomocnenie, ktoré by oprávňovalo ministerstvo spravodlivosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti náhrady trov právneho zastúpenia.

Ministerstvo vydalo Vyhlášku na základe zákonného splnomocnenia v § 83 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, toto splnomocnenie sa však týka iba určenia výšky odmeny advokátov, nie náhrady trov konania.¹⁹ Z toho dôvodu ministerstvo v súčasnosti nemôže Vyhláškou upravovať otázky týkajúce sa priznávania náhrady trov konania súdmi.²⁰ Úpravou týchto otázok vo

Vyhláške by dochádzalo k neprípustnému zásahu moci výkonnej do moci zákonodarnej, keďže ministerstvo ako orgán moci výkonnej by si jednostranne prisvojovalo normotvornú právomoc vo veciach náhrady trov konania bez výslovného zákonného splnomocnenia.²¹ Z uvedeného je možné dovodiť, že pokiaľ by sudy nemohli aplikovať tarifu na základe priameho zákonného príkazu vo Vyhláške, o to menej ho môžu odôvodňovať extenzívnym výkladom § 18 Vyhlášky, ktorý ani priamy príkaz neobsahuje (*argumentum a maiori ad minus*).

V tejto súvislosti treba uviesť, že podzákonná právna úprava v Slovenskej republike tradične upravovala otázku trov konania bez náležitého zákonného splnomocnenia už počnúc vyhláškou č. 50/1965 Zb.²² Rovnako aj všetky ponovembrové vyhlášky trpeli touto vadou. Napríklad vyhláška č. 240/1990 Zb. v § 22 ustanovovala, že „*pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene (§ 12 a nasl.); ustanovenie § 17 ods. 1 prvá veta sa nepoužije. Na to je advokát povinný upozorniť klienta, ak jedná s ním o zmluvnej odmene*“. Citovaná úprava bola v takmer nezmenenej podobe prenesená aj do § 22 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., opäť bez potrebného zákonného splnomocnenia. Súčasná Vyhláška citované ustanovenie mechanicky neprebrala, ale ho zredukovala do dnešnej podoby § 18 ods. 1.

Ďalším príkladom takejto problematickej úpravy náhrady trov bol napríklad § 18 ods. 3 súčasnej Vyhlášky v znení účinnom do 1. 7. 2005.²³ Napokon posledným stále platným ustanovením, ktoré trpí uvedenou vadou je § 19 ods. 3 Vyhlášky, podľa ktorého: „*Na dohodu podľa odseku 1 sa neprihliada pri určovaní trov konania, ktorých náhrada sa priznáva inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe. Advokát na túto skutočnosť klienta upozorní.*“

Z vyššie uvedeného vyplýva, že súčasná prax určovania náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify nemá dostatočný základ v platnom práve a vyplýva skôr z tradície ako zo zákona. V dôsledku priznávania náhrady trov výhradne vo výške tarifnej odmeny sú klientom reálne zaplatené a účelne vynaložené náklady na právne služby advokáta stále častejšie vo výraznom nepomere oproti priznaným trovám právneho zastúpenia. To môže viesť k negatívnym javom, ktorým sa venujeme v nasledujúcich častiach článku.

K niektorým dôsledkom priznávania náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify

Vyššie zmienený nesúlad medzi reálne platenými trovami konania a priznávanou náhradou trov konania budeme v nasledovných častiach článku analyzovať osobitne pre prípady, kedy:

Súdom priznaná náhrada trov podľa tarify je **vyššia ako reálne platená** zmluvná odmena za zastupovanie;

Súdom priznaná náhrada trov podľa tarify je **nižšia ako reálne platená** zmluvná odmena za zastupovanie.

Z dôvodu zjednodušenia budeme v oboch prípadoch vychádzať z predpokladu, že klientom reálne zaplatená zmluvná odmena za právne zastupovanie bola potrebná, primeraná a účelná.

Priznané trovy vyššie ako reálne vynaložené

V praxi môžu nastať situácie, kedy súdom priznaná náhrada trov právneho zastúpenia prevyšuje účastníkom skutočne vynaložené náklady na právne služby. Pôjde najmä o prípady s vysokou hodnotou sporu, kedy trh právnych služieb je schopný vygenerovať dohodu o cene za právne služby v nižšej sume, než aká by vyplynula z výpočtu tarifnej odmeny podľa Vyhlášky.

V porovnaní so stavom, kedy by sa náhrada trov priznávala vo výške skutočne vynaložených nákladov to znamená na jednej strane sankcionovanie neúspešnej strany sporu (neúspešná strana musí doplatiť rozdiel medzi tarifnou a reálnou odmenou advokáta) a na druhej strane priznanie určitého bonusu nad rámec skutočne vynaložených nákladov strane úspešnej. Je na mieste otázka, či priznávanie náhrady trov podľa tarify v takýchto prípadoch je v súlade so zákonom.

Priznávanie náhrady trov nad rámec reálne vynaložených nákladov sa javí byť v rozpore s § 142 ods. 1 OSP, podľa ktorého „*účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech*

19 Porovnaj s nariadením ministra spravodlivosti č. 115/1951 Zb., ktoré bolo vydávané na základe zákonného splnomocnenia v § 6 ods. 2 zákona č. 114/1951 Sb. o advokácii ako aj na základe zákonného splnomocnenia v § 677 zákona č. 142/1950 Sb. o konaní vo veciach občianskoprávných (občiansky súdny poriadok); s vládnym nariadením č. 95/1923 Sb., ktoré bolo vydané na základe zákona č. 78/1921 Sb. ktorý splno-močňoval vládu vydať nariadenie vo veci odmienu aj vo veci náhrady trov konania.

20 Porovnaj napr. uznesenie pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 6/98 24. júna 1998, podľa ktorého:

„*Uplatňovanie právomoci ministerstiev a iných orgánov štátnej správy je v právnom štáte limitované predovšetkým čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Z tohto ustanovenia vyplýva pre sféru normotvornej právomoci orgánov štátnej správy jednoznačný právny záver, aby v prípadoch, kedy túto činnosť vykonávajú prostredníctvom vlastnej normotvorby, právne vzťahy, ktorých obsahom sú povinnosti občanov, upravili iba na základe zákona a v jeho medziach (čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky). Tieto ústavné podmienky sú dôsledkom viazanosti orgánov štátnej správy zákonom. To súčasne vylučuje možnosť, aby orgány štátnej správy v rozsahu svojej normotvornej právomoci menili obsah právnych vzťahov, upravovali práva a im zodpovedajúce povinnosti, ktoré „splnomocňujúce“ ustanovenie zákona neustanovuje.“*

21 „*Ministerstvá a iné orgány štátnej správy nesmú získať alebo vykonávať právomoc, ktorá z hľadiska del'by verej-*

nej moci v štáte neprislúcha výkonnej moci.“

J. Drgonec: Ústava Slovenskej republiky, Komentár, Tretie vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, s. 1204

- 22 Vyhláška marginálne upravovala niektoré otázky súvisiace s náhradou trov právneho zastúpenia v § 2 ods. 2. (porovnaj s čl. 72 Ústavy ČSSR 100/1960 Zb.)
- 23 § 18 ods. 3 Vyhlášky v znení účinnom do 1. 7. 2005: „Ak predmetom konania je zaplatenie peňažnej sumy (§ 10), výška náhrady trov konania sa stanoví z hodnoty priznanej rozhodnutím súdu vo veci samej.“ (Ustanovenie bolo vypustené vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 279/2005 Z. z.)
- 24 Porovnaj analogicky rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky (ÚS ČR) PL. ÚS 25/12 zo dňa 17. 4. 2013 o zrušení tzv. prísudkovej vyhlášky (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Českej republiky č. 484/2000 Sb.), v ktorom ÚS ČR konštatoval, že prísudková vyhláška je v rozpore s čl. 4 ods. 1 Listiny a s § 142 ods. 1 OSŘ, ktorý stanovuje ako kritérium priznania náhrady trov účelnosť vynaloženia príslušných nákladov (prísudková vyhláška stanovovala paušálne sadzby nie za jednotlivé úkony, ale za jednotlivé stupne súdneho konania, a to bez ohľadu na počet úkonov právnej služby vykonaných v jednotlivých stupňoch).
- 25 Úst. zák. č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon (Listina) (k rozporu s čl. 4 ods. 1 Listiny porovnaj analogicky rozhodnutie ÚS ČR PL. ÚS 25/12 cit. v predchádzajúcej poznámke)

nemal“. Podľa citovaného ustanovenia súdy môžu priznávať iba náhradu trov, ktoré boli **potrebné** a **účelné** na uplatňovanie alebo bránenie práva, pričom obe podmienky musia byť splnené kumulatívne. V rozsahu trov, ktoré reálne vynaložené neboli a ani neexistuje záväzok ich vynaložiť v budúcnosti, však bezpochyby nie je možné hovoriť o trovách potrebných ani účelných (účastník bol predsa v konaní úspešný bez toho, aby tieto trovy musel vynaložiť).²⁴

Pri absencii právneho podkladu na vyčísľovanie náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify je tiež možné dovodiť, že pokiaľ by súd priznal náhradu podľa tarify napriek existencii dôkazov o tom, že takto vypočítaná náhrada trov je v skutočnosti vyššia ako reálne vynaložené náklady, v časti prevyšujúcej reálne vynaložené náklady by išlo o rozhodnutie nezákonné, resp. arbitrárne. Priznaním náhrady trov v prevyšujúcej časti by súd porušil čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány (vrátane súdov) môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon; čl. 13 ods. 1 ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať iba zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach, medzinárodnou zmluvou alebo nariadením vlády; a čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd,²⁵ podľa ktorého povinnosti možno ukladať iba na základe zákona a v jeho medziach a len pri zachovaní základných práv a slobôd. Napokon, rozhodnutie by v tejto časti mohlo viesť k porušeniu základného práva účastníka zaviazaného na náhradu trov vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Naopak v časti, v ktorej by sa priznaná náhrada kryla s reálne vynaloženými nákladmi, by išlo o rozhodnutie zákonné, nakoľko v tejto časti by súd postupoval v intenciách § 142 ods. 1 OSP, t. j. priznal by trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Ďalšia námietka proti takémuto postupu súdu vychádza z účelu zákonnej úpravy náhrady trov konania. Už samotné slovo „náhrada“ použité v spojení „náhrada trov konania“, ktoré zákonodarca zvolil,²⁶ totiž evokuje, že účelom inštitútu náhrady trov konania má byť predovšetkým kompenzácia trov, ktoré úspešnému účastníkovi konania skutočne vznikli a nie priznávanie bonusu nad rámec reálne vzniknutých nákladov účastníka konania.

Kompenzačný účel inštitútu náhrady trov konania je možné dovodiť aj z existujúcej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (**ústavný súd**). Podľa ústavného súdu „*zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon (v tomto prípade sa súdny exekútor považuje za účastníka konania pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho nároku na náhradu trov konania) náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.*“ (Nález US SR II. ÚS 31/04-30 zo 17. decembra 2004; zdôraznenie pridané autorom).

Ústavný súd tiež viackrát zdôraznil, že pri priznávaní trov právneho zastúpenia je potrebné najmä „*dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu neutrpel oproti inému účastníkovi, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní, materiálnu ujmu v dôsledku platenia trov konania.*“ (nález ústavného súdu IV. ÚS 45/06-32 z 20. 4. 2006; takmer identický právny záver vid' tiež v nálezoch ústavného súdu II. ÚS 56/05 z 22. júna 2005, III. ÚS 166/09-32 z 2. 9. 2009 a III. ÚS 144/10-26 z 25. 5. 2010).

Z judikatúry ústavného súdu teda vyplýva, že účelom inštitútu náhrady trov konania (vrátane náhrady trov právneho zastúpenia) je predovšetkým náhrada (kompenzácia) nákladov, ktoré vznikli účastníkovi v dôsledku úspešného uplatnenia si práva alebo procesnej obrany na súde. Náhradou trov konania sa podľa ústavného súdu účastníkovi konania poskytuje náhrada iba tých trov, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť. Sankcionovanie neúspešnej strany, resp. priznávanie bonusu nad rámec reálne vynaložených trov právneho zastúpenia úspešnej strane bezpochyby prekračuje takto ústavným súdom vymedzený účel náhrady trov konania.

Uvedený názor nebol cudzí ani staršej československej procesualistickej teórii. K podobnému záveru ako ústavný súd dospel napríklad Hora, podľa ktorého trovy „*(...) jsou společenským útvarem kulturním, nesmí být nikdy podnikem výdělečným; ale s druhé strany zase: sloužíc zájmům jednotlivců, nesmí jim být přístupno bez jakýchkoli hmotných obětí.*“²⁷

Napokon, treba povedať, že podobnými princípmi sa riadi náhrada trov právneho zastúpenia aj v iných právnych poriadkoch. Ako príklad je možné uviesť tzv. *princíp odškodnenia (indemnity principle)* platný v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska,²⁸ podľa ktorého trovy právneho zastúpenia sú priznávané ako odškodnenie, a nie ako bonus pre úspešnú stranu sporu,

resp. trest pre stranu neúspešnú. Pokiaľ teda výška vzniknutej ujmy (výška skutočne platených trov právneho zastúpenia) je preukázaná, predstavuje hornú hranicu náhrady trov, ktorú je možné súdom priznať. Tento princíp bol judikátorne prvýkrát ustálený v prípade *Harold v. Smith* v roku 1860²⁹ a jeho odraz je možné nájsť aj v súčasnej britskej zákonnej úprave.³⁰

Z vyššie uvedeného vyplýva, že priznávanie náhrady trov právneho zastúpenia nad rámec skutočne zaplatených trov je z pohľadu právneho stavu *de lege lata* problematické. Uvedomujeme si však, že takéto konštatovanie samo osebe nie je dostatočné a je potrebné sa aspoň v krátkosti zamyslieť aj nad dopadom našich záverov na rozhodovacia činnosť súdov. Koniec koncov, najväčšiu zodpovednosť pri priznávaní trov právneho zastúpenia nesú práve súdy, ktoré sa s vyčísľovaním náhrady trov dennodenne stretávajú.

Je nesporné a správne, že súdy pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia vychádzajú z vyčíslenia predloženého účastníkom konania, ktorému je náhrada trov priznávaná. S ohľadom na súčasnú prax priznávania trov podľa tarify, účastníci svoje trovy spravidla vyčísľujú mechanicky podľa tarify. S poukazom na vyššie uvedené závery sme však toho názoru, že pokiaľ súd zistí, že skutočne vynaložené trovy právneho zastúpenia boli nižšie ako tie prezentované vo vyčíslení, mal by priznať náhradu iba v rozsahu reálne vynaložených nákladov.

Napriek vyššie uvedenému súd podľa nášho názoru nie je povinný z vlastnej iniciatívy zisťovať, či predkladané vyčíslenie korešponduje so skutočnou odmenou advokáta. Je zodpovednosťou protistrany v konaní, aby označila alebo predložila dôkazy svedčiace o tom, že reálne trovy právneho zastúpenia úspešného účastníka boli nižšie ako prezentoval vo vyčíslení trov. Uvedený záver vyplýva najmä z toho, že sporové konanie je ovládané tzv. „*prejednacou zásadou*“ (niekedy označovanou tiež ako „*zásada formálnej pravdy*“), podľa ktorej zodpovednosť za výsledok sporového konania nesú v prvom rade strany sporu.³¹ V druhom rade, súdy podľa nášho názoru môžu pri vyčísľovaní náhrady trov vychádzať zo zákonnej fikcie podľa ktorej, pokiaľ sa advokát s klientom nedohodli inak, advokát má právo na tarifnú odmenu.³² Pri absencii dôkazu opaku tak súdy môžu predpokladať, že strany sa dohodli na tarifnej odmene. Napokon, zaťaženie namietajúcej strany dôkazným bremenom je v tomto prípade odôvodnené aj požiadavkou hospodárnosti a rýchlosti konania.

Priznané trovy nižšie ako reálne vynaložené

Druhým nami nastoleným prípadom, kedy sa výška priznanej náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify dostáva do nesúladu s reálne platenou zmluvnou odmenou je situácia, keď súdom priznávaná náhrada trov právneho zastúpenia je nižšia ako účastníkom skutočne vynaložené náklady právneho zastúpenia. V porovnaní so stavom, kedy by sa náhrada trov priznávala vo výške skutočne vynaložených účelných nákladov to znamená prenesenie ekonomického zaťaženia na úspešnú stranu (úspešná strana musí doplatiť rozdiel medzi tarifnou a reálnou odmenou advokáta).

V praxi sa s podobným scenárom stretávame najmä vtedy, keď sa pri výpočte tarifnej odmeny nevychádza z hodnoty veci, ale z tzv. „*výpočtového základu*“,³³ poprípade v sporoch, pri ktorých sa síce tarifná odmena počíta z hodnoty veci, ale ktoré sú natoľko komplikované, že tarifa nedokáže pokryť výšku zmluvnej odmeny dohodnutú s advokátom (najmä na báze hodinovej sadzby).

Ako príklad je možné uviesť konania o správnych žalobách a konania o ústavných sťažnostiach, pri ktorých odmena za jeden úkon právnej služby v súčasnosti predstavuje iba 1/6 výpočtového základu.³⁴ Pritom ide o konania, pri ktorých nie je možné tvrdiť, že by advokát mal menej práce s vypracovaním podania, či vykonaním iného úkonu právnej služby. Naopak, často ide o spory skutkovo a právne náročnejšie a svojím významom pre účastníkov hodnotnejšie, ako tie, s ktorými je možné sa stretnúť v štandardnom civilnom konaní. Skutočná zmluvne dohodnutá odmena advokáta v týchto prípadoch býva spravidla násobne vyššia ako výška súdom priznávanej tarifnej odmeny. Vzniknutý rozdiel pritom znáša úspešný účastník konania, ktorému sa tak zvyšujú náklady na vedenie sporu.

S poukazom na náš záver o chýbajúcom právnom základe pre priznávanie náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify sa tak otvára priestor na diskusiu, či priznávanie náhrady trov právneho zastúpenia v rozsahu nižšom, ako bolo potrebné a účelné vynaložiť, nevedie k porušeniu základných práv úspešného účastníka v konaní.

Ústavný súd viackrát judikoval, že „*rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno pred-*

26 Vid' nadpis príslušnej časti OSP začínajúcej od § 142.

27 Hora, V.: Československé civilní právo procesní, Díl II. Se stálým zřetelem ke Slovensku a Podkarpatské Rusi. Praha: Typus Smíchov, 1923, s. 71.

28 Honourable Lord Justice Jackson: REVIEW OF CIVIL LITIGATION COSTS: Final report. United Kingdom: The Stationery Office 2010, ISBN 9780117064041, s. 53 a nasl. Dostupné na internete: <http://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/JCO/Documents/Reports/jackson-final-report-140110.pdf>

29 „Costs as between party and party are given by the law as an indemnity to the person entitled to them: they are not imposed as a punishment on the party who pays them, nor given as a bonus to the party who receives them. Therefore, if the extent of the damnification can be found out, the extent to which costs ought to be allowed is also ascertained.“ (Harold v Smith (1860) 5 H & N 381; 157 E.R. 1229) (k tomu bližšie pozri: Honourable Lord Justice Jackson: REVIEW OF CIVIL LITIGATION COSTS: Preliminary Report Volume One ; s. 24.; dostupné na internete: <http://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/JCO/Documents/Guidance/jackson-vol1-low.pdf>)

30 Porovnaj napr. paragraf 60 ods. (3) Zákona o solicitoroch z roku 1974 (Solicitors Act 1974): „A client shall not be entitled to recover from any other person under an order for the payment of any costs to which a contentious business agreement relates more than the amount payable by him to his

- solicitor in respect of those costs under the agreement*". Dostupné na internete: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/47/section/60>
- 31 Števček M. a kol.: Civilné právo procesné, Bratislava: EUROKODEX, s. r. o., 2010, s. 160
- 32 § 24 ods. 3 Zákona o advokácii, § 1 od. 2 Vyhlášky.
- 33 § 1 ods. 3 Vyhlášky: „Výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak (ďalej len „výpočtový základ“).“
- 34 V súčasnosti 134 EUR za jeden úkon právnej služby.
- 35 Nálezy ústavného súdu II. ÚS 56/05 z 22. 6. 2005, IV. ÚS 45/06-32 zo dňa 20. 4. 2006, III. ÚS 166/09-32 z 2. 9. 2009, III. ÚS 144/2010-26 zo dňa 25. 5. 2010.
- 36 Nálezy ústavného súdu III. ÚS 166/09-32 z 2. 9. 2009, III. ÚS 144/2010-26 zo dňa 25. 5. 2010, identický záver vid' tiež v nálezoch II. ÚS 56/05 z 22. 6. 2005 a IV. ÚS 45/06-32 zo dňa 20. 4. 2006
- 37 Nález ústavného súdu I. ÚS 119/2012-24 zo dňa 16. 5. 2012
- 38 Nález ústavného súdu II. ÚS 78/03-29 zo dňa 9. 9. 2004
- 39 Nález ústavného súdu II. ÚS 56/05 zo dňa 22. 6. 2005
- 40 Nález ústavného súdu II. ÚS 31/04-30 zo dňa 17. 12. 2004
- všetkým porušiť právo na súdnu ochranu.“⁴³ V súvislosti s právom na súdnu ochranu ústavný súd ďalej konštatoval, že „aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku (ďalej aj „OSP“) určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy).“⁴⁶ Podľa názoru ústavného súdu „právo na priznanie primeranej a právny predpis stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú je súčasťou práva na spravodlivý proces“⁴⁷ a právo na úhradu účelne vynaložených trov konania je zároveň „súčasťou základného práva na právnu pomoc.“⁴⁸
- S ohľadom na citovanú judikatúru ústavného súdu je možné dospieť k záveru, že situácia, kedy súdy priznávajú nižšiu náhradu trov právneho zastúpenia, ako účastník musel reálne vynaložiť na účelne uplatnenie práva alebo procesnej obrany, môže kolidovať so základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivý proces.
- Porušenie základných práv sa pritom môže týkať dvoch kategórií osôb. V prvom rade ide o účastníkov súdneho konania, ktorým súd nepriznal plnú výšku skutočne vynaložených trov právneho zastúpenia. V druhom rade, porušenie základných práv sa môže týkať aj osôb, ktoré sa zriekli domáhania sa svojich legitímnych práv na súde v dôsledku príliš vysokých nákladov na právne zastúpenie. Takýto právny stav je tiež možné chápať ako obmedzenie práva na súdnu ochranu, pretože, ako správne judikoval ústavný súd, prístup k súdnej a inej právnej ochrane „závisí aj od toho, či účastník konania má alebo nemá vytvorené ekonomické predpoklady na uplatnenie tohto základného práva bez ohľadu na jeho procesné postavenie“.³⁹
- Napokon je potrebné pripomenúť, že podľa ústavného súdu nárok na náhradu trov konania „požíva v celom rozsahu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu.“⁴⁰ a výklad náhrady trov konania „nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu.“⁴¹ Podľa názoru ústavného súdu nárok na priznanie odmeny za právne zastupovanie je „krytý ústavne zaručeným právom legitímneho očakávania uspokojenia daného nároku. Ochrana legitímneho očakávania, ako integrálnych súčastí základného práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a čl. 20 ods. 1 ústavy by mala nájsť reflexiu v jednotlivých normách jednoduchého práva, resp. v ich výklade, ktorý podávajú všeobecné súdy.“⁴² Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nepriznanie trov právneho zastúpenia v dostatočnom rozsahu môže viesť k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy (právo vlastníť majetok) a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na ochranu majetku).⁴³
- Z absencie náležitého zákonného podkladu na priznávanie náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify je možné dovodiť, že v nami skúmanom prípade by súd nepriznal náhradu trov v dostatočnom (zákonnom) rozsahu. Súd by totiž nepriznal náhradu trov konania reálne vynaložených a potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva, tak ako mu to predpisuje § 142 OSP, ale priznal by iba náhradu v nižšej výške, vypočítanej podľa tarify. Následne je možné dovodiť, že rozhodnutím súdu o priznaní trov podľa tarify by došlo k porušeniu základného práva oprávneného účastníka podľa čl. 20 ústavy a jeho práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Problémy načrtnuté v tomto druhom nami skúmanom scenári predstavujú z hľadiska praxe nepochybne vážnejšiu výzvu, ako problémy rozobraté v predchádzajúcom prípade, kde výpočet tarifnej odmeny presahoval skutočne dohodnutú zmluvnú odmenu.
- Rovnako ako v prvom prípade aj tu sme toho názoru, že súd môže pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzať primárne z tarifnej odmeny a nie je povinný iniciatívne skúmať, či skutočne platená odmena prevyšovala tarifnú odmenu.⁴⁴ Avšak, kým v prvom prípade súd môže korigovať tarifnú odmenu v zásade automaticky (t. j. iba na základe predložených dôkazov svedčiacich o tom, že skutočná zmluvne dohodnutá odmena advokáta bola nižšia ako tarifná odmena), v druhom prípade súd podľa nášho názoru nemôže priznávanú náhradu automaticky zvýšiť na výšku preukázanú úspešným účastníkom, ale musí najskôr preskúmať, či preukázané skutočné trov boli (a) potrebné a účelne na uplatňovanie alebo bránenie práva a (b) primerané.⁴⁵
- Z pohľadu sudcu pritom nemusí ísť o triviálne otázky, najmä ak súčasná právna úprava v OSP pojmy potrebnosť a účelnosť nedefinuje.⁴⁶ Pokiaľ ide o kritérium primeranosti, OSP ho spomína iba v súvislosti s drobnými spormi a posudzuje ho vo väzbe na výšku pohľadávky, ktorá je predmetom sporu.⁴⁷ Podľa nášho názoru však nie je dôvod nezohľadniť primeranosť požadovaných trov aj v prípadoch, ktoré nie sú bagatelné.⁴⁸ Vzhľadom na súčasnú strohú zákonnú úpravu pri rozhodovaní o tom, či uplatnené trov boli potrebné, účelné a primerané bude hrať rozhodujúcu

úlohu úvaha súdu. Diskrečné oprávnenie bude však potrebné uplatňovať v rozumných hraniciach vytyčených najmä právom účastníkov na riadne a konzistentné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Je možné namietat, že nami navrhované riešenie by viedlo k neprimeranému zaťažovaniu súdov na úkor rýchlosti a hospodárnosti konania, čo by v konečnom dôsledku bolo iba na škodu účastníkov konania. Tento argument určite má svoje opodstatnenie. Rýchlosť a hospodárnosť konania však podľa nášho názoru predstavuje iba jedno zo závaží na pomyslenej miske váh racionálneho zákonodarca, resp. v našom prípade, racionálneho sudcu aplikujúceho právo. Rýchlosť a hospodárnosť konania by nemala prevažovať na úkor spravodlivého usporiadania vecí, ktoré by, koniec koncov, malo byť cieľom celého civilného procesu.

Tiež je potrebné uviesť, že historicky slovenské sudy podobnú diskrečnú právomoc tradične uplatňovali, a to napríklad v prípadoch predpokladaných v § 17 vyhlášky č. 95/1923 Sb., podľa ktorého sudy museli priznať vyššiu ako sadzobníkovú odmenu v prípadoch vyžadujúcich „*nadprůměrné námahy nebo ztráty času studiem sporných otázek*“ alebo podľa § 9 ods. 1 nariadenia ministra spravodlivosti č. 115/1951 Zb., podľa ktorého mohla poradňa žiadať vyššiu než sadzobníkovú odmenu, ak išlo o „*vec složitú alebo obtáznú, najmä o vec vyžadující štúdium mezinárodního práva, obtázných technických otázok alebo štúdium cudzojazyčných písomností*“.⁴⁹ V týchto prípadoch sudy bezpochyby tiež museli posudzovať, či požadovaná výška trov právneho zastúpenia je primeraná a účelná a požadovanú náhradu prípadne v potrebnom rozsahu moderovať. Pri spätnom ohliadnutí sa preto javí ako neprirodzené nie ani tak nami navrhované riešenie, ako skôr súčasný stav, kedy sudy mechanicky vyčíslujú náhradu trov konania podľa tarify bez ohľadu na náročnosť sporu.

Napokon, sudy sa s podobnými otázkami musia zaoberať aj v iných jurisdikciách. Je možné spomenúť napríklad civilné sporové konania v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, kde sudy často vôbec nepostupujú podľa tarify, ale pri posudzovaní účastníkom vyčíslených trov právneho zastúpenia uplatňujú iba všeobecné zákonné kritériá a zásady ako rozumnosť (*reasonableness*) a primeranosť (*proportionality*).⁵⁰

Záver

Argumenty predostreté v článku vedú k záveru, že súčasná ustálená súdna prax priznávania náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify nemá dostatočný zákonný podklad a vychádza skôr z tradície ako z platnej právnej úpravy.

Analýza prípadov, kedy priznaná náhrada podľa tarify na jednej strane prevyšuje a na strane druhej, naopak, nedosahuje výšku reálne vynaložených účelných trov právneho zastúpenia ukazuje, že mechanická aplikácia tarify súdmi môže v konkrétnych prípadoch viesť k porušeniu základných práv a slobôd účastníkov sporového súdneho konania. Aj z týchto dôvodov je podľa nášho názoru na mieste začať širšiu odbornú diskusiu, ktorej predmetom by bolo preskúmať či vôbec a do akej miery je vhodné v slovenskom právnom poriadku aplikovať systém paušalizácie náhrady trov právneho zastúpenia.

Ak výsledkom odbornej diskusie bude záver, že paušalizácia je v slovenskom právnom poriadku potrebná, zákonodarca by mal pristúpiť k náprave súčasného nevyhovujúceho legislatívneho stavu a jednoznačne zakotviť paušalizáciu náhrady trov právneho zastúpenia v zákonnej úprave. Zároveň by však mal poskytnúť legislatívne garancie pre náležité uplatňovanie zákonných korektívov, ktoré by v odôvodnených prípadoch umožňovali vybočiť zo systému paušalizácie (napr. priznaním vyššej ako tarifnej odmeny pri nadštandardne náročných sporoch).

Problematika trov právneho zastúpenia sa s prihliadnutím na plánovanú rekodifikáciu civilného práva procesného javí ako nanajvyš aktuálna. V tomto smere treba uviesť, že návrh Civilného sporového poriadku, ktorý je od 15. 8. 2014 v medzirezortnom pripomienkovom konaní⁵¹ vypúšťa (podľa nášho názoru obsoletný) odkaz na sadzobníky (§ 151 ods. 5 prvá veta OSP), čo naznačuje, že vláda má v úmysle zmeniť súčasnú prax mechanického priznávania trov podľa tarify. Z dôvodov načrtnutých vyššie tento fakt vnímame ako vykročenie správnym smerom. Sprievodný materiál k návrhu sa však tejto téme bližšie nevenuje, čo považujeme za chybu. ■

41 Nález ústavného súdu II. ÚS 31/04-30 zo dňa 17. 12. 2004

42 Nález ústavného súdu I. ÚS 119/2012-24 zo dňa 6. 5. 2012

43 Nálezy ústavného súdu I. ÚS 119/2012-24 zo dňa 6. 5. 2012 a II. ÚS 31/04-30 zo dňa 17. 12. 2004

44 K tomu pozri dôvody uvedené v časti Priznané trovy vyššie ako skutočne vynaložené vyššie.

45 Povinnosť ustáliť otázky potrebnosti, účelnosti a primeranosti vyplýva z § 142 OSP a § 150 ods. 1 a 2 OSP.

46 Porovnaj napríklad s britským Civil Procedure Rules 1998 (obdoba slovenského OSP), ktorý v paragrafe 44.3 ods. (5) stanovuje čo sa myslí primeranosťou (*proportionality*) vynaložených trov a v paragrafe 44.4 vymenúva okolnosti, ktoré súd musí brať do úvahy pri posudzovaní, či trovy boli vynaložené rozumne (*reasonably*).

47 § 150 ods. 2 OSP: „*Ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.*“

48 Neprimeranosť požadovaných trov je možné vnímať ako prípad hodný osobitného zreteľa oprávňujúci súd sčasti alebo celkom nepriznať náhradu trov podľa § 150 ods. 1 OSP.

49 Podobnú úpravu nachádzame aj v neskorších vyhláškach, vid' § 10 vyhlášky č. 50/1965 Zb., § 17 ods. (3) vyhlášky 240/1990 Zb., § 17 ods. (3) vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a § 13 ods. (1) Vyhlášky v znení účinnom do 31. 5. 2009.

50 To sa týka najmä tzv. „multi-track“ sporov, pri ktorých hodnota sporu presahuje 15 000 £

(viď paragraf 26. 6 v spojení s časťou 43 až 48 Civil Procedure Rules 1998).

Lord Jackson, ktorý bol poverený vykonaním prieskumu pre účely poslednej veľkej reformy trov súdneho konania vo Veľkej Británii prijatej v roku 2013 paušalizáciu trov pri *multi-track* sporoch neodporučil. K tomu pozri: Honourable Lord Justice Jackson: REVIEW OF CIVIL LITIGATION COSTS: Final report. United Kingdom: The Stationery Office 2010, ISBN 9780117064041, s. 173.

Dostupné na internete: <http://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/JCO/Documents/Reports/jackson-final-report-140110.pdf>

51 Návrh zákona – Civilný sporový poriadok.

Dostupné na internete: <https://lt.justice.gov.sk/-Material/MaterialHome.aspx?inst-EID=1&mat-EID=7581&langEID=1>

RESUMÉ

Je mechanická aplikácia tarifnej odmeny pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia v súlade so zákonom?

Článok sa zaoberá súčasnou súdnou praxou priznávania náhrady trov právneho zastúpenia podľa tarify zakotvenej vo vyhláške Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Autori článku poukazujú na skutočnosť, že použitie tarify pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia v sporovom súdnom konaní nemá dostatočnú oporu v právnom poriadku. Na tomto podklade autori ďalej analyzujú vybrané problémy aplikačnej praxe a navrhujú príslušné riešenia. Podľa záverov článku by sa slovenské sudy pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia nemali striktnie držať tarify, ale naopak, mali by svoje rozhodnutia prispôbovať podľa toho, akú odmenu úspešný účastník súdneho konania skutočne zaplatil alebo bude musieť zaplatiť za právne služby svojmu advokátovi.

SUMMARY

Is the Mechanical Application of Tariff Rates to the Award of Attorneys' Fees in Compliance with Law?

The article deals with the current decision-making practice of courts when awarding attorneys' fees on the basis of tariff rates governed in the Regulation of the Ministry of Justice of the Slovak Republic No. 655/2004 Coll. on the Attorneys' Fees and Reimbursements for the Provision of Legal Services as amended. The authors point to the fact that the application of tariff rates to the award of attorneys' fees in court disputes is not sufficiently supported by applicable legal rules. The authors thus furthermore analyse selected problems of the application practice, and they propose appropriate solutions. Based on conclusions reached, when awarding the attorneys' fees, Slovak courts should not strictly rely on tariff rates, but on the contrary, they should rather take into account the amount of the fee the prevailing party really paid or will have to pay to his/her attorney for legal services provided in the respective matter.

ZUSAMMENFASSUNG

Ist eine mechanische Anwendung der tarifmäßigen Vergütung bei der Zuerkennung von Anwaltskosten gesetzgerecht?

Der Artikel befasst sich mit der derzeitigen gerichtlichen Praxis bei der Zuerkennung von Anwaltskosten gemäß dem in der Verordnung Nr. 655/2004 der Gesetzsammlung des Justizministeriums der Slowakischen Republik verankerten Tarif über die Vergütung der Rechtsanwälte für die Erbringung von Rechtsdienstleistungen, in der Fassung der späteren Vorschriften. Die Autoren des Artikels verweisen darauf, dass die Anwendung des Tarifs bei der Zuerkennung von Rechtsbeistandskosten in einem gerichtlichen Streitverfahren keine ausreichende Unterstützung in der Rechtsordnung findet. Auf dieser Grundlage analysieren die Autoren weiter ausgewählte Probleme in der Praxis bei der Tarifanwendung und schlagen betreffende Lösungen vor. Den Schlussfolgerungen im Artikel nach sollten sich die slowakischen Gerichte bei der Zuerkennung von Rechtsbeistandskosten nicht strikt an den Tarif halten, sie sollten im Gegenteil ihre Entscheidungen über die Vergütung je nach dem anpassen, welche Vergütung von der erfolgreichen Partei im Gerichtsprozess tatsächlich bezahlt wurde oder die von dieser ihrem Rechtsanwalt für seine Rechtsdienstleistungen zahlen wird.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho správneho súdu ČR

K oslobodeniu právnickej osoby od súdnych poplatkov

Súd prizná oslobodenie od súdnych poplatkov právnickej osobe, ktorá je skutočne a objektívne nemajetná, ak vedenie súdnych sporov nie je obvyklou súčasťou naplňovania predmetu jej činnosti.

Súd neprizná oslobodenie od súdnych poplatkov právnickej osobe, ktorá je skutočne a objektívne nemajetná, spravidla vtedy, ak právna vec, v ktorej sa domáha súdnej ochrany, nesúvisí s jej existenciou, vnútornými pomermi či majetkom, ani s predmetom činnosti uvedeným v stanovách alebo obdobnej listine. Ak sa súdny spor týka ochrany práva, ktorého výkonom právnická osoba vykročila z predmetu svojej činnosti, je spravodlivé trvať na tom, aby si zabezpečila dostatok prostriedkov k náhrade trov konania.

*Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky
sp. zn. 1 As 187/2012 zo dňa 4. apríla 2013¹*

Dotknuté ustanovenia:

– § 138 O. s. p.

Podanou kasačnou sťažnosťou² sa žalobca – občianske združenie – ako sťažovateľ domáhal zrušenia rozsudku Mestského súdu v Prahe, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní, v ktorom sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vo veci týkajúcej sa jeho práva na slobodný prístup k informáciám.³ V žiadosti o oslobodenie súdnych poplatkov sťažovateľ uviedol, že nevlastní žiaden hmotný ani nehmotný majetok, okrem peňažných prostriedkov vo výške 115 Kč.

Mestský súd v Prahe žiadosť žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že údaje uvedené vo výkaze ziskov a strát a rozvahe predloženej žalobcom za predchádzajúce účtovné obdobie nie sú vierohodné, pretože v nich nie sú uvedené žiadne členské príspevky, hoci zo stanov žalobcu vyplýva, že členovia združenia príspevky platia. Ďalej poukázal na to, že v deň podania žaloby boli žalobcom podané ešte ďalšie tri žaloby, v ktorých bol zastúpený advokátom a v ktorých požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a konštatoval, že spor vyvolaný žalobcom nie je takej povahy, aby mal vzťah k podstatným okolnostiam žalobcovej životnej sféry.

Proti tomuto rozhodnutiu Mestského súdu v Prahe podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal, že mestský súd sa vôbec nezaoberal tým, že žalobca ako občianske združenie má iba troch členov, ktorí rovnako ako združenie nemajú žiaden alebo len zanedbateľný majetok a ktorým by oslobodenie od súdnych poplatkov bolo s najväčšou pravdepodobnosťou priznané, ak by oň žiadali samostatne ako fyzické osoby. Žalobca vyslovil názor, že ak jeho členovia chcú realizovať kolektívny záujem, nemajú inú cestu, ako sa domôcť súdnej ochrany. Z uvedených dôvodov žiadal napadnuté rozhodnutie Mestského súdu v Prahe zrušiť.

Najvyšší správny súd preskúmal napadnuté rozhodnutie mestského súdu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

Najvyšší správny súd sa nestotožnil s úvahou mestského súdu o nevierohodnosti predloženej účtovnej uzávierky, ani s názorom, že členovia združenia mali povinnosť platiť žalobcovi členské príspevky a konštatoval, že pre takýto záver niet vo vykonanom dokazovaní, ani v stanovách

1 Rozsudok bol publikovaný v zbierke rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Českej republiky pod č. 9/2013.

2 Kasačná sťažnosť je podľa zákona č. 150/2002 Sb., súdny poriadok správny, opravným prostriedkom proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu v správnom súdnictve, ktorou sa účastník konania, z ktorého toto rozhodnutie vzišlo alebo osoba zúčastnená v konaní (sťažovateľ) domáha zrušenia súdneho rozhodnutia.

3 Napadnutým rozhodnutím správneho orgánu bolo zamietnuté odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu správneho orgánu vo veci žiadosti žalobcu o poskytnutie informácie o výške riadnych a mimoriadnych odmien vyplácaných žalovaným jednému zamestnancovi v čase, kedy pôsobil na žalovanom správnom orgáne.

žalobcu opory. Vierohodnosť účtovnej uzávierky nebola podľa Najvyššieho správneho súdu spochybnená ani skutočnosťou, že žalobca bol v konaní zastúpený advokátom. Ak z predložených dokladov vyplynulo, že žalobca nemal žiadne príjmy, pohľadávky, záväzky, ani majetok, podľa súdu bolo nevyhnutné z týchto údajov vychádzať.

Vzhľadom na uvedené mal Najvyšší správny súd za objektívne preukázané, že žalobca nemal dostatok finančných prostriedkov na úhradu súdneho poplatku za podanie návrhu. Zdôraznil však, že v konaní bolo ďalej potrebné skúmať, či nedostatok finančných prostriedkov nebol výsledkom úmyselnej činnosti žalobcu, ktorej cieľom by bolo preniesť náklady konania v plnej miere na štát. Pri hodnotení tejto otázky súd poukázal na rozhodnutie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu zo dňa 27. 5. 2010, č. k. 1 As 70/2008 uverejnené v Zbierke rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Českej republiky pod č. 2099/2010, v ktorom súd uviedol, že „otázku nemajetnosti je potrebné posudzovať zásadne objektívne, nie skúmať subjektívne príčiny tohto stavu“ a v ktorom zároveň konštatoval, že „treba zvažovať, či nejde iba o predstieranú nemajetnosť a či právnická osoba nedisponuje širším majetkovým zázemím zabezpečovaným majetkom svojich členov“. Podľa Najvyššieho správneho súdu: „Ak právnická osoba dlhodobo zotrúva v nemajetnosti, pritom však vyvíja činnosť, tiaži ju dôkazné bremeno ohľadne skutočnosti, že fakticky nedisponuje prostriedkami formálne vlastnenými niekým iným, najmä fyzickými osobami podieľajúcimi sa na jej činnosti či inými právnickými alebo fyzickými osobami, s ktorými ju spájajú faktické vzťahy.“

V okolnostiach prejednávanej veci Najvyšší správny súd konštatoval, že vzhľadom na nepodstatnú intenzitu činnosti sťažovateľa, zanedbateľný rozsah členskej základne a krátku dobu jeho existencie, v danom prípade nemožno usudzovať, že by v prípade sťažovateľa išlo o predstieranú nemajetnosť a s poukazom na sociálny status jednotlivých členov združenia uviedol, že nemožno predpokladať ani to, že by činnosť združenia bola významne subvencovaná z majetku členov združenia.

Podľa Najvyššieho správneho súdu však v danom prípade existovali iné závažné skutočnosti, ktoré opodstatňovali nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi. Poukázal pritom na to, že „právnická osoba nemôže byť oslobodená od súdnych poplatkov v prípadoch, ak s jej predmetom činnosti úzko súvisí potreba zapájať sa do súdnych konaní a vynakladať súdne poplatky. Ak je „súdna agenda“ bežnou a nedielnou súčasťou činnosti právnickej osoby, musí usporiadať svoje majetkové pomery tak, aby mala k dispozícii nevyhnutné finančné prostriedky.“ Takto však nemožno postupovať, ak účasť na súdnych konaniach nie je bežnou súčasťou naplňovania predmetu činnosti právnickej osoby. „Ak v súvislosti s naplňovaním predmetu činnosti právnickej osoby nastane náhodne situácia, že právnická osoba je nútená obrátiť sa za účelom ochrany svojich práv (vrátane ústavne zaručeného práva na informácie) na súd, nemožno jej klásť na farchu, že svoje hospodárenie neusporiadala tak, aby si zabezpečila dostatok finančných prostriedkov na úhradu súdneho poplatku. V takom prípade nie je namieste odoprieť právnickej osobe oslobodenie od súdnych poplatkov.“ Naproti tomu „pokiaľ sa právnická osoba domáha ochrany pred zásahom správneho orgánu na súde bez toho, aby právna vec súvisela s existenciou právnickej osoby, jej vnútornými pomermi, majetkom ap. alebo s aktivitami v rozsahu predmetu činnosti právnickej osoby vymedzenom stanovami (resp. spoločenskou zmluvou, zakladateľskou listinou ap.), je legitímne trvať na tom, aby si zabezpečila na presadzovanie svojich práv súdnou cestou potrebné finančné prostriedky.“

Vzhľadom na to že v posudzovanom prípade sa preskúmané rozhodnutie správneho orgánu netýkalo problematiky, ktorá by mala akýkoľvek vzťah k predmetu činnosti sťažovateľa (tým bolo podľa stanov usilovanie o prevod československých fortifikačných systémov, ich reštaurácia, údržba a združovanie občanov za účelom rekonštrukcie vojenskej histórie), Najvyšší správny súd dospel k záveru, že je na mieste sťažovateľovi odoprieť oslobodenie od súdnych poplatkov, keďže súdny spor mal svoj základ v konaní sťažovateľa mimo rámec predmetu činnosti, pre ktorú bol sťažovateľ založený. S ohľadom na uvedené Najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátska koncipientka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní 14. novembra 2014 v sídle komory v Bratislave. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hrežďovič.

Členovia P SAK **odsúhlasili** návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice **určili** JUDr. Illeša.

Členovia predsedníctva v rámci správy predsedu **vzali na vedomie** jeho informácie o výkone bežnej agendy v rámci zverenej pôsobnosti, podrobnejšiu správu o otvorení výstavy *Advokácia včera a dnes* v Univerzitnej knižnici v Bratislave, o oslave 20. výročia *Bulletínu slovenskej advokácie*, o aktuálnom legislatívnom procese v súvislosti s novelou zákona o dani z príjmu a povinnosťou advokátov používať virtuálne elektronické pokladnice, o voľbe kandidátov na sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva, o súdnych sporoch z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone advokácie, kde ako vedľajší účastník konania vystupuje Wüstenrot poisťovňa, a. s., a napokon o stretnutí s riaditeľkou Centra právnej pomoci JUDr. Nikitinovou.

Členovia predsedníctva ďalej **vzali na vedomie** doplňujúce informácie Mgr. Hellenbart o medzinárodnej vedeckej konferencii na tému *Spoločnosť proti terorizmu* a JUDr. Veverku o stretnutí s konzulkou právneho a konzulárneho referátu Veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko.

Predsedníctvo **schválilo** dohodu so sociálnou poisťovňou o poskytovaní údajov zo zoznamu Slovenskej advokátskej komory na účely splnenia povinnosti Slovenskej advokátskej komory pri zápisoch do zoznamov vedených komorou.

JUDr. Kalata predložil návrhy odpovedí na dopyty súvisiace s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, o ktorých rokovala pracovná skupina pre trestné právo a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. Predsedníctvo SAK predložené návrhy s úpravami vyplývajúcimi z diskusie **schválilo**.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** závery zo stretnutia predsedov skúšobných senátov a **schválili** Uznesenie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, ktorým sa mení a dopĺňa uznesenie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, ktorým sa schvaľuje Skúšobný poriadok Slovenskej advokátskej komory na advokátsku skúšku (viď Vestník BSA č. 10-11/2014).

V rámci informácií oddelenia vzdelávania predsedníctvo **odsúhlasilo** termín Slovenských dní práva a termíny a miesta konania jesenných seminárov advokátskych koncipientov v roku 2015.

Do pozornosti advokátom a koncipientom

Slovenská advokátska komora sprístupnila pre advokátov a advokátskych koncipientov **možnosť podávať žiadosti elektronickou formou** prostredníctvom webového sídla komory www.sak.sk.

Možnosť podať elektronickú žiadosť sa zobrazí prihlásenému advokátovi, respektíve advokátskemu koncipientovi v časti Žiadosti a hlásenia.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory reflektovalo na možnosť elektronického podávania aj pri žiadostiach, ktorých administrácia je v súčasnosti spojená s úhradou poplatku za administratívnu činnosť komory a rozhodlo, že podanie elektronickej žiadosti bude poplatkovo zvýhodnené v porovnaní so žiadosťou podanou riadnou poštou. Pri žiadostiach, ktoré sú aj v súčasnosti spojené s úhradou nákladov za ich administráciu, bude zohľadnené ich **elektronické podanie** prostredníctvom webového sídla SAK a v týchto prípadoch **bude úhrada nižšia, prípadne niektoré nebudú spoplatnené.**

Upozorňujeme na povinnosť vyplývajúcu z § 28 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát(ka) „**povinný(á) bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsob výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory**“.

Ak v sídle Vašej advokátskej kancelárie (adresa, IČO, DIČ, IČ DPH, telefónne, faxové, mobilné číslo, e-mail) nastali zmeny a dosiaľ ste ich neoznámili kancelárii SAK, žiadame, aby ste tak urobili **najneskôr do 10. januára 2015. Zmenu môžete oznámiť aj vyznačením prostredníctvom internetovej stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.**

Členovia predsedníctva **rozhodovali** o žiadostiach o poskytnutie podpory a účelových pôžičiek zo sociálneho fondu. **Vzali na vedomie** informáciu o výsledkoch hospodárenia komory v III. štvrtroku 2014 a aktualizované zoznamy neplatičov príspevku na činnosť komory a príspevku do sociálneho fondu v roku 2014. **Schválili** výšku príspevku na činnosť Slovenskej advokátskej komory na rok 2015 a rozpočet na rok 2015.

Na rokovaní predsedníctva sa zúčastnili zástupkyne mediálnej agentúry. Informovali o aktivitách v mediálnej oblasti v októbri 2014 a o prípravách osláv 25. výročia nezávislej advokácie v apríli 2015. Predsedníctvo SAK v tejto súvislosti **rozhodlo** vyzvať advokátov prostredníctvom webstránky komory a Newslettera na predkladanie návrhov kandidátov na ocenenie za celoživotný prínos advokácii s odôvodnením s termínom do konca decembra 2014 s tým, že v roku 2015 bude ocenených 5 advokátov. **Odsúhlasilo** aj zmenu v scenári podujatia s tým, že po prvý raz budú na galavečere odovzdávané ceny víťazom publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci, na vypratanie nebytových priestorov v budove SAK a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z predchádzajúcich pracovných ciest a návrhy zahraničných partnerov na spoluprácu pri organizácii vzdelávacích podujatí.

Predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedenných komorou, o vykonanie zmien v zápisoch, o započítanie inej právnej praxe a o návrhoch na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov z príslušných zoznamov a návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. činnosti advokátskeho koncipienta podľa príslušných ustanovení

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je výkon činnosti mediátora, resp. rozhodcu rozhodcovského súdu zlučiteľný s výkonom advokátskeho povolania?

Výkon činnosti mediátora podľa osobitného predpisu, resp. rozhodcu rozhodcovského súdu podľa osobitného predpisu **je zlučiteľný** s výkonom advokátskeho povolania. Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť a nezávislosť tým nie je dotknutá.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2015

Odberateľ: .....

.....
.....

IČO: .....

IČ DPH: .....

Číslo účtu: .....

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky: .....

.....
.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2015 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum: .....

Podpis: .....

Vybavuje: .....

Telefón: .....

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo stracinova@sak.sk (tel. 02 2042 2726)

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Neoprávnené ponúkanie a poskytovanie právnych služieb mimo výkonu advokátskeho povolania

Advokát, ktorý sa ako spoločník a konateľ obchodnej spoločnosti podieľa na činnosti spoločnosti, ktorá prostredníctvom internetu propaguje a poskytuje právne služby, hoci na poskytovanie právnych služieb nemá oprávnenie, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 29a ods. 1 zákona o advokácii a § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK.

Zachovanie vážnosti a dôstojnosti (§ 29a ods. 1 zákona o advokácii) sa vyžaduje od advokáta aj mimo výkonu advokácie, t. j. aj v bežnom občianskom živote, ako aj pri vykonávaní akýchkoľvek iných činností mimo výkonu advokácie, vrátane pôsobenia advokáta ako štatutára obchodnej spoločnosti, ktorá nemá oprávnenie na poskytovanie právnych služieb.

Výzvu SAK na vyjadrenie sa k sťažnosti, adresovanú nesprávne označenej osobe odlišnej od advokáta, ktorý mal byť jej príjemcom, nemožno považovať za právne kvalifikovanú výzvu, spôsobilú vyvolať právne následky podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii, keďže ide o paakt, na ktorý nemá advokát povinnosť reagovať, i keď mu bol doručený.

Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu SAK z 18. novembra 2013, sp. zn. DS IV.-124/2013:1104/2013

Dotknuté ustanovenia:

- § 28 ods. 4, § 29a ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zák.č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení,
- § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK z 19. júna 2010

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 18. novembra 2013, sp. zn. DS IV.-124/2013:1104/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 29a ods. 1 zákona o advokácii¹ a § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK,²

tým, že

sa podieľa na činnosti spoločnosti A. s. r. o., v ktorej je spoločníkom a konateľom a ktorá aj prostredníctvom webovej

stránky spoločnosti propaguje poskytovanie právnych služieb a poskytuje právne služby, hoci na poskytovanie právnych služieb nemá oprávnenie,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **600 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **337,70 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 18. novembra 2013, sp. zn. DS IV.-124/2013:1104/2013 bol disciplinárne obvinený advokát zároveň

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností uložených v § 28 ods. 4 zákona o advokácii,³ ktorého sa mal dopustiť

tým, že

na žiadosť predsedu Revízejnej komisie SAK zo dňa 10. 6. 2013, ktorú prevzal dňa 13. 6. 2013, aby sa vyjadril k sťažnosti, sa k tejto sťažnosti nevyjadril, pretože v zmysle § 25 písm. a) Disciplinárneho poriadku SAK

nebolo dokázané, že sa skutok stal.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutky popísané vo výrokovej časti tohto rozhodnutia z dôvodu porušenia povinností advokáta podľa § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK a § 28 ods. 4 zákona o advokácii.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

Vo vzťahu k prvému skutku, ktorý disciplinárne obvinený poprel s odôvodnením, že spoločnosť A. s. r. o. právne služby neposkytuje, disciplinárny senát najprv zisťoval, či sa skutok stal. Z výsluchu disciplinárne obvineného vyplynulo, že tento je konateľom spoločnosti A. s. r. o. Z obsahu listín, týkajúcich sa internetových stránok spoločnosti senát zistil, že v časti „kontakty“ je okrem iného uvedené meno a priezvisko disciplinárne obvineného a ďalej, že na týchto stránkach spoločnosť okrem iného ponúka vypracovanie finančného a právneho auditu pohľadávky ako aj prípravu zmieniek a súvisiacich dokumentov (blankozmenka, dohoda o vyplňovanom práve).

Vzhľadom na to mal disciplinárny senát za preukázané, že táto spoločnosť prostredníctvom svojich internetových stránok propaguje (ponúka) právne služby a zároveň skonštatoval, že propagáciou (ponukou) prostredníctvom internetovej stránky sa vo všeobecnosti rozumie uvádzanie konkrétnych informácií neurčitému okruhu tretích osôb, ktoré sa majú možnosť prostredníctvom internetu s informáciami o predmetných službách oboznámiť, pričom v danom prípade išlo o propagáciu bežného typu právnych služieb (právny audit pohľadávok), ale aj právnych služieb špecifického charakteru, ktoré neposkytujú bežne ani všetci advokáti (právne poradenstvo v zmenkovej oblasti). Obsah internetovej stránky bolo možné prirovnať k propagácii právnych služieb advokátskej kancelárie. Disciplinárny senát sa nestotožnil s obranou disciplinárne obvineného, že táto spoločnosť len zabezpečuje (sprostredkúva) uvedené služby (resp. je nadstavbou týchto služieb), keďže z obsahu internetových stránok jednoznačne vyplývalo, že ide o propagáciu, pričom senát vychádzal z toho, ako sa obsah javí priemerne starostlivej osobe, prehládajúcej konkrétnu internetovú stránku.

Na základe obsahu internetových stránok spoločnosti mal senát taktiež za preukázané, že spoločnosť A. s. r. o. právne služby aj poskytuje (sama vykonáva), pričom pre posúdenie týchto skutočností nie je podstatné, či spoločnosť niekedy fakturovala odmenu za právne služby, ako to tvrdil vo svojej obrane disciplinárne obvinený. Nebolo možné sa ani stotožniť s obranou disciplinárne obvineného, že nebol preukázaný zákonný atribút poskytovania právnych služieb, a to sústavnosť a odplatnosť v zmysle § 1 ods. 2 zákona o advokácii, pre-

tože tieto znaky sú základným atribútom výkonu advokácie, nie poskytovania právnych služieb, pričom na trhu právnych služieb sa vyskytujú aj subjekty, ktoré síce poskytujú právne služby, avšak mimo výkonu advokácie, či už ide o okruh poskytovania právnych služieb právom aprobovaný (napr. notári, daňoví poradcovia) alebo reprobovaný (obchádzanie zákona). Pre posudzovaný prípad preto bolo podstatné skúmať, či spoločnosť A. s. r. o. poskytuje právne služby (čo je pojem širší) a nie to, či jej činnosť napĺňa znaky výkonu advokácie (čo je pojem užší), čo ani nebolo predmetom disciplinárneho návrhu.

Disciplinárny senát oproti disciplinárnemu návrhu upravil popis prvého skutku o slovné spojenie propagovanie právnych služieb, čo vyplynulo z vykonaného dokazovania, pričom senát mal za to, že postupoval v súlade s § 21 ods. 1 Disciplinárneho poriadku SAK (obdobne § 278 ods. 1 Trestného poriadku), keď vzhľadom na § 57 ods. 7 zákona o advokácii vychádzal z výkladu rovnakých, resp. obdobných inštitútov v disciplinárnom a trestnom konaní, vyplývajúceho z ustálenej judikatúry všeobecných trestných súdov, podľa ktorej totožnosť skutku je zachovaná, ak je zachovaná jeho podstata. Podstata skutku spočíva v konaní disciplinárne obvineného a v následku, ktorý bol týmto konaním spôsobený. Požiadavka totožnosti skutku neznamena, že musí ísť o úplnú zhodnosť návrhu a rozhodnutia, niektoré skutočnosti uvedené v návrhu môžu odpadnúť, iné zase pribudnúť. Vzhľadom na to išlo len o spresnenie protiprávneho konania bez toho, že by sa narušila podstata návrhu. Poskytovanie právnych služieb a propagovanie právnych služieb majú úzku vecnú súvislosť, pričom obsah týchto pojmov je odlišný. Z obdobných dôvodov bez narušenia totožnosti skutku senát vypustil z popisu skutku názov ďalšej internetovej stránky, keďže nebolo preukázané, aby aj prostredníctvom tejto stránky došlo k tomuto konaniu.

Disciplinárny senát sa následne zaoberal, či takto vymedzený a preukázaný skutok má znaky disciplinárneho previnenia a najmä obsahom dôstojnosti advokáta, ktorý nie je v stavovských predpisoch normatívne vymedzený. Požiadavka zachovania dôstojnosti advokátskeho stavu znamená uplatňovanie určitých princípov zo strany advokáta, ktoré sa prejavujú najmä pri jeho správaní sa navonok v dvoch rôznych sférach, a to vo sfére pri výkone advokácie a mimo výkonu advokácie. Senát zdôraznil, že v zmysle zákona č. 335/2012 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon o advokácii s účinnosťou od 1. 1. 2013, požiadavka na zachovanie vážnosti a dôstojnosti sa vyžaduje od advokáta aj mimo výkonu advokácie, t. j. aj v bežnom občianskom živote, ako aj pri vykonávaní akýchkoľvek iných činností mimo výkonu advokácie. Zachovávanie dôstojnosti vyžaduje od advokáta najmä zvýšené nároky na slušnosť pri komunikácii s tretími osobami a inštitúciami, na slušnosť pri prezentácii samého seba, ako aj pri vystupovaní v pozícii štatutára obchodnej spoločnosti, ktorá vykonáva inú činnosť ako je poskytovanie právnych služieb, kde sa tiež vyžadujú zvýšené nároky na jeho činnosť, a to najmä, aby neoprávnené nezasahoval do záujmov, ktoré vyplývajú zo stavovských advokátskych predpisov. Týmto je daný rozdiel – hraničiace

kritérium – na správanie sa štatutára obchodnej spoločnosti, ktorý inak nevykonáva advokáciu v pozícii advokáta (t. j. nie je obmedzený stavovskými predpismi) na rozdiel od štatutára spoločnosti, ktorý zároveň aj vykonáva advokáciu v pozícii advokáta (t. j. je povinný rešpektovať stavovské predpisy, ktoré sa vzťahujú aj na jeho činnosť mimo výkonu advokácie). Vzhľadom na obsah dôstojnosti možno uzavrieť, že táto sa prejavuje najmä navonok, t. j. pri otázke posudzovania, či došlo v prejednávanej príhode k zachovaniu dôstojnosti advokátskeho stavu, je potrebné hodnotiť ako dané konanie advokáta navonok vplývalo na nezávislú priemerne starostlivú tretiu osobu.

Už samotné propagovanie (ponúkanie) právnych služieb neurčitému počtu tretích osôb prostredníctvom internetu spoločnosťou, ktorá nemá licenciu na takéto podnikanie (poskytovanie právnych služieb), považoval senát za uvádzanie klamlivých a skresľujúcich informácií vo vzťahu k nezávislej priemerne starostlivej osobe, ktorá sa s uvedenými informáciami oboznamuje, čo u nej môže vyvolať mylnú predstavu, že spoločnosť je oprávnená poskytovať právne služby, hoci tomu tak nie je. Keďže poskytovať právne služby v rámci územia SR môžu len advokáti s licenciou v zmysle zákona o advokácii, resp. v rozsahu zákonných výnimiek aj iné profesie (napr. notári, daňoví poradcovia), rovnako aj propagovať (ponúkať) svoje právne služby môžu len advokáti v rozsahu povolenom zákonom o advokácii, v opačnom prípade ide o uvádzanie nepravdivých, klamlivých a skresľujúcich informácií. Je nedôstojné pri správaní sa advokáta, aby v pozícii konateľa spoločnosti, zodpovedného za chod spoločnosti, vzbudzoval u tretích osôb klamlivú predstavu o činnosti spoločnosti tým, že uvádza klamlivé informácie o tom, že táto spoločnosť poskytuje právne služby, hoci podľa platných právnych predpisov takéto služby nemôže vykonávať. S ohľadom na argument a *minor ad maius* následne poskytovanie právnych služieb takouto spoločnosťou je ešte závažnejším protiprávnym konaním, ktoré je porušením požiadavky zachovania dôstojnosti.

Disciplinárny senát posúdil toto protiprávne konanie advokáta ako porušenie § 29a zákona o advokácii a § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK účinných v čase spáchania skutku, pričom s ohľadom na to, že skutok vyšiel najavo na základe upozornenia MS SR zo dňa 2. 5. 2013 a mal trvať charakter (aj v čase disciplinárneho pojednávania dňa 18. 11. 2013 dochádzalo k protiprávnemu konaniu), senát mal za to, že k spáchaniu skutku došlo v čase účinnosti zákona o advokácii v znení novely č. 335/2012 Z. z. účinnej od 1. 1. 2013. S ohľadom na to, že v zmysle § 278 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 57 ods. 7 zákona o advokácii, disciplinárny senát nie je viazaný právnou kvalifikáciou skutku v disciplinárnom návrhu, po poučení účastníkov konania senát dospel k odchýlnemu právnenému posúdeniu veci, keď toto konanie advokáta mimo výkonu advokácie subsumoval pod § 29a ods. 1 zákona o advokácii, pričom § 18 ods. 3 zákona o advokácii, ktorý ukladá povinnosť konať dôstojne len v rámci výkonu advokácie, nebolo možné na daný prípad aplikovať.

Čo sa týka druhého skutku disciplinárneho návrhu, senát zisťoval, či sa predmetný skutok stal, pričom za marginálnu

považoval otázku, či výzva na vyjadrenie sa k sťažnosti zo dňa 10. 6. 2013 je vôbec právne kvalifikovanou výzvou, spôsobilou vyvolať právne následky podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii alebo ide o paakt, keďže túto výzvu disciplinárne obvinený síce prevzal, avšak jej adresátom bola osoba označená síce priezviskom disciplinárne obvineného, avšak iným menom. Senát mal za to, že meno a priezvisko ako najimantnejšie znaky každej fyzickej osoby musia byť v oficiálnej korešpondencii uvedené správne, aby nedošlo k zmareniu jej doručenia. V danom prípade síce korešpondencia bola disciplinárne obvinenému doručená, avšak tento mohol mať oprávnené pochybnosti o adresátovi výzvy, pričom za účelom overenia adresáta mohol kontaktovať SAK, avšak na druhej strane zo žiadnych stavovských predpisov mu takáto povinnosť nevyplývala. Vzhľadom na to senát uzavrel, že výzvu zo dňa 10. 6. 2013 nemožno považovať za právne kvalifikovanú v zmysle § 28 ods. 4 zákona o advokácii, ale ide o paakt, z ktorého nemôžu vyplývať žiadne povinnosti pre disciplinárne obvineného, teda skutok popísaný v návrhu sa nestal.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení senát v neprospech disciplinárne obvineného vyhodnotil rozsah a povahu porušenia povinnosti disciplinárne obvineného, ktorá je závažná aj v tom, že k porušeniu došlo prostredníctvom internetu, ktorý ako zdroj informácií používa čím ďalej viac osôb, ako aj obranu disciplinárne obvineného, ktorý nevzal na zreteľ protiprávnosť svojho konania. V prospech disciplinárne obvineného vyhodnotil senát skutočnosť, že disciplinárne obvinený nebol dosiaľ disciplinárne stíhaný, ako aj prísľub disciplinárne obvineného v závere disciplinárneho pojednávania, že sa vzdá funkcie konateľa v tejto spoločnosti. Na záver senát skonštatoval prevahu skutočností v prospech disciplinárne obvineného, a preto o disciplinárnom opatrení rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

- 1 § 29a ods. 1 zákona o advokácii: „Advokát je pri výkone povolania aj mimo neho povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje postavenie advokáta.“
- 2 § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK: „Advokát je oprávnený poskytovať právne služby len v rámci výkonu slobodného a nezávislého povolania. Advokát sa nesmie podieľať na činnosti osôb, ktoré poskytujú právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom, ani takúto činnosť podporovať.“
- 3 § 28 ods. 4 zákona o advokácii: „Advokát je povinný na požiadanie komory bezodkladne vyjadriť sa o obsahu sťažnosti alebo iného obdobného podania v rámci konania, ktoré proti nemu v súlade s týmto zákonom a predpismi komory vedie komora na podnet iného, a poskytnúť jej potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frišťiková
advokátska koncipientka

INZERCIA SA V ELEKTRONICKEJ VERZII NEZOBRAZUJE

Slávnosť pri príležitosti 20. výročia Bulletinu slovenskej advokácie

Pálffyho palác, 6. november 2014

Bulletin slávi v roku 2014 dvadsaťročnicu. Milé jubileum pripomína čitateľom celý rok špeciálne logo na titulnej strane každého čísla. 20 rokov neznamena možno veľa v živote človeka, ale v živote časopisu pri mesačnej periodicite je to pomerne dlhá doba. Slovenská advokátska komora si jubileum pripomenula slávnostným stretnutím v Pálffyho paláci.

V rámci príhovorov sa ako prvý slova ujal predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Hreždovič (foto 1)**. Pripomenul, že k modernej advokácii neoddeliteľne patrí aj stavovský časopis. Bulletin sa čitateľom už 20 rokov pravidelne dostáva na stôl a prináša množstvo odborných právnických informácií aj informácií z interného života komory. V prelomovom roku 1993 Bulletin uzrel svetlo sveta ako nové takpovediac dieťa. V tej dobe sa ozývali hlasy, ktoré mu dostatočne neverili. JUDr. Hreždovič vyjadril potešenie nad tým, že periodikum nielen prežilo novú dobu, ale dnes je z neho dospelý a vyzretý časopis, ktorý komora považuje za zrkadlo svojej práce aj za okno, cez ktoré adresáti pravidelne nahliadajú do vnútorného života slovenskej advokácie. Bulletinu na ďalších kľukatých cestách poprial, aby mu ako odborné-

mu periodiku naďalej patrilo dôstojné miesto medzi odbornými právnickými časopismi na Slovensku, aby sa mu darilo naplňovať stránky kvalitnými príspevkami, jednoducho – aby bol živým organizmom, ktorý má svoj stály režim a dýcha prácou všetkých, ktorí sa na jeho príprave priamo v centre diania podieľajú.

Prítomným sa následne prihovoril predseda redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie **JUDr. Brázdil (foto 2)**, Zosumarizoval genézu svojho pôsobenia na tomto poste nepretržite od roku 1994. Spomenul si na komplikované okolnosti vydávania v období, kedy sa iba kredovalo autorské zázemie a redakčná rada, ako aj na pochybnosti vtedajších zainteresovaných, ako bude vydávanie stavovského časopisu v praxi fungovať. Vyzdvihol pôsobenie členov prvej redakčnej rady, najmä prvých autorov prof. Mazáka a prof. Vojčíka a prvého výkonného redaktora Dr. Krútkeho. JUDr. Brázdil sa s prítomnými podelil o pocity radosti, ktoré prežíval, keď do Bulletinu začali prispievať mladí autori.

Slovenská advokátska komora považuje za najbližšieho stavovského partnera zo zahraničia Českú advokátsku komoru. Práve s ňou dlhodobo udržiava nadštandardné vzťahy nielen na úrovni orgánov komory, ale aj na úrovni redakcií stavovských časopisov. Je preto iba prirodzené, že v rámci príhovorov vystúpil aj predseda redakčnej rady českého Bulletinu advokácie **JUDr. Toman (foto 3)**. Pre zástupcov českej advokácie je výročie slovenského pendanta príležitosťou zaspomínať si na spoluprácu českých a slovenských advokátov v redakčnej rade spoločného Bulletinu advokácie v rokoch 1971 až 1992, na výmenu článkov a diskusiu k nim. Pri reminiscencii na prvé číslo slovenského Bulletinu v roku 1994 citoval vtedajšieho predsedu komory JUDr. Detvaia, ktorý časopisu poprial, aby sa stal „dobrým pomocníkom, prostredníkom aj dôstojným reprezentantom“. JUDr. Toman s pýchou a hrdosťou po 20 rokoch skonštatoval, že tento cieľ sa podarilo dosiahnuť. V závere vystúpenia JUDr. Toman prečítal list adresovaný priamo oslávencovi:

„Milý bratře, když jsem se v roce 1956 narodil, ani mě nenapadlo, že bych mohl mít mladšího sourozence. Pak ale přišel rok 1994 – a už jsi byl mezi námi, právnickými časopisy. Rodiče máme společné – otce svatého Iva Heloryho z Kermatinu, patrona všech advokátů a matku Justicii, bohyni spravedlnosti. Tatka Francouz, mamka Řekyně – a nám ani nepřijde divné,

1

že Tobě radí slovensky a mně česky. Za těch 20 let jsi prošel velký kus cesty. Máš za sebou běžné dětské nemoci, jako jsou změny tiskárny i problémy s grafikou. Dostal jsi několik injekcí, zejména finančních, ustál jsi nespokojenost autorů, kterým jsi zkrátil článek. Vše jsi zdárně překonal a po celých těch 20 let stojíš – stejně jako já – po boku advokátů a advokátních koncipientů, pro které tady jsi a bez nichž bys nemohl existovat. Pro ně vycházíš, jejich jsi rádcem, oni tě čtou, oni do tebe píší. Do dalších let ti přeji hodně erudovaných a vzdělaných autorů, hodně spokojených čtenářů, trvající podporu Slovenské advokátní komory a moudrá rozhodnutí tvé redakční rady. Tvůj český brácha, Bulletin advokacie.“

Z českých hostů vystúpil aj **JUDr. Balík (foto 4)** nadšenec advokátskej histórie a člen redakčnej rady Bulletinu advokacie. Práve vďaka Bulletinu slovenskej advokácie má k partnerskej slovenskej komore veľmi blízko, pretože sa pravidelne dozvedá, čo vlastne komora robí a čo sa deje v slovenskom práve. A najkrajšie je, že aj vďaka tomu v slovenskom časopise rád publikuje a zanecháva tak autorskú stopu na Slovensku.

Po JUDr. Tomanovi sa auditóriu prihovril **prof. Vojčík (foto 5)**, ktorý v redakčnej rade pôsobí nepretržite od roku 1995. Zaspomínal si na dobrú atmosféru na jej zasadnutiach a na to, že nároky na jej prácu neustále stúpali. Ak prof. Vojčíkovi patrí atribút jedného z prvých autorov, je potrebné uviesť si, že nevyhnutným predpokladom pokračovania tradície je vytváranie širšieho kolektívu autorov. Z „rodičov“, ktorí stáli pri zrode Bulletinu, sa už stali takpovediac „starí rodičia“, ale pozitívne treba vnímať generačné omladenie redakčnej rady. Ak Bulletin v minulosti prechádzal istou autorovou krízou, je veľmi dobré, že dnes sa môže spoľahnúť na neustály prísun kvalitných článkov.

Prítomným sa prihovrila aj **prof. Ovečková (foto 6)**, ktorá okrem funkcie členky redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie vykonáva aj funkciu hlavnej redaktorky časopisu Právny obzor. Bulletin sa zo základného informačného periodika stal časopisom uznávaným v radoch slovenskej právnickej verejnosti. Konštatovala, že nejde iba o históriu, ale najmä o súčasnosť, pretože konkrétne Právny obzor ako jedi-

Zľava:

PhDr. Ondrišová –
výkonná redaktorka BSA

JUDr. Blanický – šéfredaktor
českého Bulletinu advokacie

JUDr. Toman – predseda RR
Bulletinu advokacie

JUDr. Rýdlová – výkonná
redaktorka Bulletinu advokacie

JUDr. PhDr. Balík – člen RR
Bulletinu advokacie

PhDr. Cihlářová – výkonná
redaktorka Bulletinu advokacie

JUDr. Hreždovič – predseda SAK

PhDr. Chaloupková – hovorkyňa
Českej advokátskej komory

Mgr. Marečková –
medzinárodný odbor SAK

ný teoretický časopis na Slovensku by nemohol existovať, keby neexistovali také časopisy ako Bulletin slovenskej advokácie; aj on je jedným zo zdrojov podnetov pre teoretickú prácu.

Záverčné slovo patrilo podpredsedovi redakčnej rady **JUDr. Kerecmanovi (foto 7)**. Na úvod vystúpenia citoval vyznanie advokáta o vzťahu k svojmu povolaniu z knihy *Život advokáta* autorov – dvoch talianskych advokátov a bratov Pierluigiho a Ettoreho Érizzo: „*Máme radi povolanie advokáta, pretože je krásne, pretože je vznešené, pretože nám dáva príležitosť potichu konať dobro častejšie, než by človek povedal, pretože umožňuje skutočne pomôcť tomu, kto to potrebuje, pretože vie pochopiť bolesti, ktoré ľudia skrývajú, tešiť sa, viesť, chrániť a vykonať to dielo porozumenia a rady, ktoré je najvyššou možnosťou a najčistejšou radosťou, ktorú nám prináša naše povolanie.*“ Aj Bulletin sa zrodil z rovnakej lásky

jeho zakladateľov k advokátskemu povolaniu. JUDr. Kerecman bol v tom čase koncipientom a bral ho do rúk nielen so zvedavosťou, ale aj s úctou ku kolegom, ktorí sa o skúsenosti delili s kolegami. Aplikujúc slová autorov uvedenej publikácie – aj Bulletin hovorí o každodennom živote, každodennej práci, námahe, každodennej radosi a horkosti advokátov, či sú veľkí alebo malí, neznámi alebo slávni, bohatí alebo chudobní, pretože sú všetci rovnakí, keď si oblečú talár. Dnes Bulletin smeľuje advokátov práve tým, že jeho prostredníctvom si odovzdávajú skúsenosti aj v časoch, keď nad kolegialitou niekedy prevažuje konkurencia. Často poradí, usmerní, alebo aspoň dá inšpiráciu či dôveru.

Býva dobrým zvykom pripomínať si slávnostné momenty upomienkovým predmetom. Vážiac si prácu všetkých, ktorí k vydávaniu Bulletinu prispievajú, najmä prácu redakčnej rady, sa predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory roz-

Tí, ktorí boli pri vzniku Bulletinu slovenskej advokácie. Zľava: Ing. Blecha, PhDr. Tyrolerová, PhDr. Krútka, JUDr. Brázdil, JUDr. PhDr. Balík Stanislav, prof. JUDr. Vojčík, JUDr. Hošovský, Ing. Balík Peter

hodlo odovzdať predsedovi redakčnej rady Dr. Brázdilovi plaketu, ktorý ju prevzal z rúk predsedu komory JUDr. Hreždoviča. (foto 8)

Spoločným leitmotívom všetkých príspevkov boli slová vďaky. Bulletin by dnes nebol, pokiaľ by ho netvorili ľudia, ktorým na ňom záleží. Preto vďaka patrí všetkým predchádzajúcim aj súčasným členom redakčnej rady za ich koncepčný prístup a prínos pri tvorbe každého vydania a za to, že vďaka nim má časopis vysokú odbornú úroveň. Osobitné poďakovanie patrí Ing. Blechovi, ktorý s Bulletinom kráča spoločnou cestou už od roku 1994, je autorom loga Slovenskej advokátskej komory a spracúva vizuál a grafickú úpravu časopisu. Poďakovať treba pracovníkom tlačiarne Print Hall a osobitne pani Paškovej, ktorá sa podieľala na vydaní 18 ročníkov s tým, že aj kolektív tlačiarne sa cíti byť jeho súčasťou. V neposlednom rade patrí vďaka pracovníckam publikačného a mediálneho odboru kancelárie komory, konkrétne jeho riaditeľke a zároveň výkonnej redaktorky PhDr. Ondrišovej za včasné spracovanie všetkých príspevkov a pani Stračinovej za organizáciu zasadnutí redakčnej rady a za celkové technické a administratívne vedenie agendy Bulletinu.

–km–

Foto Marcela Tóthová

VI. ročník memoriálu Milana Hanzela

Dňa 17. 11. 2014 sa uskutočnil v poradí VI. ročník memoriálu Milana Hanzela. Hlavným cieľom podujatia je vzdať spoločne úctu pamiatke kolegovi **JUDr. Milanovi Hanzelovi, CSc.**, ktorý bol výnimočnou právnickou osobnosťou, a to práve formou právnického športovo-spoločenského podujatia.

Memoriál Milana Hanzela je priateľské stretnutie reprezentantov hlavných právnických povolání (advokáti, sudcovia, exekútori, notári, vysokoškolskí učitelia). Ide o medzinárodný futbalový turnaj organizovaný občianskym združením *Učená právnická spoločnosť*, na ktorom sa zúčastnili aj družstvá z Maďarska a Česka. Tento ročník bol náročný pre organizátorov a to z dôvodu účasti až 10 družstiev. Avšak celkový priebeh podujatia sa niesol v priateľskom a veselom duchu a bol ukončený príjemným vyhodnotením športovej časti s krátkymi príhovormi organizátorov a hostiteľov, ako aj pani Idy Hanzelovej.

Na podujatí sa zúčastnila aj Slovenská advokátska komora zastúpená Družstvom advokátov na čele s kapitánom Milošom Glonekom a vedúcim mužstva Pavlo Malichom. Tak ako v predchádzajúcom ročníku, keď družstvo SAK zvíťazilo, ani tento rok sa nedalo zahanbiť a obsadilo cenné druhé miesto, keď vo finále podľahlo Učenej právnickej spoločnos-

ti 3:1. Za celkové vynikajúce výsledky a ukážkovú reprezentáciu Slovenskej advokátskej komory ďakujeme hráčom: Igor Schweighofer, Juraj Kuráň, Ivan Javor, Peter Ďurček, Radovan Klimák, Michal Potoma, Boris Brhovič, Michal Tokár, Juraj Almasi, Jozef Dobrovič, Jozef Novák, Branislav Dufala a v bráne Jozef Malich.

JUDr. Pavol Malich

Ako sme si kedysi boli vzdialení a ako sme si dnes blízki

Rakúska advokátska komora oslávila 40. výročie svojej existencie. Pri tejto príležitosti vydala mimoriadne dvojčíslo stavovského časopisu rakúskych advokátov, v ktorom si zaspomínal na začiatky vzájomnej spolupráce prvý predseda SAK JUDr. Anton Blaha

História je prapodivná sprievodkyňa nášho života, či už myslíme na vlastné osobné životy alebo naše advokátske osudy či na širšie súvislosti nášho povolania. Bez ohľadu na to, či si to uvedomujeme, história stojí pri nás ako pevné, bdelé svetlo majáka. Jednoducho, nemôžeme ju obísť, hoci súčasťou sa nám hlási každý deň s oveľa väčšou naliehavosťou a aktuálnou silou a klienti nám často nedovolia myslieť na minulosť a žiadajú, aby sme ich problémy riešili včas a pozitívne.

V týchto dňoch sa však opätovne vraciame k blížiacemu sa 25. výročiu vzniku a založeniu modernej slovenskej advokácie. Je to príležitosť aspoň krátko poodrhnúť oponu našich spomienok o štvrtstoročie dozadu. Robíme tak aj preto, že je to pre našu profesiu významná udalosť. Pri našom vtedajšom rozhodovaní zohrali významnú úlohu aj rakúski kolegovia, advokáti. Spomínam si, ako mi v jednu nedeľu, v čase siesty zazvonil telefón mojich kolegov Dr. Zola Ludíka a Dr. Ladislava Udvarosa, aby sme sa stretli v Bratislave v hoteli Devín s rakúskymi kolegami. Bolo to niekedy krátko po historickom novembri 1989. Predmetom nášho rozhovoru, alebo skôr diskusie, ak by som mal pravým menom nazvať toto stretnutie, boli otázky fungovania advokácie v Rakúsku, aké majú skúsenosti s poskytovaním právnych služieb, so súdmi, s obhajobou a pod. Jednoducho, preberali sme všetky témy, o ktorých ako sa povie v diplomatickom jazyku, že „zaujímali obe strany“. Z krátkeho pozvania na kávu sa naše stretnutie zmenilo na obsiahlu debatu, z ktorej sme odchádzali nasmerovaní, akú by mala mať svoju podobu po zásadných spoločenských zmenách u nás aj slovenská advokácia.

Naše úvahy o novej podobe zákona o advokácii u nás by som mohol charakterizovať tak, že sme presne vedeli a boli rozhodnutí čo nechceme, ale ešte sme presne nevedeli čo chceme, akú presnú podobu má mať nový zákon o súkromnej advokácii. A v tom sme očakávali, prijímali i triedili podnety z našej demokratickej minulosti i od našich zahraničných kolegov, ktoré možno aj s odstupom času hodnotiť ako neoceniteľné. Mohol by som v tejto súvislosti povedať, že nás nespájala len dlhá spoločná história monarchie a najmä vplyv jej osvietenej panovníčky Márie Terézie, ktorá sa teší stále nevšednej popularite u nás, ale aj potreba rýchlo a dobre pripraviť nový zákon o slovenskej advokácii. V tomto procese hľadania sme sa viackrát stretli aj s vtedajším prezidentom rakúskych advokátov Dr. Schuppichom a ďalšími českými i rakúskymi kolegami a určite pozitívny význam a hodnoty malo aj spoločné pracovné stretnutie s advokátmi Hornorakúskej komory v Bad Deustch Altenburg. Všetky naše poznatky a skúsenosti vyústili na celoslovenskej konferencii ad-

vokátov v dňoch 17. a 18. januára 1990 do jednoznačného záveru zavrieť prípravu nového advokátskeho zákona na Slovensku a predložiť ho na legislatívne konanie za účelom jeho schválenia. Informoval som o tom aj 18. Konferenciu Prezidentov európskych advokátskych komôr 23. februára 1990 vo Viedni. Intenzitou a zapojením čo najširšieho počtu advokátov do týchto prác sme sa zaradili na prvé miesto v rámci bývalého Československa pri príprave novej legislatívy zo všetkých súkromných profesionálnych organizácií.

Vychádzali sme z hodnotenia našich legislatívnych noriem najmä prvej ČSR, aj medzinárodných skúseností, ako aj zásady, že advokácia nemôže byť štátna, alebo pološtátna inštitúcia, čo bola naša základná téza. Považovali sme za dôležité optimalizovanie postavenia advokácie, zrušenie všetkých diskriminačných obmedzení, vylučujúcich účasť advokáta na zastupovaní, alebo v obhajobe vo všetkých agendách. Navrhli sme zavedenie úhrady *ex offico* obhajoby štátom, čo dovtedy nebolo možné. Dnes sú tieto otázky najmä pre mladých kolegov úplnou samozrejmosťou, nikto sa nad nimi ani nezamýšľa, ale v tom čase boli základom legislatívnych priorit nového zákona. V krátkom čase sme pripravili jeho osnovu založenú na princípe slobodného poskytovania právnych služieb, autonómii advokácie a jej aktivitách na demokratických princípoch. V skorom čase sa nám podarilo spoločným úsilím všetkých advokátov prejsť sitom rokovania výborov slovenského parlamentu a nakoniec 27. 4. 1990 uspieť, keď znenie nového zákona o advokácii parlament schválil. Boli to pre nás historické chvíle a doteraz je to aj sviatočný deň, ktorý si v advokácii každý rok pripomínáme. Prijatie nového zákona sa prejavilo aj zvýšenou autoritou advokácie v justícii i verejnom živote. Advokáti pôsobia vo významných legislatívnych orgánoch a v celom verejnom živote. Zodpovedá tomu aj nárast počtu advokátov, keď v čase prijatia zákona bolo na celom Slovensku cca 280 advokátov a v súčasnosti eviduje SAK približne 5 500 advokátov a asi viac ako 2 000 advokátskych koncipientov.

Dnes, s odstupom rokov môžeme povedať, že sme sa rozhodli správne. Pričinili sa o to významnou mierou aj naši rakúski kolegovia, s ktorými nás spája nielen modrá stuha Dunaja alebo dávna spoločná história, ale aj úzka spolupráca, keď sa vytvárali nové kontúry advokácie na Slovensku. A na to sa nezabúda. Tešíme sa tiež zo 40. výročia Vášho sviatku, ku ktorému Vám za všetkých slovenských advokátskych kolegov srdečne blahoželim.

JUDr. Anton Blaha

Prvý predseda Slovenskej advokátskej komory

INZERCIA SA V ELEKTRONICKEJ VERZII NEZOBRAZUJE

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

Pre riadne vedenie účtovnej evidencie je nevyhnutné korektné vyplňanie požadovaných údajov, a to aj **presných identifikačných údajov zamestnávateľa** advokátskeho koncipienta (IČO, DIČ, IČ DPH). V prípade, že advokáti vyplnia potrebné údaje priamo prostredníctvom žiadosti na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory, tieto budú v prihlasovacom formulári doplnené systémom automaticky. Pri ich vyplňaní si dovoľujeme požiadať o náležitú pozornosť z dôvodu ich dôležitosti pre korektné hlásenie príslušným inštitúciám.

Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že **každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu**.

Ako **variabilný symbol** sa požaduje **registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovaní právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby, v týchto prípadoch je variabilným symbolom IČO spoločnosti). **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva** (ak je iné ako registračné číslo advokáta - fyzickej osoby). V prípade pochybností o registračnom čísle je možné overenie na oddelení matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, príp. na e-mailových adresách *matrika@sak.sk* alebo *office@sak.sk*.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke, a. s. **Prosíme o úhradu poplatkov na rok 2015 na uvedené čísla účtov.**

I.

Príspevok na činnosť SAK za rok 2015

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu ..... 279 eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie počas celého roka 2015 ..... 139,50 eur
- splatnosť **do 30. apríla 2015**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2015**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky**:
Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2015.

II.

Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2015

- výška: **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2015**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2015**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky**:
Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2015.

III.

Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2014

- výška: **96 eur** za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2014.
- Ak advokát nezamestnával v roku 2014 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával. Tento príspevok **neplatí** koncipient, ktorému neplynie prax advokátskeho koncipienta: keď je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž a úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient.

- splatnosť: **do 31. januára 2015**
- IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obchod. spoločnosti**, ak zamestnávala koncipienta

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky**: registračné číslo advokáta alebo IČO obchod. spoločnosti.

IV.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu advokátov vedeného komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s Wüstenrot poisťovňou, a. s., Karadžičova 17, 825 22 Bratislava 26. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť **do 31. januára 2015** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory alebo zaslaním vyplneného tlačiva žiadosti o poistenie (príloha listu advokátom). V oboch prípadoch je potrebné **v lehote do 31. januára 2015 uhradiť poistné** zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk).

- výška
    - **advokáti – fyzické osoby**: minimálna poistná suma je 100 000 eur, zodpovedá jej **ročné poistné 40,40 eur**
    - **spoločnosti s ručením obmedzeným**: minimálna poistná suma je 1 500 000 eur na jedného spoločníka, zodpovedá jej **ročné poistné 795 eur na spoločníka**
- V prípade voľby inej poistnej sumy** je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa tabuliek uvedených na webovej stránke komory.

- splatnosť **do 31. januára 2015**
- IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obch. spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť
- špecifický symbol: **2015**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky**: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2015.

Ak nebude uhradené poistné pripísané na účet komory najneskôr do 31. januára 2015, poistenie výkonu povolania

vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2015 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore takisto vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou **najneskôr do 31. januára 2015**.

O poistenie len správcu konkurznej podstaty osobitne je potrebné písomne požiadať kanceláriu komory

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu SR bola v 1. polroku 2014 priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva **839 eur**. V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu uvádzame zlomky výpočtového základu:

- 1/6** výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) ... **139,83 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b) ... **104,87 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a) ... **69,91 eur**
- 1/13** výpočtového základu (§ 11 ods. 1) ... **64,53 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **34,95 eur**
- 1/60** výpočtového základu (§ 17 ods. 1 a 3) ... **13,98 eur**
- 1/100** výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **8,39 eur**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta **v trestnom konaní a konaní o priestupkoch za rok 2010**:

- 1/6** výpočtového základu (§ 12 ods. 3, písm. c) ... **120,23 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3, písm. b) ... **90,17 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3, písm. a) ... **60,11 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **30,05 eur**
- 1/60** výpočtového základu (§ 17 ods. 1) ... **12,02 eur**
- 1/100** výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **7,21 eur**

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Prevzatie zastupovania vo veci, v ktorej klienta zastupuje už iný advokát

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak prijme splnomocnenie na zastupovanie klienta, o ktorom vie, že je zastúpený iným advokátom, bez súhlasu tohto advokáta, prípadne bez overenia skutočnosti, či toto zastupovanie bolo ukončené, a navyše sa nechá splnomocniť osobou bez oprávnenia konať menom právnickej osoby (klienta) a na základe tejto plnej moci vezme späť žalobu.

(Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK zo 7. mája 2010, sp. zn. K 67/2009¹)

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 11 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 19 ods. 1³ Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK zo 7. mája 2010, sp. zn. K 67/2009 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci mu bolo známe, že v konaní vedenom na krajskom súde o zaplatenie 69 149 261,54 Kč s prísl., zastupuje žalobcu – spoločnosť X. advokát JUDr. P. V., bez súhlasu tohto advokáta, prípadne bez overenia skutočnosti, či spoločnosť X. s týmto advokátom riadne ukončila svoj vzťah, v júli 2008 prijal splnomocnenie na zastupovanie tejto spoločnosti v tomto konaní, hoci plnú moc mu neudelila osoba oprávnená konať menom spoločnosti, pričom na základe tejto plnej moci vzal podaním zo dňa 10. 8. 2008, doručeným krajskému súdu dňa 1. 9. 2008, v celom rozsahu žalobu späť a navrhol zastavenie tohto konania,

čím porušil

§ 16 ods. 2⁴ a § 17⁵ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁶ a čl. 11 ods. 2⁷ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. d) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **dočasný zákaz výkonu advokácie na dobu šiestich mesiacov.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárne obvinený podal k disciplinárnej žalobe písomné vyjadrenie zo dňa 24. 7. 2009, v ktorom potvrdil prevzatie zastúpenia spoločnosti X., avšak na základe predložených listín mal za to, že zastúpenie advokátom JUDr. P. V. sa už skončilo. Svoje pochybenie videl v tom, že k jeho splnomocneniu nedošlo na osobnom stretnutí s klientom, ale len sprostredkovaním a korešpondenčne, pričom si mal lepšie overiť oprávnenie splnomocňujúcej osoby konať za spoločnosť. Na disciplinárnom pojednávaní k veci doplnil, že osobne jkonal len s p. B., ktorý mal byť zahraničným advokátom spoločnosti a ktorý mal k dispozícii aj originály súdnych rozhodnutí českých súdov vo veci klienta. Ďalej uviedol, že odporúčal osobám, s ktorými rokoval, kontaktovať JUDr. P. V., avšak bolo mu oznámené, že tento sa má o späť vzatí žaloby dozvedieť až následne a k odvolaniu plnej moci má dôjsť až v rámci podania súdu, ktoré uskutoční disciplinárne obvinený. Disciplinárne obvinený nemal vedomosť o tom, že by jeho konanie preverovala polícia.

Disciplinárny senát vykonal vo veci dokazovanie, najmä listinami v disciplinárnom spise a dospel k nasledovným skutkovým zisteniam:

Spoločnosť X. ako žalobca sa v konaní pred krajským súdom domáhala voči žalovanému vydania zmenkového platobného rozkazu na sumu 69 149 261,54 Kč s prísl., pričom vydaný zmenkový platobný rozkaz bol na základe námietok žalovaného zrušený. Vo veci bolo taktiež vydané predbežné opatrenie, ktorým bolo žalovanému zakázané disponovať s nehnuteľnosťami. Po celú dobu konania bola spoločnosť X. zastúpená advokátom JUDr. P. V.

Podaním, vypracovaným disciplinárne obvineným, zo dňa 10. 8. 2008 došlo k späť vzatiu návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Podaním zo dňa 29. 8. 2008 disciplinárne obvinený predložil súdu originál plnej moci, ktorá mu bola udelená, a súčasne písomné odvolanie plnej moci spoločnosťou X. advokátovi JUDr. P. V.

Z prekladu listiny označenej ako „zodpovedné prehlásenie“ senát zistil, že touto listinou došlo prostredníctvom osoby označenej ako p. C. – konateľ spoločnosti X. k splnomocneniu disciplinárne obvineného na späť vzatie žaloby ako aj k zrušeniu predchádzajúceho splnomocnenia pre JUDr. P. V. Krajský súd následne uznesením vyzval spoločnosť X. na predloženie riadnej plnej moci pre disciplinárne obvineného, vrátane dokladu o oprávnení splnomocniteľa konať za spoločnosť.

Z ďalších čestných prehlásení a písomných potvrdení vyplynulo, že p. C. potvrdil, že bol v minulosti riaditeľom spoločnosti X., avšak plnú moc disciplinárne obvinenému na späť vzatie žaloby nikdy neudelil a predmetné dokumenty nikdy nepodpísal. Ďalšia osoba p. D. potvrdil, že je jedinou osobou oprávnenou konať za spoločnosť X., pričom má záujem na pokračovaní súdneho sporu s tým, že jediným zástupcom spoločnosti X. v tejto veci vždy bol len JUDr. P. V. Z úradného osvedčenia vyplynulo, že spoločnosť X. je zahraničnou právnickou osobou a jej riaditeľom je p. D.

Na základe mandátnej zmluvy zo dňa 30. 7. 2008 disciplinárny senát zistil, že touto zmluvou sa disciplinárne obvinený a spoločnosť X., za ktorú konal p. C., dohodli okrem iného na zastúpení spoločnosti v konaní pred krajským súdom v predmetnej veci. Disciplinárne obvinený k tejto mandátnej zmluve uviedol, že jej vyplnený formulár poslal do zahraničia p. B., s ktorým o veci rokoval, a následne mu poštou bola doručená už podpísaná zmluva, ktorú sám podpísal a doplnil do nej miesto a čas podpisu.

Z písomného vyjadrenia JUDr. P. V. bolo zistené, že tento sa o celej situácii dozvedel po nahliadnutí do súdneho spisu dňa 12. 9. 2008. JUDr. P. V. ďalej uviedol, že spoločnosť X. vo veci podala trestné oznámenie, ktoré bolo vybavené vyrozumiením Polície ČR, že k trestnému činu v danej veci nedošlo.

Na základe takto vykonaných dôkazov senát uzavrel, že disciplinárne obvinený na základe rokovania s osobou, ktorej vzťah ku spoločnosti X. si neoveril, prijal splnomocnenie na zastupovanie spoločnosti X. v predmetnej právnej veci a uskutočňoval v jej mene vyššie uvedené právne úkony, pričom takto konal napriek tomu, že vedel o predchádzajúcom zastúpení spoločnosti advokátom JUDr. P. V., ktorého súhlas nemal, v situácii, keď nemal dôvod domnievať sa, že toto zastupovanie bolo riadne ukončené.

Disciplinárna žaloba nekládla disciplinárne obvinenému za vinu neoverenie si skutočnosti, či mu bolo splnomocnenie udelené na to oprávnenou osobou, pričom senát mal za to, že disciplinárne obvinený bol v tomto smere uvedený do omylu. Disciplinárne previnenie preto spočíva výlučne v tom, že disciplinárne obvinený konal za klienta bez súhlasu jeho doterajšieho zástupcu alebo doloženia toho, že vzťah k tomuto zástupcovi bol riadne ukončený, pričom toto konanie disciplinárne obvineného zároveň k zmienenému uvedeniu do omylu podstatnou mierou prispelo.

Prejednávané porušenie zákona o advokácii a Pravidiel profesionálnej etiky senát vyhodnotil ako vedomé konanie disciplinárne obvineného v nepriamom úmysle, keď disciplinárne obvinený prinajmenšom bol uzrozumený s tým, že svojím konaním tieto predpisy porušuje. Stav, keď advokát v dôsledku porušenia kolegiálnych povinností pripustí, aby sa stal nástrojom poškodzujúcim záujmy klienta, je závažným porušením povinností advokáta a všeobecne mimoriadne nedobрым signálom verejnosti, ktorý môže prispievať k zlému hodnoteniu advokátskeho stavu a tým i k zníženiu jeho dôstojnosti a spoločenskej prestíže. Vzhľadom na tieto skutočnosti preto senát uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia.

Vzhľadom na závažnosť veci, spočívajúcej v okolnostiach prípadu a hodnote veci, o ktorú išlo, senát dospel k záveru, že podmienky na upustenie od uloženia disciplinárneho opatrenia podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii nie sú splnené, a preto pristúpil k uloženiu disciplinárneho opatrenia.

Po zohľadnení týchto kritérií ako aj osobných pomerov disciplinárne obvineného považoval senát za primerané uloženie disciplinárneho opatrenia dočasného zákazu výkonu advokácie na dolnej hranici zákonom stanoveného rozpätia. Týmto podľa názoru senátu bolo zohľadnené, že disciplinárne obvinený si podľa vlastného vyjadrenia bol vedomý, že je daný stav zákazu prevzatia zastúpenia podľa stavovských predpisov, bol plne oboznámený s hodnotou predmetného sporu vrátane okolnosti, že vykonaním úkonov, ktoré od neho boli požadované, spôsobí zánik možnosti opätovne účinne začať konanie s cieľom vymoženia predmetnej pohľadávky z dôvodu jej následného premlčania. Pri svojom rozhodovaní senát vzal do úvahy aj skutočnosť, že disciplinárne obvinený sa dosiaľ nedopustil disciplinárneho previnenia.

Poznámky

1 Preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokácie – Sbírnka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2010 – 2011** (zvláštní číslo/červen 2012). Česká advokátní komora, Praha 2012, s. 15 – 20

2 § 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 § 19 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je oprávnený prevziať zastupovanie vo veci, v ktorej klienta zastupoval iný advokát len vtedy, ak sa presvedčil, že predchádzajúce zastupovanie advokátom sa skončilo; uvedené sa nevzťahuje na prípad prevzatia zastupovania klienta popri pôvodnom zastupovaní advokátom z rozhodnutia klienta. Takéto prevzatie zastupovania musí bezodkladne oznámiť advokátovi, ktorého zastupovanie sa skončilo alebo pokračuje.“

4 § 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

5 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

6 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

7 čl. 11 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Poskytovanie právnych služieb pre klienta, ktorému v tej istej veci poskytuje právne služby už iný advokát, nesmie advokát bez súhlasu už povereného advokáta prevziať; ak chýba takýto súhlas, smie byť poskytovanie právnych služieb prevzaté až po riadnom ukončení vzťahu k už poverenému advokátovi.“

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 10/2014 českého Bulletinu advokacie

Člen predstavenstva ČAK, JUDr. Radim Miketa sa v **Úvodníku** zaoberá úvahou o budúcnosti vzdelávania advokátskych koncipientov. Poukazuje na potrebu praktického zamerania vzdelávania advokátskych koncipientov, ktoré nemá byť predstavované len prednáškami vysokoškolského typu a má prispieť k pripravenosti advokátskeho koncipienta na výkon advokátskeho povolania. Akcentuje skutočnosť, že za prípravu advokátskeho koncipienta zodpovedá predovšetkým samotný advokátsky koncipient spolu s advokátom, u ktorého vykonáva práx.

V **Aktualitách** možno upozorniť na skutočnosť, že ČAK uvažuje podľa predstavenstvom prijatého uznesenia o modeli advokátskej skúšky, ktorá by sa – podobne ako na Slovensku – mala skladať z troch častí, teda z písomného testu, písomnej časti a ústnej časti. Rubrika sa venuje stretnutiu predstaviteľov advokátskych komôr strednej a východnej Európy, ktoré sa uskutočnilo v Prahe v dňoch 14. – 15. septembra 2014. Zároveň sa v dňoch 26. – 30. septembra 2014 konal v Prahe za podpory ČAK výročný kongres Medzinárodnej asociácie mladých právnikov (AIJA) a v tejto súvislosti číslo prináša rozhovor s prezidentkou AIJA Anitou Schläpfer. Pre slovenských advokátov, ktorí zároveň vykonávajú advo-

káciu na území ČR je dôležitou informáciou tajomníka ČAK o zvýšení poistného na poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom povolania v ČR, ako aj informácia o povinných platbách ČAK.

Časť z **českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 21. 2. 2011, sp. zn. K 122/2010, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokát neinformuje súd o zániku plnej moci, resp. neinformuje bývalého klienta o doručení výzvy na odstránenie väd podania a o povinnostiach vyplývajúcich z doručenia rozsudku*, a rozhodnutie kárneho senátu KK ČAK z 2. 5. 2011, sp. zn. K 73/2010, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokát nesplní riadne zmluvu o úschve tým, že podstatnú časť vyplatí s oneskorením a po urgencii, časť určenú na úhradu dane nevyplatí*.

Výber z **judikatúry** obsahuje rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 22. 1. 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013 *k predložení znaleckého posudku účastníkom konania vo vzťahu k nájmu nebytových priestorov*, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 19. júna 2013, sp. zn. 8 Tz 27/2013 *k odmene a náhrade hotových výdavkov zvoleného obhajcu* a uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 29. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013 *k odmene advokáta*.

Výber z judikatúry Súdneho dvora EÚ obsahuje rozsudok v spojených veciach C-58/13 a 59/13 Angelo Alberto Toresi a Pierfranco Torresi v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata zo 17. júla 2014 (*k výkonu advokátskeho povolania v rámci EÚ*), a rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C 442/12 Jan Sneller proti DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringsmaatschappij NV zo 7. novembra 2013 (*k poisteníu právnej ochrany*).

Výber z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa vo vzťahu k Článku 6 Dohovoru (právo na spravodlivé kona-

nie) venuje rozsudku z 11. 3. 2014 č. 52067/10 a 41072/11 vo veci Howald Moor a ďalší proti Švajčiarsku, rozsudku z 27. 3. 2014 č. 58428/10 vo veci Matytsina proti Rusku, rozsudku z 24. 6. 2014 č. 27329/06 vo veci Rosianu proti Rumunsku, rozsudku z 24. 6. 2014 č. 48357/07, 052677/0/7, 5268/07 a 52701/07 vo veci Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. a ďalší proti Taliansku, vo vzťahu k Čl. 3 Dohovoru (zákaz mučenia) rozsudku zo 17. 7. 2014 č. 32541/08 a 43441/08 vo veci Svinarenko a Slydadnev proti Rusku a vo vzťahu k Článku 7 Dohovoru (*nullum crimen sine lege*) rozsudku z 15. 7. 2014 č. 45554/08 vo veci Ashlarba proti Gruzínsku.

V prehľade **odbornej literatúry** sú uverejnené recenzie publikácií *Dokazování v přípravném řízení. Nejvýznamnější judikatura k vybraným tematickým okruhům* (Marek Fryšták, Petra Polišenská) a *Rozvod manželství* (Ondřej Šmíd, Renáta Šínová a kolektív).

Rešerše odborných článkov uverejnených v iných periodikách obsahujú článok *Evropský parlament schválil společnou evropskou právní úpravu prodeje* (Peter Mišár, *Obchodněprávní revue* č. 4/2014), *Příznání svéprávnosti nezletilému podle nového občanského zákoníku* (Václav Pilík, *Právní rozhledy* č. 10/2014), *Tzv. nepominutelný dědic v novém občanském zákoníku* (Ondřej Horák, *Právní rozhledy* č. 11/2014).

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Petr Borovička, JUDr. Daniela Šustrová

Vlastnícka služobnosť a kataster nehnuteľností

V úvode sa príspevok venuje zavedeniu pojmu vlastníckej služobnosti do českého právneho poriadku a jeho histórii. V ďalšom texte analyzuje právne konanie vlastníka nehnuteľnej veci pri zriadení vlastníckej služobnosti, možnosti jej zriadenia k iným nehnuteľnostiam ako k pozemkom a zániku vlastníckej služobnosti. Autor považuje v závere zavedenie inštitútu vlastníckej služobnosti v súčasnej podobe za moderný a pozitívny krok prinášajúci výrazné zjednodušenie a urýchlenie procesu dispozície s nehnuteľnosťami v prípade, ak nastane potreba predbežne usporiadať vzťahy medzi nimi.

JUDr. Riana Kvačková

Niekoľko otáznikov novej právnej úpravy odmeňovania volených členov orgánov akciových spoločností

Cieľom článku je priblížiť pojem odmeny, upozorniť na zmeny obsiahnuté v novej právnej úprave, zákone č. 90/2012 Sb. o obchodnoprávných korporáciách, možné úskalia zmien a naznačiť možné riešenia sporných bodov. Podrobnejšie sa venuje definícii pojmu odmeny, českej právnej úprave odmeňovania členov orgánov v akciových spoločnostiach, náležitostiach zmluvy o výkone funkcie vo vzťahu k odmeňovaniu, fikcii bezplatnosti výkonu funkcie v prípade porušenia, zákonných ustanovení, limitácii fikcie bezplatnosti výkonu funkcie a kritike fikcie bezplatnosti výkonu funkcie, možnosti

obchodnej korporácie neposkytnúť členovi orgánov plnenie a rozsahu tohto oprávnenia ako aj súbehu funkcií a mzde z pracovného pomeru.

JUDr. Karel Svoboda

Nový režim predbežného opatrenia upravujúceho pomery dieťaťa

Autor sa v článku zamýšľa nad tým, ako nová česká právna úprava, tak hmotnoprávna (§ 924 nového českého občianskeho zákonníka), ako aj procesnoprávna (§ 452 až 465 zákona č. 292 Sb. o osobitných konaniach súdnych, pozmenila podmienky na vydanie tzv. špeciálneho predbežného opatrenia, smerujúceho k ochrane práv neplnoletého dieťaťa, ktoré sa ocitlo bez starostlivosti rodičov. Osobitne sa venuje predpokladom pre nariadenie predbežného opatrenia, zisteniu názoru dieťaťa, využiteľnosti predbežného opatrenia podľa § 452 a nasledovných ustanovení zák. č. 292/2013 Sb. a oprávneniu podať návrh na zrušenie predbežného opatrenia a v závere kriticky hodnotí spôsob zvolenej novej právnej úpravy.

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

Odvolanie účastníkom správneho konania

Príspevok je venovaný možnosti podať odvolanie v správnom konaní. Upozorňuje, s akceptovaním skutočnosti, že oprávneným subjektom na podanie dovolania je účastník konania, že určenie toho, kto je účastníkom konania, je často zložitou otázkou, v súvislosti s ktorou sa vynárajú ďalšie otázky, ktorým sa v ďalšom texte venuje.

JUDr. Ladislav Jouza

Nové pojmy občianskeho zákonníka v pracovnoprávných vzťahoch

Autor v príspevku vysvetľuje nové pojmy významne ovplyvňujúce práva a povinnosti, ktoré z nich vyplývajú pre zamestnancov a zamestnávateľov a sú dôležité pre advokátsku prax. V texte príspevku sa venuje pojmovému vymedzeniu napríklad rozumovej vyspelosti, rozumu svojprávneho človeka, adhézneho zmluvy, dobrých mravov, verejného poriadku, právneho konania, rozporu so zmyslom a účelom zákona, nepoctivého konania prípadne zastreného konania.

prof. Friedrich Graf Von Westphalen

Zodpovednosť a ručenie advokáta za správanie klienta

Príspevok analyzuje dve roviny zodpovednosti a ručenia advokáta za konanie klienta, jednak trestnoprávnu a jednak občianskoprávnu. Prvá oblasť je podľa autora dotknutá vždy, keď advokát poskytne klientovi radu alebo odporúčanie, ktoré majú priamo alebo nepriamo za následok trestné konanie klienta. V občianskoprávnej rovine je zodpovednosť v zmysle ručenia advokáta vyžadovaná vždy, keď bola rada udelená klientovi nedostatočná, nevhodná, v rozpore s povinnosťou advokáta a klientovi vzniká nárok na náhradu spôsobenej škody.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

Správa z októbrového zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Zasadnutie sa konalo v Montpellier na pozvanie Francúzskej advokátskej komory pri príležitosti konferencie advokátov.

Na úvod predsedníctvo CCBE informovalo o **stretnutí s novými členmi Európskeho parlamentu**, ktoré v septembri zorganizovala CCBE s Európskou právnickou vzdelávacou akadémiou (ERA). Cieľom stretnutia bolo, aby sa CCBE a jej aktivity dostali do povedomia novým kľúčovým osobám v rámci výborov, s ktorými CCBE prichádza najčastejšie do kontaktu. Vzájomné poznanie je dôležité pri presadzovaní stanovísk CCBE na pôde európskych inštitúcií.

Predsedníčka **Výboru CCBE pre deontológiu** zosumariovala stanovisko k návrhu smernice o ochrane obchodného tajomstva, ktoré výbor pripravil a predložil na schválenie. Návrh smernice je podľa stanoviska vyvážený, berie do úvahy právo na ochranu obchodného tajomstva, ktoré podporuje inovácie a rozvoj, ale aj skutočnosť, že príliš striktné pravidlá majú opačný efekt. Stanovisko však vyjadruje obavy z účinkov Článku 8, ktorý v záujme ochrany obchodného tajomstva dáva sudcovi právo zakázať stranám prístup k dokumentom obsahujúcim informácie, ktoré sú údajne obchodným tajomstvom, alebo na pojednávania, kde sa o nich hovorí. Spomínaný článok podľa CCBE porušuje princíp rovnosti strán. Advokát, ktorý má vedomosť o údajnom obchodnom tajomstve z pojednávania alebo zo spisu, nemôže s takými informáciami oboznámiť klienta, preto návrh porušuje základné pravidlo, ktorým sa spravuje poskytovanie služieb advokátom – advokát má využiť všetky dostupné prostriedky na ochranu práv a oprávnených záujmov klienta. Z toho istého dôvodu znemožňuje posúdenie, či je rozhodnutie súdu správne a či strany nevyužijú opravné prostriedky. CCBE preto podporuje dokument Rady EÚ „Všeobecný postoj“ k tomuto návrhu, ktorý pozmeňuje návrh komisie pozitívnym smerom. Delegácie sa so stanoviskom stotožnili.

V poslednom období najmä juhoeurópske štáty zaznamenali zvýšený počet imigrantov v dôsledku vojnových konfliktov a nepokojov. Španielsko, Taliansko a ďalšie krajiny sa podujali na výskumný projekt s podporou CCBE, ktorého výsledok – **deklaráciu a usmernenie v oblasti práva imigrantov** – prezentovali. Oba dokumenty vyzývajú advokátov a advokátske komory, aby dbali na presadzovanie práv imigrantov, snažili sa o posilnenie ich postavenia pred štátnymi orgánmi, príp. dohliadali na legislatívne zmeny s cieľom zabezpečiť pre nich právnu pomoc. Dokument bude predmetom ďalších diskusií. Otázke imigrácie bude zvýšená pozornosť venovaná aj na úrovni EÚ. Európska komisia nedávno oznámila založenie Európskeho imigračného fóra, ktorého prvé stretnutie sa uskutoční v januári 2015. Na fórum sa môžu prihlásiť organizácie so skúsenosťami v tejto oblasti a s možnosťou šíriť osvetu o právach imigrantov.

Výbor pre vzdelávanie počas uplynulého roka informoval o príprave analýzy smernice o uznávaní odborných kvalifikácií v svetle poslednej novely z roku 2013 a prípadu Morgenbesser. Výbor predložil komplexný a praktický dokument, ktorý dáva do pozornosti všetky zmeny podstatné z pohľadu prístupu k advokátskemu povolaniu. Upozorňuje predovšetkým na povinnosť uznávať odbornú stáž (napr. koncipientsku prax) absolvovanú v inom členskom štáte a brať do úvahy stáž v tretích krajinách, pričom dĺžka takejto stáže môže byť obmedzená. Členské štáty majú povinnosť zverejniť usmernenia o vykonávaní a uznávaní odbornej stáže mimo danej krajiny. Dokument poskytuje aj prehľad nových alebo novelizovaných ustanovení, ktoré sa dotýkajú advokácie a advokátskych komôr - ustanovenia o čiastočnom prístupe, o podmienkach uznania a kompenzačných opatreniach, o tzv. „spoločných skúškach odbornej prípravy“ a pod.

Výbor pre boj proti praniu špinavých peňazí informoval o prvom trialógu medzi inštitúciami EÚ, počas ktorého rokovali o návrhu 4. smernice proti praniu špinavých peňazí. Hlavnými témami boli zriadenie verejného registra skutočných vlastníkov, ochrana údajov, úloha Komisie pri hodnotení rizík a vytvorenie zoznamu nespolpracujúcich jurisdikcií. Otázka právnej úpravy združených účtov a možného udelenia výnimky pre poskytovanie právnych služieb bude témou až v neskoršej fáze rokovaní.

Výbor pre poistenie v uplynulom období zhromažďoval informácie o systéme poistenia zodpovednosti za škodu pri výkone povolania v jednotlivých krajinách. So zámerom prezentovať niektoré zaujímavé príklady dobrej praxe pozval na zasadnutie zástupcov francúzskej *Société de Courtage des Barreaux*, ktorá združuje regionálne advokátske komory a spravuje poistenie ich členov. Zástupcovia spoločnosti predstavili výhody systému zavedeného v roku 2001, predovšetkým výhodnejšie dojednanie poistných podmienok pre všetky združené komory vďaka informáciám z veľkého počtu komôr, ktorými Société disponuje, pričom sa, samozrejme, naďalej ponecháva voľnosť komorám a ich členom dojednávať podmienky samostatne.

Na záver zasadnutia vedúci slovenskej delegácie Mgr. Bužek poďakoval predsedníctvu CCBE za snahu pomôcť Slovenskej advokátskej komore pri presadzovaní stanoviska k nedávnomu návrhu na zavedenie povinnosti advokátov používať elektronické registračné pokladnice. CCBE vyjadrila námietky voči navrhovanej povinnosti s odvolaním sa na medzinárodné dokumenty. Prezident CCBE stanovisko tlmočil v liste najvyšším štátnym predstaviteľom SR.

Mgr. Lucia Strečanská
CCBE Information Officer

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Dokazování v přípravném řízení**Nejvýznamnější judikatura k vybraným
tematickým okruhům trestního řízení od roku 1989**

FRYŠTÁK, M. – POLIŠENSKÁ, P.:

Dokazování v přípravném řízení.**Nejvýznamnější judikatura k vybraným
tematickým okruhům trestního řízení od roku 1989.**

LEGES, Praha 2014, 120 s.

Ani mnohé zásadné zmeny od roku 1989 neprinesli českému prípravnému konaniu vyhovujúcu podobu korešpondujúcu s modernými trendmi restoratívnej justície. Od výsledku dokazovania v prípravnom konaní plne závisí nielen kvalita samotných meritórnych rozhodnutí, ale predovšetkým úspešnosť dokazovania na hlavnom pojednávaní a tým aj jeho výsledok.

Súčasná podoba českej trestnoprocesnej úpravy plne vyžaduje ingerenciu súdnej judikatúry, ktorá svojím dosahom bezprostredne ovplyvňuje a zjednocuje aplikačnú prax trestnoprocesného dokazovania. Jej tematickú sumarizáciu a následné analytické spracovanie možno dozaista považovať za účinný a nevyhnutný nástroj pre zodpovednú činnosť a procesné postupy nielen orgánov činných v trestnom konaní. Tematicky ucelené a efektívne spracovanie najvýznamnejšej judikatúry od roku 1989, ktorá pokrýva zásadné okruhy trestného konania, reflektujúc pritom jedinečnosť dokazovania v prípravnom konaní, je v rámci odborne spracovaných štúdií ojedinelé.

Pražské nakladateľstvo LEGES vydalo v marci 2014 vedeckú monografiu pod názvom *Dokazování v přípravném řízení – Nejvýznamnější judikatura k vybraným tematickým okruhům trestního řízení od roku 1989*, ktorej autormi sú **doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.** a **JUDr. Petra Polišenská**. Ambíciou autorov bolo tematicky zhromaždiť, významovo vyprofilovať a prehľadným spôsobom kategorizovať zásadnú judikatúru týkajúcu sa uvedenej problematiky, s cieľom ponúknuť všeobecnej verejnosti vhodnú pomôcku pre každodennú prax. Recenzovaná publikácia tak predstavuje ucelený a reprezentatívny súbor najvýznamnejších rozhodnutí všeobecných súdov a Ústavného súdu ČR.

Práca je obsahovo i metodicky spracovaná na vysokej odbornej úrovni, s jednoznačnou znalosťou sumarizovanej problematiky, veľmi prehľadne a systematicky. Jednotlivé rozhodnutia sú v práci sumarizované tak tematicky ako aj heslovite. Právne vety sú dostatočne zvýraznené, rozsah textu odôvodnenia rozhodnutí je primeraný a vybrané tematické okruhy plne zodpovedajú praktickým potrebám českého trestného procesu. Spôsob spracovania publikácie je veľmi erudovaný, čomu prirodzene prispieva aj dlhoročná praktická skúsenosť autorov z danej oblasti.

Monografia je systematicky rozdelená na stručný úvod a desať logicky na seba nadväzujúcich tematických okruhov. V úvode je pozornosť venovaná vzájomnému vzťahu prípravného konania s konaním pred súdom, základným teoretickým modelom tohto vzťahu, ako i prínosu jednotlivých novelizácií pre rýchlosť trestného konania a presun dokazovania pred súd. Rovnako je zdôvodnený význam dokazovania, kvalita rozhodovania v prípravnom konaní a kvalita realizácie tohto konania.

Každý tematický okruh je ďalej rozdelený na tri zásadné oblasti – judikatúru podľa hesiel, judikatúru podľa iných (relevantných) súvislostí v trestnom poriadku eventuálne v trestnom zákone a judikatúru podľa relevantných súvislostí s inými právnymi predpismi. Tematicky spracovaná judikatúra je následne prehľadne sumarizovaná buď podľa hesiel, dotknutého ustanovenia trestných kódexov, alebo súvisiaceho iného právneho predpisu s uvedením príslušného hesla tejto právnej normy. Každé rozhodnutie obsahuje spisovú značku, príp. číslo oficiálne publikovaného judikátu, označenie súdu, ktorý príslušné rozhodnutie vydal ako i zdroj publikácie, či už z oficiálnych zbierok súdov, alebo z inej odbornej literatúry. Hlavnou časťou každého rozhodnutia je prehľadne spracovaná právna veta a vybraná časť odôvodnenia rozhodnutia, slúžiaca na podporu a uľahčenie pochopenia jej interpretácie.

Monografia ponúka prehľadné spracovanie 183 rozhodnutí všeobecných súdov a Ústavného súdu ČR z týchto tematických oblastí – uznesenie o začatí trestného stíhania, neodkladné a neopakovateľné úkony, prípravné konanie, skrátené prípravné konanie, právo na obhajobu, dokazovanie, nepřípustné důkazy, absolutní a relativně neúčinné důkazy, odpočívání a záznam telekomunikační prevádzky a náhrada nemajetkovej (imateriálnej) ujmy.

Publikácia reprezentuje tematicky ucelenú databázu najzásadnejších českých súdnych rozhodnutí z oblasti dokazovania v prípravnom konaní, ktorá disponuje vhodne zvoleným vyhľadávacím aparátom a predstavuje unikátny súbor riešení takto špecificky vymedzenej problematiky českého trestnoprocesného dokazovania.

I napriek skutočnosti, že niekoľkoročný legislatívny vývoj dvoch samostatných trestnoprocesných kódexov v Českej

republiky a v Slovenskej republike prirodzene priniesol isté odlišnosti v aplikácii niektorých inštitútov, poznatky spracované v monografii možno dozaista hodnoverne využiť aj v právnom prostredí Slovenskej republiky, ktoré je postavené na spoločných historických základoch oboch zmieňovaných právnych úprav a vychádza z rovnakých právnych zásad.

Príbuznosť možno postrehnúť predovšetkým pri práve na obhajobu, v dokazovaní, v podstatnej časti týkajúcej sa prípustnosti dôkazov, či pri inštitúte odpočívania a zázname telekomunikačnej prevádzky, pri ktorých slovenská judikatura mnohokrát odkazuje priamo na české rozhodnutia, čo

umocňuje význam recenzovanej publikácie. Neodmysliteľný význam pre slovenskú aplikačnú prax predstavuje aj samotná právna argumentácia vyplývajúca z jednotlivých právnych viet, ktorá môže slúžiť ako relevantný podklad pri obhajobe v trestnom konaní aj u tých inštitútov, ktorých príbuznosť nie je na prvý pohľad najbližšia.

Vzhľadom na uvedené možno túto monografiu odporučiť nielen záujemcom o trestné právo procesné a právnym teoretikom, ale najmä advokátom, sudcom a orgánom činným v trestnom konaní.

Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar

Právnická fakulta, Masarykova univerzita v Brne

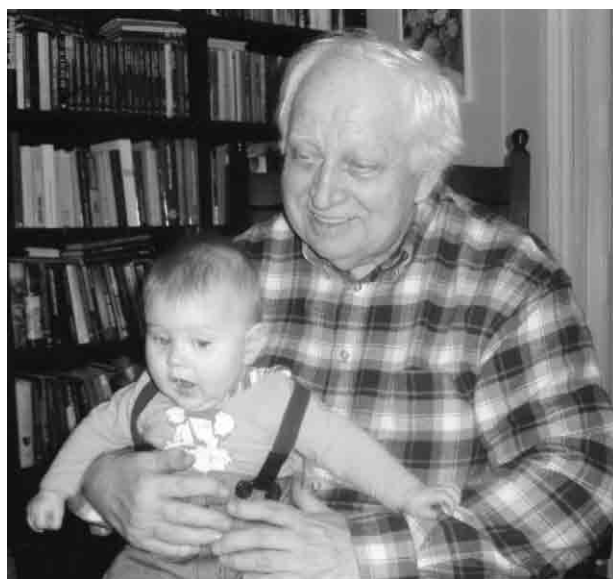
Dobrý človek už nežije

S pribúdajúcim jesenným chladom ubúdalo zdravia nášho bývalého kolegu, tajomníka bývalého Ústredia slovenskej advokácie a neskôr prvého tajomníka Slovenskej advokátskej komory, **JUDr. Jozefa Haťapku**. Jeho stav srdca sa neustále zhoršoval, až mu dotieklo v nočných hodinách 5. novembra toho roku vo veku 78 rokov. Napriek zhoršujúcej sa chorobe ho neopúšťal optimizmus, dobrá nálada a najmä plány, čo si ešte preštuduje, s čím sa z histórie alebo medzinárodného života zoznámí, o čom bude diskutovať s nami, akými vedomosťami nás obohatí. Prekvapil ma jeho vytrvalý záujem o všetko dianie okolo, jednoducho, túžil a mal smäd po živote. Veril pozemskému i večnému životu, a preto medzi jeho obľúbené knihy patril titul, uvažovanie, zamýšľanie sa a poznávanie: Života po živote.

Prirodzene, pri smutnej príležitosti rozlúčky s ním som si zaspomínal aj na jeho príchod do advokácie. Pôvodne, po promócií na právnickej fakulte nastúpil ako právny čakaťel na Krajský súd v Nitre a po absolvovaní justičnej skúšky sa stal sudcom v Galante. V roku 1973 prevzal vzhľadom na úspešnú sudcovskú prax a jazykové znalosti funkciu vedúceho medzinárodného oddelenia Ministerstva spravodlivosti a neskôr vedúcu funkciu na Správe pre veci majetkové a devízové.

Práve jeho skúsenosti z justície, z medzinárodnej oblasti, jazykové znalosti, kontaktná a nekonfliktná povaha, nás viedli vo vtedajšom predsedníctve k návrhu ponúknuť mu uvoľnenú funkciu tajomníka našej stavovskej organizácie. Zastával ju od roku 1987 až do roku 1992, kedy bol zvolený za sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a neskôr ustanovený za predsedu senátu.

Počas pôsobenia v advokácii sa podieľal na premene advokácie na súkromnú ustanovizeň, zúčastňoval sa predovšetkým na príprave prvého návrhu zákona o súkrom-

nej advokácii a tiež na dostavbe novej budovy našej Komory. Pri riadení a budovaní aparátu Komory vystúpili do popredia jeho profesionálne i ľudské prednosti, pokojné riešenie problémov, pre ktoré bol medzi kolegami advokátmi i v aparáte obľúbený. Napadlo mi priliehavé pre jeho ľudské vlastnosti prirovnať ho k obdobnej hlavnej postave známeho románu Romaina Rollanda: Dobrý človek ešte žije. U Jožka Haťapku umocňovali jeho ľudské vlastnosti aj odborné a riadiace schopnosti i široký záujem o kultúru, jazz, literatúru, hudbu, dobrú spoločnosť a ostatné pôžitky života. Možno ho v tomto smere charakterizovať ako človeka, ktorému nič ľudské nebolo cudzie.

Smrť kolegu alebo blízkeho človeka, akým bol pre nás aj Jožko Haťapka, nám aspoň načas rozochveje srdce a zahmlieva dušu. Na druhej strane nám rozjasnieva spomienky na neho. Na pietnom akte v Šali sme tlmočili početným prítomným spolu s členkou Revíznej komisie SAK JUDr. M. Hromcovou za Slovenskú advokátsku komoru prejavy sústrasti jeho synovi Milošovi, právnikovi za Slovenskú republiku v Bruseli, kolegom, blízkym, príbuzným a početným prítomným.

Anton Blaha

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2015

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

Prehľad ročníka 2014

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

FILO Matúš, JUDr., PhD. (9)
 FRIEDRICH Martin, JUDr. (12)
 HELLENBART Viktória, Mgr. (6)
 KADÚC Miroslav, JUDr. Ing. (5)
 SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M.
 (1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10-11, 12)
 SEREK Dušan, JUDr. (1-2)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

ADAMKOVÁ Veronika, Mgr. (4)
 DIVKO Elena, JUDr. Ing. (12)
 ĎURANA Marián, JUDr., PhD. (7-8)
 FABIANOVÁ Zuzana, JUDr., Ph.D. (9)
 FILO Matúš, JUDr., PhD. (12)
 FRIEDRICH Martin, JUDr. (6)
 GAJDIČIAR Vladimír, Mgr. Ing. (10-11)
 GRAUSOVÁ Kristína, Mgr. (3)
 HLUŠÁK Milan, JUDr. (9)
 HODOŇOVÁ Sabína, JUDr. (9)
 CHRENKOVÁ Mária, JUDr. (3)
 CHYLO Juraj, JUDr., PhD. (3)
 JABLONKA Branislav, JUDr., PhD. (4)
 KEREČMAN Peter, JUDr., Ph.D. (3)
 KUBALA Jozef, JUDr. (4)
 ĽALÍKOVÁ Natália, Mgr. et. Mgr. (1-2)
 LAMAČKA Juraj, JUDr., PhD. (4)
 MAGÁL Martin, Mgr., LL.M. (12)
 MASÁROVÁ Ľubica, JUDr., Ph.D. (5)
 MAZÁK Ján, prof. JUDr., Ph.D. (6)
 MITTERPACHOVÁ Jana, JUDr. (1-2)
 NEDBÁLEK Karel, JUDr. Ing., Ph.D. (1-2)
 ONDRISOVÁ Ľubica, Mgr. (4)
 ORAVEC Eduard, Mgr. (4)

OVEČKOVÁ Oľga, prof. JUDr., DrSc. (10-11)
 PAGÁČOVÁ Viktória, JUDr. (6)
 PERHÁCS Zoltán, Mgr. JUDr., Ph.D. (7-8, 10-11)
 PROCHÁZKOVÁ Katarína, JUDr. (7-8)
 SLÁVIK Marián, JUDr. (5)
 STRAPÁČ Peter, JUDr., Ph.D. (7-8)
 STRIGÁČOVÁ Dominika, JUDr. (10-11)
 ŠEBEST Martin, JUDr. (7-8)
 ŠKRINÁR Alexander, JUDr., CSc. (1-2)
 ŠTEVČEK Marek, doc. JUDr., Ph.D. (12)
 TOTH-VAŇO Peter, Mgr. (10-11)
 VALACHOVIČ Marek, JUDr. (7-8)
 VÍCEN Róbert, Mgr. (12)
 ZEMAN Štefan, JUDr. (5, 6)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

CISKO Lukáš, JUDr. (10-11)
 GAJDIČIAR Vladimír, Mgr. Ing. (12)
 GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr. Mgr., Ph.D. (7-8, 9)
 KEREČMAN Peter, JUDr., Ph.D. (3)
 KOVÁČOVÁ Marcela, JUDr. (1-2)
 KORDÍK Marek, JUDr., LL.M., Ph.D. (6)
 MASLEN Michal, JUDr., Ph.D. (5)
 VOZÁR Jozef, JUDr., CSc. (4)

ZAÚJÍMAVOSTI

BLAHA Anton, JUDr. (12)
 BRÁNIKOVÁ Jana, Mag. iur., MBA (1-2)
 GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr. Mgr., Ph.D. (1-2)
 GEŠPER Marián, JUDr. (9, 10-11)
 KEREČMAN Peter, JUDr., Ph.D. (3, 4, 7-8)
 MANIK Rudolf, JUDr., Ph.D., MBA (5, 6)
 STRAKA Rastislav, JUDr. (6)

Obsah dvojčísła 1-2/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Jubilujúci Bulletin slovenskej advokácie
- 4 **DISKUSIA**
Kde sú hranice substitučného splnomocnenia?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Notárske osvedčenie o držbe podľa zákona č. 293/1992 Zb.
v znení účinnom do 30. 11. 2000
a právna úprava podľa Občianskeho zákonníka
JUDr. Dušan Serek

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Zodpovednosť za výkon funkcie rozhodcu
JUDr. Jana Mitterpachová
- 22 Metodický návod výpočtu hypotetického ušlého zisku
s komparáci v SR a ČR
JUDr. Ing. Karel Nedbálek, PhD.
- 31 Je potrebný súhlas druhého manžela
pri prevode obchodného podielu?
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
- 39 Advokát umelcom. Umelec advokátom?
Mgr. et. Mgr. Natália Ľalíková
- 44 **JUDIKATÚRA**
Výška základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta
v konaní o určenie vlastníckeho práva k veci
podľa právnej úpravy účinnej do 30. 6. 2013

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 46 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 47 Povinnosť advokáta informovať klienta o výške odmeny
za úkon právnej služby pred jeho začatím
- 49 Medzinárodný šachový turnaj
- 50 Novoročné stretnutie právnikov
- 52 Deň advokácie 2014 (Pozvánka na Galavečer)
- 52 Neprehliadnite! Nové čísla účtov

ZAHRANIČIE

- 53 Správa z Plenárneho zhromaždenia CCBE
- 56 Povinnosť advokáta rešpektovať podmienky dohody
o úschove peňazí
- 57 Prvý ročník Advokátskeho behu na lyžiach (Pozvánka)
- 58 Advokácia v Európe
- 59 *Bulletin advokacie* prináša...
- 60 Výročný kongres AIJA – Medzinárodného združenia
mladých právnikov (Pozvánka)

ZAUJÍMAVOSTI

- 61 Kontrola v obecnej samospráve
- 62 Prvé ženy v advokácii na Slovensku (do roku 1938) 2. časť

Obsah čísla 3/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Kolegovia sa väčšinou dopúšťajú previnení vlastnou
pasivitou a absenciou komunikácie s klientmi
- 4 **DISKUSIA**
Niekoľko poznámok k náhrade trov dovolacieho konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Subjektívna a objektívna kumulácia v rozkaznom konaní
Mgr. Kristína Grausová
- 14 Pohľad na právo obvineného poznať obsah spisu
ako súčasť zásad trestného konania
JUDr. Juraj Chylo, PhD.
- 22 Odmena advokáta za právnu pomoc
osobám v materiálnej núdzi
JUDr. Peter Kerecman, PhD., JUDr. Mária Chrenková
- 38 **JUDIKATÚRA**
Bezdôvodné bránenie v realizácii práva na styk rodiča
s dieťaťom ako žalovateľné porušenie osobnostných práv

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Za okrúhlym stolom
- 46 Poskytovanie právnych služieb advokátom
mimo výkonu slobodného advokátskeho povolania
- 48 Spoločnosť Sprinton otvorila v budove SAK literárnu kaviareň
- ZAHRANIČIE**
- 49 Februárové zasadnutie Stáleho výboru CCBE
- 50 *Bulletin advokacie* prináša...
- 52 Povinnosť advokáta zabezpečiť odborné vypracovanie
a podanie opravného prostriedku podľa pokynu klienta

ZAUJÍMAVOSTI

- 54 **LITERATÚRA**
Odpovednosť advokáta za škodu
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 56 Advokáti Aranyosyovci a Košická advokátska komora
(1. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 62 Za Vojtechom Bachom
JUDr. Anton Blaha

Obsah čísla 4/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Advokát môže napadnúť odvolaním akékoľvek rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho senátu
- 4 **DISKUSIA**
Európska únia odporúča zmeny v bankrotovej legislatíve
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Zdravotnícka pomôcka alebo liek?
Súdny dvor EÚ rozhodol o kompromise a vrátil problém vnútroštátnemu súdu
JUDr. Jozef Kubala
- 14 Odmeňovanie advokátov Centrom právnej pomoci
Mgr. Veronika Adamková, Mgr. Ľubica Ondrisová,
Mgr. Eduard Oravec
- 26 Šesť rokov po „EURO“ novele zmenkového zákona –
úvahy o jej interpretácii
JUDr. Branislav Jablonka, PhD., JUDr. Juraj Lamačka, PhD.
- 32 **JUDIKATÚRA**
Odmena ustanoveného advokáta
a ochrana jeho legitímnych očakávaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Premlčanie disciplinárneho previnenia a plynutie lehôt
na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania
- 40 Právnici súperili v bojoch na šachovniciach
- 44 HĽADÁME fotografie k histórii advokácie
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
- 48 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

- 50 Advokáti Aranyossyovci a Košická advokátska komora
(2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 54 **LITERATÚRA**
Základné zásady trestného konania.
Účel a základná limitácia
JUDr. Jozef Vozár, CSc.

Obsah čísla 5/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Vznik samostatného Bulletinu slovenskej advokácie
bol začiatok niečoho nového
- 4 **DISKUSIA**
Bodka, resp. bodkočiarka,
za témou náhrady trov civilného konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Vymenovanie nových sudcov Ústavného súdu SR
JUDr. Ing. Miroslav Kadúč

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike
(1. časť)
JUDr. Štefan Zeman
- 20 Princíp zákazu retroaktivity a jeho aplikácia
v oblasti správy daní
JUDr. Ľubica Masárová, PhD.
- 28 Povinnosť advokátov doručovať podania správcovi dane
výhradne elektronicky
JUDr. Marián Slávik
- 34 **JUDIKATÚRA**
Zmenka zabezpečujúca zmluvnú pokutu –
moderačné právo súdu v zmenkovom konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Uvádzanie skutkových tvrdení advokátom v mene klienta
ako účastníka konania
- 40 DEŇ ADVOKÁCIE
- 40 *Deň otvorených dverí Slovenskej advokátskej komory*
- 41 *Galavečer*
- 45 *Podakovanie JUDr. Miroslava Abelovského*
- 46 Pocta advokátovi Antonovi Blahovi
- ZAHRANIČIE**
- 48 Povinnosť advokáta riadne a včas uplatňovať
právne prostriedky v prospech klienta
- 50 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

- 52 Advokáti v hedom a čiernom 1939 – 1945 (1. časť)
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA
- 54 **LITERATÚRA**
Zákon o správnom konaní (správny poriadok)
JUDr. Michal Maslen, PhD.

Obsah čísla 6/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Slovenská advokácia sa musí pripraviť
na nové zákonné a technické požiadavky
- 3 **DISKUSIA**
Kvalita odôvodnenia vs. odňatie možnosti konať pred súdom
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Advokátske „nomen omen“ alebo
voľba názvu advokátskej kancelárie
Mgr. Viktória Hellenbart
- 7 XX. Slovenské dni práva 2. – 3. októbra 2014 (Pozvánka)
- 7 Výročný kongres AIJA (Pozvánka)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 **NÁZOR**
Ad: Odmeňovanie advokátov pri poskytovaní právnej
pomoci osobám v materiálnej núdzi
JUDr. Martin Friedrich
- 15 Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike.
(2. časť)
JUDr. Štefan Zeman
- 25 Prípád Melloni a Ústavný súd Španielska:
Praktická ukážka viacúrovňovej ochrany základných práv
a slobôd v kontexte prednosti a účinnosti práva Únie
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 31 Obnova konania na základe rozhodnutia Ústavného súdu
Slovenskej republiky o „neústavnosti asperačnej zásady“
JUDr. Viktória Pagáčová
- 39 **JUDIKATÚRA**
K opomenutiu advokáta predložiť súdu listinné dôkazy
prevzaté od klienta a zodpovednosť advokáta za škodu

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 Účasť advokátskeho koncipienta na poskytovaní právnych
služieb v čase pozastavenia výkonu advokácie školiteľovi
- 47 Deň otvorených dverí v Klube právnikov mesta Trenčín
- ZAHRANIČIE**
- 49 Povinnosť advokáta kontaktovať klienta
a informovať ho o termíne pojednávania
- 51 Správy zo zasadnutí CCBE
- 52 *Bulletin advokacie* prináša...
- 54 *Ako som demonštroval v Ríme*
JUDr. Rastislav Straka

ZAUJÍMAVOSTI

- 55 **LITERATÚRA**
Odpočúvanie – procesnoprávne a hmotnoprávne aspekty
JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
- 56 Advokáti v hnedom a čiernom 1939 – 1945 (2. časť)
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA

Obsah dvojčísla 7-8/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Advokát – tvor spoločenský
- 3 **DISKUSIA**
Ešte raz k odňatiu možnosti konať pred súdom – v súvislosti
s kvalitou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 **NÁZOR**
Zákonnosť dôkazu ako nevyhnutný element
prípustnosti dôkazu
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
- 16 K ústavnej súladnosti právnej úpravy schvaľovania
a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe
JUDr. Marek Valachovič
- 25 Použitie príslušníka polície Rakúskej republiky ako agenta
v trestnom konaní vedenom slovenskými orgánmi
JUDr. Martin Šebest
- 29 Zodpovednosť za škodu spôsobenú osobami nezapísanými
v zozname znalcov pri výkone znaleckej činnosti
JUDr. Peter Strapáč, PhD., JUDr. Marian Ďurana, PhD.
- 39 Diskriminácia na základe veku v slovenskom Zákonníku
práce? *Pohľad z perspektívy legislatívy Európskej únie
a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie*
JUDr. Katarína Procházková
- 45 **JUDIKATÚRA**
Dôkazné bremeno v konaní o zapltenie tarifnej odmeny
advokáta. *Zmluvná pokuta ako základ na určenie odmeny*

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 48 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 49 Jesenné semináre pre advokátskych koncipientov
- 49 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
- 50 Finančné vysporiadanie s klientom a právo advokáta
ponechať si náhradu trov konania
- 52 POZVÁNKA: XX. Slovenské dni práva
- 54 Holokaust na území dnešného južného Slovenska
- 54 Nad úkrytom (spomienky košického advokáta)
- 56 Zo stretnutia advokátov slovensko-maďarského pohraničia
- ZAHRANIČIE**
- 59 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
- 61 *Bulletin advokacie* prináša...
- 63 Správa zo zasadnutia CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 64 **LITERATÚRA**
Nad úkrytom
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
- 65 Koncipienti s bradou (momentka z roku 1928)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 9/2014

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Elektronizácia činnosti Slovenskej advokátskej komory

DISKUSIA

- 4 Európsky príkaz na zablokovanie účtov čoskoro realitou

- 6 Povinnosti podnikateľov podľa zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice

Bude advokát povinný používať elektronickej registračnú pokladnicu?

JUDr. Matúš Filo

- 11 Seminár o americkom práve pre mladých advokátov a advokátskych koncipentov z Čiech a zo Slovenska (Pozvánka)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Obnova konania pre rozpor s rozhodnutím súdneho dvora
JUDr. Milan Hlušák

- 19 Odklon od zásady rovnosti podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov
JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.

- 29 Periodická kontrola zákonnosti pozbavenia osobnej slobody
JUDr. Sabína Hodoňová

JUDIKATÚRA

- 36 Zodpovednosť vlastníka internetového spravodajského portálu za uverejnené príspevky čitateľov difamačnej povahy

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
40 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
41 Povinnosť advokáta rešpektovať pokyny klienta

ZAHRANIČIE

- 43 Úschova peňažných prostriedkov a povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
45 *Bulletin advokácie* prináša...
47 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum (Pozvánka)

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 48 Človek silný ako príroda
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
49 Poďakovanie
50 Dr. Cyril Daxner – hrdina a národovec
52 Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát (1. časť)
JUDr. Marián Gešper

Obsah mimoriadneho čísla

- 2 ANTON BLAHA

Ako to bolo...

- 3 ŠTEFAN DETVAI

Náš mladý jubilat

- 3 ONDREJ MULARČÍK

Bulletin – informačné médium advokátov

- 4 TOMÁŠ BOREC

Bulletin slovenskej advokácie – hodnotná tradícia

- 5 JOZEF BRÁZDIL

Dvadsať rokov v redakčnej rade Bulletinu

- 6 JÁN MAZÁK

Dvadsať rokov Bulletinu slovenskej advokácie: zaľatosť, úsilie, úspech a výzvy

- 9 PETER VOJČÍK

„Bol som nadšený fanda od začiatku“

- 10 ANDREA TOMLAINOVÁ

Vždy sa teším na redakčnú radu

- 11 FRANTIŠEK SEDLAČKO

Krátky príbeh o „kontaktnej rubrike“

- 12 MAREK KORDÍK

Bulletin očami eléva redakčnej rady

- 13 PETER KEREČMAN

Spomienky na súčasnosť (Bulletin v rokoch 2010 – 2014)

- 15 PETER KRÚTKY

Moja malá právnická univerzita

- 16 EDITA TYROLEROVÁ

Niekoľko spomienok na Bulletin slovenskej advokácie

ŠTATISTIKA 20 ROKOV BSA

- 17 Počet čísiel v ročníku, formát, vzhľad a náklad bulletinu

- 18 Kto sa podieľal na tvorbe bulletinu

- 22 Členovia Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie v roku 2014

- 24 Menný register

- 50 Vecný register – prehľad

- 53 Vecný register

Obsah dvojčísła 10-11/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Bulletin slovenskej advokácie patrí medzi odborné právnické časopisy na Slovensku
- 4 **DISKUSIA**
Výkon záložného práva dražbou z pohľadu Súdneho dvora EÚ

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 **REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA**
Náhrada trov konania v pripravovanom sporovom kódexe
Mgr. Peter Toth-Vaňo
- 12 Kolízia verejného záujmu a ochrany práv pred použitím niektorého z dôkazných prostriedkov
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
- 22 Niekoľko poznámok k právu na tlmočenie a preklad v slovenskom trestnom konaní
JUDr. Dominika Strigáčová, PhD.
Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar
- 32 Určenie lehoty všeobecným spôsobom (legislatívne, výkladové a aplikačné problémy)
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
- 40 **JUDIKATÚRA**
Pasívna legitímácia prevádzkovateľa motorového vozidla za nemajetkovú ujmu spôsobenú prevádzkou vozidla na osobnostných právach fyzickej osobe

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Zo zasadnutí predsedníctva
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva SAK
- 46 Otvorenie výstavy Advokácia včera a dnes
- 48 Postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi tretej osobe
- 52 Návšteva vietnamskej delegácie

ZAHRANIČIE

- 53 Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE
- 54 *Bulletin advokácie* prináša...
- 55 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 59 Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení rozsudku a podať opravný prostriedok v mene klienta

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 61 Kontradiktórnosť v trestnom konaní
- 62 K 80. narodeninám prof. JUDr. Jána Lazara, DrSc.
- 65 Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát (2. časť)
JUDr. Marián Gešper

Obsah čísla 12/2014

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Povinné používanie elektronickej registračnej pokladnice sa bude vzťahovať aj na advokátov
- DISKUSIA**
- 4 Ústavný súd SR opäť na tému: prednostné vs. exekučné záložné právo
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 6 Poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi z pohľadu advokáta
JUDr. Martin Friedrich

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 **REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA**
Princípy a východiská nových kódexov civilného procesu. O dogmách, paradigmatách a trochu o právnej filozofii doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
- 23 Poňatie škody v Princípoch európskeho deliktneho práva
JUDr. Ing. Elena Divko
- 30 Zákon o obmedzení platieb v hotovosti ako prostriedok na elimináciu daňových únikov
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 40 Je mechanická aplikácia tarifnej odmeny pri priznávaní náhrady trov právneho zastúpenia v súlade so zákonom?
Mgr. Martin Magál LL.M., Mgr. Róbert Vícen
- 50 **JUDIKATÚRA**
K oslobodeniu právnickej osoby od súdnych poplatkov

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Do pozornosti advokátom a koncipientom
- 53 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Neoprávnené ponúkание a poskytovanie právnych služieb mimo výkonu advokátskeho povolania
- 58 Slávnosť pri príležitosti 20. výročia Bulletinu slovenskej advokácie
- 61 VI. ročník memoriálu Milana Hanzela
- 62 Ako sme si kedysi boli vzdialení a ako sme si dnes blízki
JUDr. Anton Blaha
- 64 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
- ZAHRANIČIE**
- 66 Prevzatie zastupovania vo veci, v ktorej klienta zastupuje už iný advokát
- 68 Bulletin advokácie prináša...
- 70 Správa z októbrového zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 71 Dokazování v přípravném řízení
Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar
- 72 Dobrý člověk už nežije

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedík

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 28. 11. 2014

Uzávierka redakčnej časti: 5. 12. 2014

Toto číslo vyšlo 27. 12. 2014

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

